

WIADOMOŚCI UNIwersyteckie

MIESIĘCZNIK • UNIwersYTET MARII CURIE-SKŁODOWSKIEJ

MAJ 2003

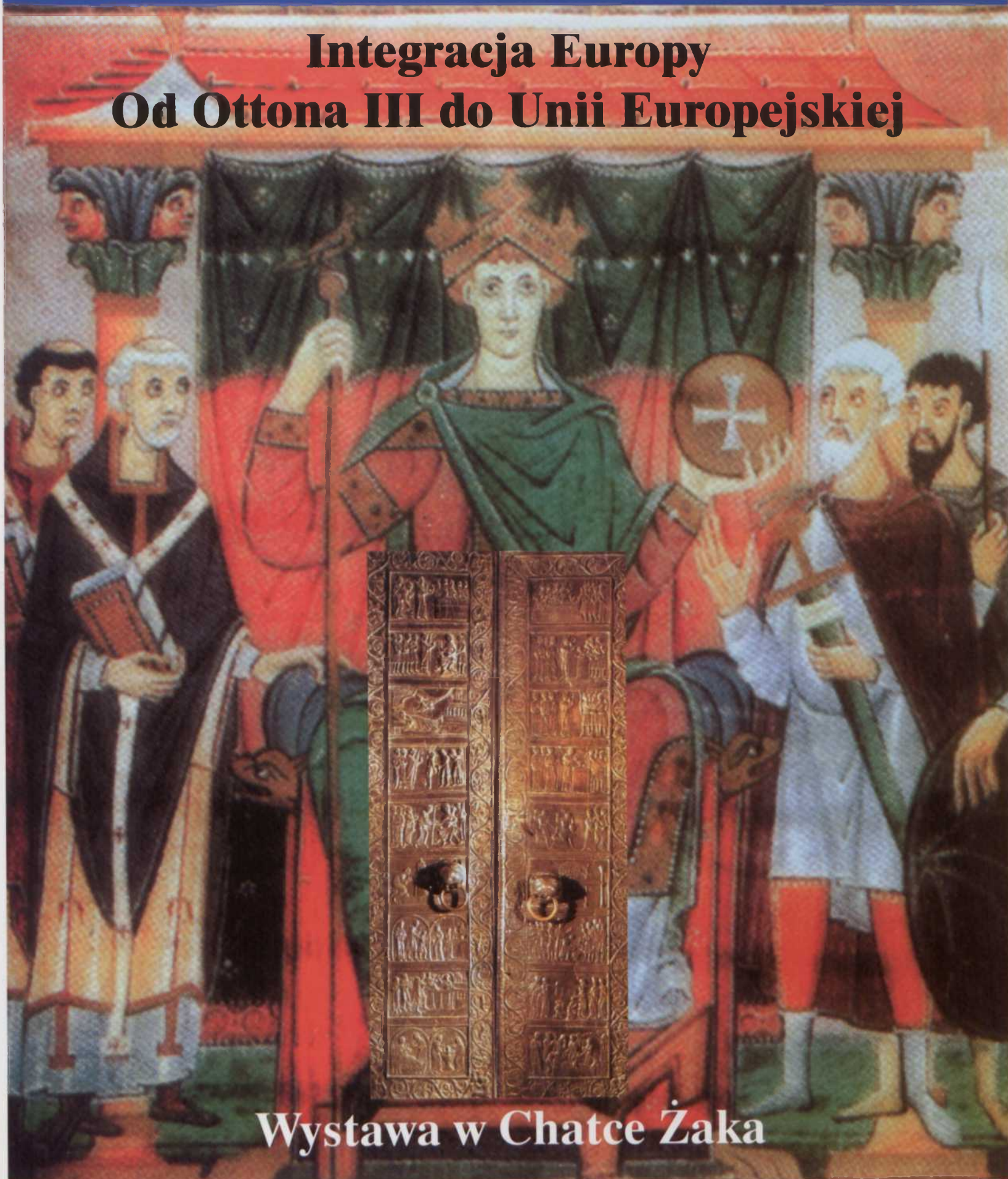
5 (101)

PL ISSN 1233-216X

Rok 13 Egzemplarz bezpłatny

Integracja Europy Od Ottona III do Unii Europejskiej

Wystawa w Chatce Żaka

KRONIKA REKTORSKA

1 IV rektor Marian Harasimiuk spotkał się z przedstawicielami Państwowej Komisji Akredytacyjnej wizytującej Wydział Ekonomiczny; uczestniczył dziekan profesor Piotr Karpuś. W tym dniu spotkał się także z dr. Rudolfem Camererem, dyrektorem naczelnym stowarzyszenia europejskich organizacji nadających certyfikaty językowe (WBT). Obszerny materiał na temat wizyty dra Camerera zamieściliśmy w poprzednim numerze „Wiadomości Uniwersyteckich”. **2 IV** Rektor uczestniczył w VII posiedzeniu Narodowej Rady Integracji Europejskiej, która obradowała w Warszawie. **4 IV** rektor Harasimiuk spotkał się z ambasadorem Austrii dr. Georgem Weisssem, który w ramach cyklu „Spotkania Europejskie” wygłosił wykład nt. miejsca Austrii w Unii Europejskiej. **5 IV** odbyło się w Dworcu Kościuszków spotkanie z okazji drugiej rocznicy działalności księgarni uniwersyteckiej. Gośćmi kierownictwa

Toast za pomyślność księgarni wzniosły jej władze

księgarni, pracowników i krajowych przedstawicieli oficyn wydawniczych działających na terenie naszego miasta i regionu byli rektor Harasimiuk i prorektor Jan Pomorski. **8 IV** w auli uniwersyteckiej na Wydziale Prawa i Administracji UMCS zainaugurowany został cykl spotkań „Bezpieczeństwo i edukacja prawna – bezpieczna Polska”, zorganizowany przez naszą uczelnię wspólnie z rejonowymi Prokuraturą i Sądem w Lublinie oraz lubelską Wojewódzką Komendą Policji. Omawiano takie zagadnienia, jak: uniknięcie kradzieży kieszonkowej, prawne aspekty ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, roli pokrzywdzonego w procesie karnym. Władze uczelni reprezentował prorektor Stanisław Chibowski. Szkoda tylko, iż inicjatywie tej towarzyszyło znikome zainteresowanie ze strony społeczności uniwersyteckiej. **10 IV** odbyła się konferencja „Debaty o przyszłości Unii Europejskiej – model cywilizacyjny”, zorganizowana w ramach Forum „Wspólnie o przyszłości Europy” przez naszą uczelnię, Ministerstwo Spraw Zagranicznych oraz Marszałka Województwa Lubelskiego. Debatę prowadził prorektor Pomorski, a uczestniczyli: profesor Danuta Huebner, poseł Józef

Spotkanie poprzedziła konferencja prasowa z udziałem uczestników debaty

Oleksy, profesor Edmund Wittbrodt, o. Aleksander Hauke-Ligowski i ks. profesor Andrzej Szostek, rektor KUL. Specjalnym gościem debaty był Ramon de Miguel, sekretarz stanu ds. polityki zagranicznej i Unii Europejskiej w Ministerstwie Spraw Zagranicznych Hiszpanii, któremu towarzyszył Miguel Navarro Portera, ambasador Królestwa Hiszpanii w Polsce. **14 IV** Rektor wyjechał na Ukrainę, do Sambora i Drohobycza, gdzie brał udział w promocji Wydawnictwa UMCS. **16 IV** pod przewodnictwem prorektora Pomorskiego obradowała Komisja Budżetowa naszej uczelni. **22 IV** odbyło się kolegium rektorskie. **23 IV** Rektor odwiedził wieczorem księgarnię Uniwersytecką, gdzie od godziny 17.00 trwała już po raz drugi „Noc z książką”. Tym razem w programie imprezy znalazły się takie punkty, jak prezentacja witryny internetowej Księgarni UMCS i spotkania z lubelskimi autorami. Tradycyjnie zastosowano rosnący rabat – od godziny 18.00 wynosił 6%, aby po północy osiągnąć wielkość 24%. Tym razem książki w naszej księgarni pakowali klientom: od 20.00 do 21.00 wojewoda lubelski Andrzej Kurowski, a od 21.00 do 22.00 prezydent miasta Andrzej Pruszkowski. Patronat medialny nad całością objęła redakcja „Gazety Wyborczej w Lublinie”. **24 IV** Rektor i prorektor Pomorski uczestniczyli w obradach konferencji „XX-wieczne tradycje federalistyczne w Europie Środkowo-Wschodniej”, zorganizowanej przez lubelski Instytut Europy Środkowo-Wschodniej. **25 IV** Rektor Harasimiuk brał udział w uroczystej inauguracji zajęć Podyplomowego Studium Prawa Europejskiego dla Sędziów, które powołane zostało z inicjatywy Wydziału Prawa i Administracji naszej uczelni; uroczysta inauguracja odbywała się w siedzibie Lubelskiego Towarzystwa Naukowego. **26 IV** władze UMCS uczestniczyły w głównych uroczystościach związanych z 50-leciem działalności Zespołu Tańca Ludowego UMCS. W tym dniu odbył się m.in. galowy koncert, spotkania pokoleń, wieczór wspomnień i spotkania towarzyskie. Na temat trwającego od 22 do 27 kwietnia Jubileuszu piszemy więcej w specjalnym materiale. **28-29 IV** Rektor i prorektor Pomorski wyjechali do Zwierzyńca, gdzie omawiany był międzynarodowy projekt zorganizowania ekologicznej trasy turystycznej, opracowany i zaproponowany przez naszą uczelnię.

ZDANIEM BLONDYNKI

Wiele osób po zapoznaniu się z przepisami Zarządzenia w sprawie Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych (nr 17/2003 z 2 kwietnia 2003) dzwoni do mnie z licznymi pytaniami, prosząc o interpretację. Drodzy Państwo, jako blondynka naprawdę nie rozumiem, czemu mam ujawniać wysokość osiągniętego przeze mnie dochodu, dlaczego z takim wyprzedzeniem mam podać termin urlopu. Wiem nieoficjalnie, iż w tej sprawie będzie wydane wyjaśnienie. A już się bałam, że po prostu nie otrzymam popularnego „urlopowego”, gdyż nie poradzę sobie z wypełnieniem i zebraniem wymaganych formalnie dokumentów..

ARCHEOLOGIA

Pod patronatem Królowej Duńskiej

Już kilka lat temu trójka uczonych Przyjaciół archeologów: prof. dr Jørgen Jilkjaer z Danii, prof. dr Claus von Carnap-Bornheim z Niemiec i prof. dr Andrzej Kokowski z UMCS, zastanawiała się nad sposobami pomocy kolegom z krajów, których sytuacja ekonomiczna nie pozwalała na pełne eksponowanie naukowych dokonań. Doszli wtedy do wniosku, że najlepszą formą będzie pomoc w publikacji na możliwie wysokim poziomie edytorskim najcenniejszych ich zdaniem monografii z zakresu archeologii okresu rzymskiego. Gwarantując to bowiem promocję naukowych dokonań ich autorów w możliwie szerokim kręgu odbiorców i szybkie wejście do obiegu naukowego. Uznali wtedy również, że umocowanie projektu przy Katedrze Archeologii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie da spodziewanie największe szanse ich planom. Fundusze na realizację celu określili wtedy jako zależne od „sposobnych okoliczności”. Składały się na nie między innymi honoraria za wykłady okolicznościowe i datki sponsorские. Nie bez znaczenia była pomoc UMCS i jego Wydawnictwa.

Takim sposobem ukazały się dwa efektowne, naukowo wręcz sensacyjne tomy autorstwa Borysa Magomedova – archeologa z Kijowa, i Igora Chrapunowa – naukowca z Symferopola. Projekt zyskał wysoką ocenę w branży archeologicznej i wzbudził oprócz podziwu autentyczną szlachetną zazdrość. Swoim uznaniem dzielili się z pomysłodawcami i wykonawcami nie tylko najwięksi europejscy specjaliści, ale m.in. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej.

Nie oznaczało to jednak kresu problemów finansowych. Nastąpił on w momencie, kiedy projektem zainteresowała się Królowa Duńska Małgorzata II. 28 kwietnia podjęła ona dwie niezwykle istotne dla dalszego jego funkcjonowania decyzje. Przyjęła patronat nad przedsięwzięciem i zdecydowała o stałym jego dofinansowaniu z budżetu „Queen Margrethe and Prince Henriks Foundation”.

Jest to wypadek bez precedensu, gdyż do tej pory fundacje skandynawskie finansowały przedsięwzięcia w zakresie archeologii na swoim terenie i badania swoich uczonych. To potwierdza tylko wysoką pozycję, jaką zajmuje na naukowym rynku Europy archeologia lubelska spod znaku UMCS i ogromną wiarygodność realizowanych z jej udziałem projektów. Inaczej prezydenci Niemiec i Polski nie obejmowałiby swoim patronatem wielkiej wystawy o Wandalach, jaka właśnie przyciąga tłumy w dolnosaksońskim Bevern.

Taka formuła funkcjonowania projektu – nazywanego nie bez przyczyny „Małym Humboldtem” od nazwy słynnej, niezwykle prestiżowej niemieckiej Fundacji im. A. von Humboldta – to jeden z największych sukcesów polskiej archeologii na arenie międzynarodowej.

WYSTAWA EUROPEJSKA

8 maja br. o godz. 17⁰⁰ w Chatce Żaka Jego Magnificencja Rektor UMCS prof. dr hab. Marian Harasimiuk w towarzystwie wojewody lubelskiego Andrzeja Kurońskiego dokonał otwarcia wystawy „Integracja Europy. Od Ottona III do Unii Europejskiej”. Wystawa, nad którą honorowy patronat objęli minister ds. referendum europejskiego Lech Niukolski i JM Rektor UMCS prof. Marian Harasimiuk, przygotowana została wspólnym staraniem Muzeum UMCS, Centrum Dokumentacji Europejskiej UMCS, Fundacji UMCS i Akademickiego Centrum Kultury UMCS – Chatka Żaka. Przedsięwzięcie współfinansowane było przez Unię Europejską w ramach Programu PHARE 2001 „TERAZ INTEGRACJA”.

Ekspozycja obejmuje cztery działy tematyczne:

- Polska we wspólnocie chrześcijańskiej
- Koncepcje integracji Europy do 1939 r.
- Wkład Polaków do europejskiej myśli integracyjnej
- Unia Europejska wczoraj, dziś, jutro

W pierwszym dziale organizatorzy przypominają fakty z historii Polski z okresu panowania Mieszka I i Bolesława Chrobrego. Podkreślają znaczenie wyborów dokonanych przez naszych przodków. Niewątpliwą atrakcją tej części jest replika drzwi gnieźnieńskich, którą, w ramach współpracy między muzeami, wypożyczono z Muzeum Począ-

ków Państwa Polskiego w Gnieźnie.

Zjawisko integracji nie jest nowe, bowiem już myśliciele starożytnej Grecji widzieli potrzebę jednoczenia się ludzi w szersze organizmy społeczne. Główną przesłanką takich koncepcji było utrzymanie pokoju powszechnego. Ta myśl nie odstępowała ludzi myślących globalnie do dnia dzisiejszego. W dziale drugim w skróty sposób przedstawiono różne projekty europejskich władców, filozofów, polityków.

Polski wkład do rozwoju idei europejskiej, wbrew pozorom, nie jest mały, ale w Europie mało znany. Ten temat został rozwinięty w trzecim dziale. Ale nie zabrakło tu zaprezentowania konkretnych przykładów realizacji integracji narodów, unii Polski i Litwy.

„Unia Europejska wczoraj, dziś, jutro” – dział zamykający ekspozycję. Tu znalazły się informacje o ojcach Unii Europejskiej, przedstawiono najważniejsze momenty w rozwoju Wspólnot Europejskich. Dużo miejsca poświęcono działalności Unii Europejskiej w dziedzinie ochrony środowiska, nauki, oświaty, transportu, przepływu ludzi i kapitału. Scharakteryzowano unijne instytucje. Jest również część poświęcona przyszłej Unii Europejskiej – rozszerzenie Unii i prace nad konstytucją.

Wystawa dostępna będzie w Chatce Żaka do 27 czerwca 2003 r. Bardzo serdecznie zapraszamy.

Jerzy Kasprzak

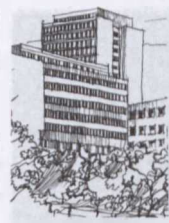
Szanowni Państwo,

Sto pierwszy numer, który Państwu przedkładamy do lektury, rozpocznie kolejną, z pewnością „złotą” setkę naszego miesięcznika. Wzbogaca go tradycyjny „Monitor UMCS” i dodatek wydany z okazji biłgorajskich „Dni Singerowskich”. Jego przygotowanie byłoby niemożliwe, gdyby nie zaangażowanie zespołu Zakładu Historii i Kultury Żydów naszej uczelni, a przede wszystkim Pani prof. dr hab. Moniki Adamczyk-Garbowskiej. Proszę zauważyć, jak jest obszerny, ile w nim interesujących materiałów, w tym publikowane po raz pierwszy po polsku teksty Isaaca B. Singera.

Nasze stałe rubryki i wkładki dostarczą Państwu ciekawej lektury, na której zawartość możecie mieć wpływ. Jednym słowem, zapraszam do współpracy.

Redaktor Naczelna

Z PRAC SENATU

Posiedzenie
30 kwietnia

W porządku obrad znalazły się sprawy dotyczące m.in. działalności naukowo-badawczej w 2002 r., planu rzeczowo-finansowego na 2003 r., reorganizacji nauczania języków obcych, zmian w Statucie UMCS oraz sprawy osobowe i bieżące.

Pierwszym punktem porządku obrad było sprawozdanie Rektora z działalności naukowo-badawczej Uniwersytetu w 2002 r., które przedstawił prorektor ds. badań naukowych i współpracy z zagranicą prof. dr hab. Karol I. Wysokiński. W roku sprawozdawczym opracowano plany zadaniowo-finansowe badań prowadzonych w jednostkach, dokonano ich oceny, opracowano zasady i sposób gospodarowania środkami dotacji budżetowej KBN, zweryfikowano merytoryczne plany badań własnych i działalności statutowej do wysokości środków przyznanych decyzjami KBN. Wykonano 557 zadań badawczych w ramach badań własnych dofinansowanych przez KBN, 410 w ramach dofinansowania działalności statutowej, 80 w ramach projektów badawczych KBN – zwykłe, promotorskie, zamawiane, zagraniczne, Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej, 4 tematy na podstawie zawartych umów i porozumień z podmiotami gospodarczymi, 38 zadań w ramach bezpośredniej współpracy z podmiotami gospodarczymi oraz 31 w ramach przedsięwzięć wspomagających badania naukowe. Łącznie poza dotacją MENiS zrealizowano 1120 zadań badawczych.

W 2002 r. nastąpił znaczący rozwój kadry naukowej. W Uniwersytecie 13 pracowników uzyskało stanowisko profesora zwyczajnego, 17 tytuł profesora, 9 stanowisko profesora nadzwyczajnego UMCS, 22 stopień doktora habilitowanego oraz 51 stopień doktora.

W zakresie działalności naukowo-badawczej opublikowano 3307 prac, w tym 825 o zasięgu międzynarodowym i 2482 o zasięgu krajowym. W czasopiśmie z listy filadelfijskiej zamieszczono 285 recenzji pracowników naszej uczelni, w innych czasopiśmie zagranicznych ponad 100. Wydano 16 monografii i podręczników o zasięgu międzynarodowym.

Ponadto, dofinansowano zakup aparatury naukowej, rozbudowę sieci LUBMAN i łączności komputerowej, import czasopiśmie naukowych, działalność wydawniczą oraz współpracę naukową z zagranicą.

Senat pozytywnie ocenił i zatwierdził sprawozdanie Rektora. Nie sposób omówić wszystkich jego aspektów. Zainteresowanych odsyłam do jego treści.

W trakcie obrad dyskutowano nad konstrukcją planu rzeczowo-finansowego na 2003 rok. Z realizacją planu będzie wiązała się duża wyśiłkę w zakresie stałego zwiększania przychodów własnych uczelni. Trudna sytuacja finansowa polskiej edukacji, a zwłaszcza niedobór środków finansowych przeznaczonych w tym roku przez MENiS na działalność dydaktyczną zmusza do wnikliwego podejścia do ustanawiania poziomu limitów na studia płatne, ich wypełniania oraz termino-

wego egzekwowania opłat. Plan rzeczowo-finansowy został przyjęty przez Senat Akademicki. Zainteresowanych szczegółowymi zagadnieniami odsyłam do jego treści.

Senat Akademicki wyraził zgodę na przyjęcie nowych zasad nauczania języków obcych w Uniwersytecie od roku akademickiego 2003/2004. Nowe zasady nauczania języków obcych mają na celu przede wszystkim: ujednolicenie czasu trwania lektoratów zgodnie ze standardami nauczania, dokonywanie w indeksie wpisu poziomu znajomości języka obcego, zagwarantowanie możliwości tworzenia grup lektoratowych w zależności od poziomu wiedzy i zainteresowania językiem specjalistycznym oraz przygotowanie studentów do egzaminów międzynarodowych, w tym TELC, przeprowadzanych przez Centrum Nauczania i Certyfikacji Języków Obcych (CNiCJO).

Senat dokonał zmian w Statucie UMCS, pozytywnie zaopiniował utworzenie w strukturze organizacyjnej uczelni Biura Promocji Zawodowej Studentów i Absolwentów UMCS (Biuro Karier), a także wyraził zgodę na powołanie Nadzwyczajnej Komisji Senackiej ds. Finansów Uczelni.

W zakresie spraw osobowych Senat Akademicki postanowił nadać: tytuł doktora honoris causa UMCS dr. Kashmiri Lal Mittalowi oraz tytuły Honorowych Profesorów UMCS prof. Pierre Demarolle, prof. Hartmutowi Eggertowi i prof. Jiřiemu Ćernemu. Senat wyraził zgodę na wszczęcie postępowań w sprawie nadania tytułów doktora honoris causa UMCS prof. Williamowi Arturowi Kirkowi oraz prof. dr hab. Annie Wierzbickiej.

Senat postanowił ponadto nadać: Medale *Amicis Universitatis Mariae Curie-Skłodowska* panom Janowi Kołtunowi, Tadeuszowi Samborskiemu, dr. Krzysztofowi Świderkowi, Grzegorzowi Dziemidowiczowi oraz Medal *Zasłużony dla Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej* panu Stanisławowi Leszczyńskiemu – wieloletniemu dyrektorowi, kierownikowi artystycznemu oraz choreografowi Zespołu Tańca Ludowego UMCS.

Senat pozytywnie odniósł się do wniosków i uchwał rad wydziałów w następujących sprawach: mianowania prof. dr hab. Ewy Kurek na stanowisko profesora zwyczajnego, powołania dr. hab. Bronisława Jańca oraz dr. hab. Stefana Bartoszewskiego na stanowiska profesorów nadzwyczajnych UMCS – Wydział Biologii i Nauk o Ziemi; powołania dr. hab. Jadwigi Saby na stanowisko profesora nadzwyczajnego UMCS – Wydział Chemii; mianowania prof. dr. hab. Ryszarda Szczygła na stanowisko profesora zwyczajnego – Wydział Humanistyczny.

W sprawach bieżących JM Rektor poinformował o wynikach ankiet składanych przez samodzielnych pracowników naukowych, dotyczących zatrudnienia poza uczelnią. Prof. Wysokiński przedstawił decyzję Komitetu Badań Naukowych o dofinansowaniu działalności statutowej. Senatorowie dyskutowali ponadto nad nasilającym się problemem niesamodzielności w pisaniu prac dyplomowych i magisterskich.

Robert Wąsiewicz

GRATULUJEMY • GRATULUJEMY • GRATULUJEMY

Panu **Tomaszowi Otkale**, studentowi V roku prawa naszej uczelni, który w XXXI Środkowym Konkursie Krasomówczym organizowanym przez Koło Naukowe Prawników 19 marca br. zajął I miejsce. W konkursie występował w charakterze obrońcy w sprawie karnej o zabójstwo. Poza regulaminową nagrodą zdobył specjalne wyróżnienie ufundowane przez zasiadających w jury przedstawicieli lubelskiej praktyki prawniczej. Pan Tomasz Otkala z powodzeniem reprezentował nasze środowisko na Ogól-

zjazdu ELPIS poza granicami Unii Europejskiej).

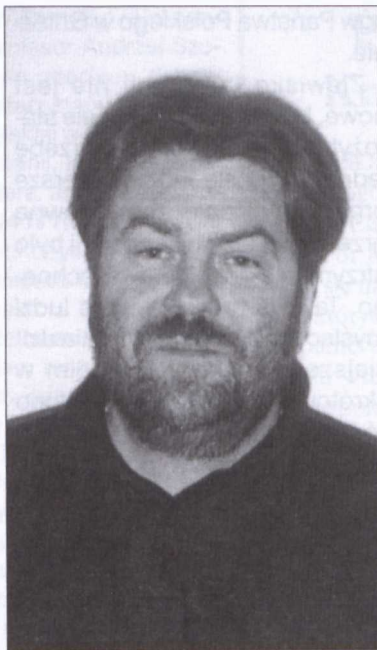
Prof. dr. hab. **Wiesławowi Krajce** z Instytutu Anglistyki: członkostwa kolegium redakcyjnego międzynarodowego czasopisma naukowego „Conradiana. A Journal of Joseph Conrad”, wydawanego w Texas Tech. University – USA oraz wyboru do International Association of University Professors of English.

Pani **Beacie Walczak**, kierowniczce Działu Spraw Socjalnych i podległym i jej Paniom z tej jednostki, sprawnego obdarowania przed świętami Wielkanocnymi naszych uniwersyteckich rencistów i emerytów bonami. Akcją objętych było ponad tysiąc osób, przyznawane talony – zależnie od wysokości renty bądź emerytury – miały wartość od 200 do 250 zł. Talony były wydawane dla grup uprawnionych przez kilka dni, co usprawniło przeprowadzenie tej pozytywnej akcji.

Panu **Grzegorzowi Linkowskiemu** zorganizowania IV Międzynarodowych Dni Filmu Dokumentalnego „Rozstaje Europy” 9-13 kwietnia 2003 w Lublinie.

– Gospodarzem imprezy – mówi Grzegorz Linkowski – było Akademickie centrum Kultury UMCS „Chatka Żaka”. Organizatorami: ACK UMCS „Chatka Żaka” oraz firma Link Art. Prezentowane filmy związane były tematycznie z problematyką współistnienia narodów, religii i kultur. Na konkurs nadesłano 70 filmów i form dokumentalnych z Polski, Niemiec, Szwajcarii, Wielkiej Brytanii, Węgier, Macedonii, Litwy, Rosji, a nawet Tajlandii. Komisja selekcyjna zakwalifikowała do konkursu 31 filmów.

Pokazy konkursowe poprzedziły

Warsztaty Filmu Dokumentalnego zorganizowane w Lublinie po raz pierwszy. Prowadził je wybitny polski dokumentalista Andrzej Titkow. W ciągu dwóch dni powstało kilka krótkich etiud dokumentalnych. Wszyscy wyrazili chęć ponownego udziału w podobnej inicjatywie.

Festiwal zakończył uroczysty pokaz filmów nagrodzonych. Oprócz pokazów konkursowych trzy filmy pokazano w ramach pokazów specjalnych. Były to: „Marsz żywych” Grzegorza Linkowskiego oraz „Sztania Tadeusza Kantora” i „Ja, Mistrz” w reżyserii Krzysztofa Miklaszewskiego. Miało również miejsce spotkanie z Krzysztofem Miklaszewskim, uczniem Tadeusza Kantora, oraz promocja jego najnowszej książki. Przez cały czas trwania festiwalu można było oglądać wystawę „I wtedy nas wywieźli”, autorstwa Wajjii Rongego. Odbyły się również trzy koncerty grup folkowych: Lautarii, Etnomalia i Hojzn Klezmerian.

W ciągu ośmiu pokazów konkursowych jury w składzie: prof. Andrzej Brzozowski (przewodniczący), Grzegorz Linkowski, Maria Małatyńska, Magdalena Lebecka i Tadeusz Sobolewski wyłoniła następujących laureatów:

Grand Prix Festiwalu – nagrodę ufundowaną przez Krajową Radę Radiofonii i Telewizji otrzymał film „Tajne taśmy SB”, w reżyserii Piotra Morawskiego,

II nagrodę Festiwalu, ufundowaną przez JM Rektora UMCS prof. dr. hab. Mariana Harasimiuka otrzymał film „Pogoń za prawdą”, w reżyserii Jerzego Kaliny,

III nagrodę Festiwalu, ufundowaną przez Prezydenta Miasta Lublina Andrzeja Pruszkowskiego, otrzymał film „Sorry, no vacancies” („Przepraszam, brak wolnych miejsc”), w reżyserii Marie-Jeanne Urech,

I wyróżnienie Festiwalu, ufundowa-

ne przez Prezydenta Miasta Lublina Andrzeja Pruszkowskiego, otrzymał film „Ikonostas i muzyka” w reżyserii Mikołaja Wawrzeńiuka,

II wyróżnienie Festiwalu, ufundowane przez Urząd Marszałkowski w Lublinie, otrzymał film „Mama Ma-sza” w reżyserii Michała Bukojemskiego,

III wyróżnienie Festiwalu, ufundowane przez Urząd Marszałkowski w Lublinie, otrzymał film „Chanuka, podwójny czas” w reżyserii Daniela Strehlau.

W festiwalu wzięło udział około 20 reżyserów, 20 producentów telewizyjnych i filmowych, kilku dyrektorów festiwalu filmów dokumentalnych (m.in. festiwalu w Sztokholmie), 15 dziennikarzy. Festiwal cieszył się dużym zainteresowaniem widzów i mediów; filmy oglądało około 2000 osób.

Zjednoczony Instytut Badań Jądrowych w Dubnej (Rosja) jest znanym międzynarodowym ośrodkiem badań jądrowych. Został utworzony w roku 1956. Pierwszy kontakt fizyków lubelskich z Instytutem miał miejsce w roku 1957. Systematyczna współpraca naukowa trwa od roku 1963. Najpierw badano właściwości długożyciowych izotopów promieniotwórczych wytworzonych w ZIBJ i przetransportowanych do Lublina. W latach 1970-1985 przeważały badania prowadzo-

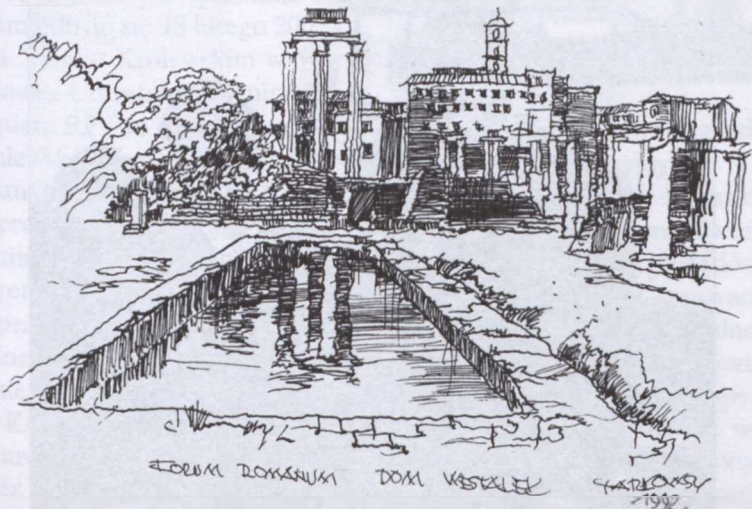
ne przez pracowników Instytutu Fizyki UMCS w ZIBJ. Obecnie dominują krótkie wyjazdy na prowadzone tam eksperymenty. Wyniki pomiarów przesyłane są drogą elektroniczną. Na podstawie uzyskanych w ZIBJ rezultatów nasi pracownicy obronili 8 rozpraw doktorskich i habilitację. Działalność naukowa ZIBJ nadzorowana i opiniowana jest przez Radę Naukową, którą wybierają spośród specjalistów z całego świata Pełnomocni Przedstawiciele krajów członkowskich. Jednym z członków tej Rady na okres 5 lat został wybrany prof. **Mieczysław Budzyński** z Instytutu Fizyki UMCS.

ZAKĄTEK ABSOLWENTA

Dziwny WIDOK NA RZYM 1992

Z PODRÓŻY JÓZEFA TARŁOWSKIEGO RZYM

Dziwny DOM RZYMSKI 1992

Z PÓŁKI

Etnografia społeczeństw pierwotnych

Przedmiot pod tym tytułem wchodził w zakres programu studiów archeologicznych, realizowanych w UMCS w latach 1974-2000. Etnografia (z etnologią) należy bowiem do nauk pomocniczych archeologii, wykorzystującej dane etnograficzne, zaobserwowane w życiu współczesnych ludów „prymitywnych”, do prób interpretacji określonych faktów z dziedziny prahistorii¹. Przedmiot ten przez wiele lat prowadził dr Janusz Kamocki, starszy wykładowca Katedry Archeologii², etnolog i podróżnik, znawca etnografii Polski³ i Słowiańszczyzny Zachodniej, ale i pierwotnych ludów południowo-wschodniej Azji. Magisterium uzyskał w 1949 r. na UJ w Krakowie, w seminarium prof. Kazimierza Moszyńskiego, jednego z najwybitniejszych etnografów polskich – twórcy słowiańszczyzny w etnografii⁴, doktorat na podstawie pracy „Wpływy polityczne na przemiany stroju ludowego północnej Małopolski w dobie porzeczowej (1772-1918)” na AUM w Poznaniu, pod kierunkiem prof. Józefa Burszty⁵. W Muzeum Etnograficznym w Krakowie był kierownikiem działu etnografii pozaeuropejskiej. Badania terenowe prowadził w Małopolsce,

w Czechach, Słowacji, na Łęczycach oraz w Armenii. W czasie prac w Indonezji, Singapurze, Nepalu i Indiach „dotarł do najmniej znanych ludów azjatyckich, także do plemion, uchodzących już za wymarłe”⁶. W latach ostatnich zajął się badaniem kultury Polaków, rozproszonych w azjatyckich krajach byłego Związku Radzieckiego⁷.

Niedawno, nakładem wydawnictwa Towarzystwa Autorów i Wydawców Prac Naukowych Universitas w Krakowie, ukazała się książka J. Kamockiego *Etnologia ludów pozaeuropejskich. Zarys* (Kraków 2003, ss. 124). Powstała ona stopniowo w wyniku, wykładów prowadzonych w UMCS, a stanowi zwięzłe wprowadzenie do zagadnień etnologii. Autor przypomina, że tak jak celem etnografii jest poznanie kultury poszczególnych grup etnicznych (zarówno pierwotnych społeczeństw pozaeuropejskich, jak i mieszkańców wsi w Europie), ich historii kulturowej, zachowań oraz odkrywanie praw rządzących rozwojem kultury ludzkiej⁸, tak etnologia poświęcona jest pracom porównawczym nad kulturami różnych grup etnicznych czy różnych obszarów geograficznych⁹.

PRACODAWCA 2002

W poniedziałek 28 kwietnia w Trybunale Koronnym miało miejsce ogłoszenie wyników **Badania „Pracodawca Roku 2002”**, organizowanego przez Międzynarodowe Stowarzyszenie Studentów AIESEC przy wsparciu Ośrodka Badania Opinii Publicznej (OBOP).

Badanie to miało na celu obiektywne spojrzenie na studentów ostatnich lat kierunków ekonomicznych i handlowych (Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego oraz Politechniki Lubelskiej) jako przyszłych pracowników, a także określenie ich umiejętności, wymagań i oczekiwań związanych z przyszłą pracą. Przede wszystkim jednak Pracodawca Roku to wybór **najpopularniejszego wśród studentów pracodawcy**, wybór firmy, w której studenci najchętniej podjęliby pracę.

Na spotkaniu obecni byli przedstawiciele firm. Po krótkim wstępie wygłoszonym przez pana prorektora Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej prof. Stanisława Chibowskiego, a także po krótkiej prezentacji Komitetu Lokalnego AIESEC w Lublinie, nastąpiło przedstawienie wyników tegorocznych ankiet.

Co z nich wynikało? Otóż studenci jako najważniejsze czynniki decydujące o wyborze miejsca zatrudnienia wymieniali: **satysfakcję z pracy, płacy oraz dobrą atmosferę w miejscu pracy**. W porównaniu z ubiegłym rokiem znacznie częściej odpowiadano, że motywem do podjęcia określonej pracy jest możliwość rozwoju zawodowego. Branże, w których studenci najchętniej podjęliby pracę, to **finanse, bankowość, handel i marketing**. Działy, w których studenci najchętniej widzie-

liby siebie, to: **finanse bankowości oraz naczelnictwo firmy**. Reszta zaproponowanych działów nie uzyskała wyników większych od 10%. Tylko 2% respondentów nie ma zdania na ten temat.

Studenci określili też swoje atuty i słabości przy podejmowaniu pracy. Jako swoje atuty wymienili: **pracowitość, łatwość nawiązywania kontaktów z ludźmi oraz kreatywność i pomysłowość**. Ich największą słabością jest natomiast **brak doświadczenia zawodowego**, jest to też od wielu lat największą obawą w związku z podejmowaniem pracy. Czy studenci zamierzają założyć własną firmę? Otóż około 60% respondentów „jeszcze nie wie, ale nie wyklucza” takiej możliwości. Wskaźnik ten wzrósł o około 10% w porównaniu z rokiem ubiegłym. Mniej niż 30% ankietowanych chce założyć własną firmę, lecz większość dopiero po przepracowaniu kilku lat w innej firmie.

Czynnikami zaś, które zadecydowały o wyborze najpopularniejszego pracodawcy były **aktywność firmy na rynku, a także wizerunek i popularność firmy**. Na miejscu trzecim w tym roku znalazł się **Urząd Skarbowy w Lublinie**, miejsce drugie to **PZU S.A. Oddział w Lublinie**, natomiast miejsce pierwsze zajął po raz kolejny **Bank PEKAO S.A.**

AIESEC Polska Komitet Lokalny Lublin

Pl. M.C. Skłodowskiej 5

20-031 Lublin

Tel.: 81/5375822 wew. 109

Fax: 81/5375102, 5333669

E-mail: aiesec@aiesec.lublin.pl

www.aiesec.lublin.pl

J. Kamocki prezentuje w książce cele, metody badawcze i historię etnologii, znaczenie środowiska geograficznego i związane z nim sposoby gospodarowania. Następne rozdziały poświęca systemom społecznym („Rodzina”, „Wychowanie młodzieży”, „Prawo”), życiu duchowemu („Religia”, „Mity i czary”), wiedzy i sztuce, we wszystkich przypadkach przedstawiając interesujące przykłady z życia rozmaitych ludów pierwotnych.

Korzystanie z książki ułatwia żywa pagina – nad każdą stroną umieszczony jest złożony z kilku słów, skrót treści danej strony.

Autor, zdając sobie sprawę, że w prezentowanej, skróconej formie nie sposób przedstawić całokształtu problematyki kultur świata, uzupełnił tekst zestawieniem podstawowej literatury przedmiotu (s. 123-124)¹⁰. Mimo że książkę przeznaczył „zasadniczo dla studentów etnografii i wszelkich dyscyplin pokrewnych”, z pełnym przekonaniem wszystkim polecamy jej lekturę.

J. G.

¹ Por. J. Kmiecinski: *Rekonstrukcja minionych kultur*, Lublin 1997 (zwłaszcza s. 20-23).

² Razem z dr Krystyną Marczakową przez wiele lat prowadzili nieformalną, drugą specjalizację studentów archeologii – etnografię. Por. J. J. Gurba: *50 lat*

działalności Katedry Archeologii UMCS w Lublinie, „Archeologia Polski Środkowoschodniej” t. 1: 1996, s. 220.

³ J. Kamocki: *Zarys grup etnograficznych w Polsce*, „Annales UMCS” sec. F, vol. 46/47: 1991/1992, [druk: 1995], s. 103-132 + mapa. To nowe, pierwsze po 60 latach (por. S. Poniatowski: *Etnografia Polski*, Warszawa [1932]) całościowe opracowanie szybko spotkało się z bardzo życzliwym przyjęciem (por. A. Żaki, „Universitas”, z. 60, Londyn-Zurich 1995, s. 30-31).

⁴ Por. K. Moszyński: *Kultura ludowa Słowian*, t. I-III, Kraków 1929-1939, wyd. II, Warszawa 1967-1968.

⁵ Prof. J. Burszta: *Kultura ludowa – kultura narodowa*, Poznań 1974. Prof. J. Burszta był redaktorem naczelnym 80-tomowego wydawnictwa „Dzieła wszystkie Oskara Kolberga”.

⁶ Tak informował wydawca na 4 stronie sygnalizowanej tu książki.

⁷ M.in. por. Wiad. Uniw. r. 6: 1996, nr 5/6, s. 19; r. 8: 1998, nr 1-2, s. 26.

⁸ J. Kamocki (wg K. Moszyńskiego: *Człowiek. Wstęp do etnografii powszechnej i etnologii*, Wrocław-Warszawa-Kraków 1958, s. 85): *Etnologia...*, s. 7, 10.

⁹ J. Kamocki: tamże, s. 10.

¹⁰ M.in. prace Bronisława Malinowskiego, K. Moszyńskiego (*Ludy pasterskie; Ludy zbieracko-łowieckie*, Kraków 1957; wyd. II, Cieszyń 1996), jak i ze znanej serii „ceramowski” PIW.

WYSTAWA

W SAMBORZE I DROHOBYCZU

W dniach 14-16 kwietnia przebywała w Samborze i Drohobyczu (Ukraina) delegacja UMCS z rektorem prof. dr. hab. Marianem Harasimiukiem oraz przedstawicielami Wydawnictwa i Rady Wydawniczej UMCS. Okazją były wystawy książki naukowej, prezentowanej przez Wydawnictwo UMCS pod dyktando **Andrzeja Peciaka**. Otwarcia obu wystaw w obecności licznych przedstawicieli miejscowych ukraińskich władz oraz wicekonsula RP we Lwowie dokonali rektorzy: prof. **Marian Harasimiuk** z UMCS i prof. **Walery H. Skotnyj** z Drohobockiego Państwowego Uniwersytetu Pedagogicznego im. Iwana Franki. Warto tu przypomnieć, że obydwa uczelnie podpisały rok temu umowę o współpracy, a prezentacja dorobku wydawniczego naszego uniwersyteckiego wydawnictwa była kolejnym krokiem w jej realizacji.

Wystawa zorganizowana była w pierwszym dniu pobytu na Wydziale Socjologiczno-Humanistycznym w Samborze, zajmującym od kilku lat okazały gmach byłego sądu. Gości przyjmowała dziekan Wydziału, pani docent **Nadia W. Skotna**. Dzień drugi to analogiczna ekspozycja w głównym gmachu Państwowego Uniwersytetu Pedagogicznego w Drohobyczu. Pod hasłem „Świat najpiękniejszej książki” zgromadzono 170 tytułów uniwersyteckich publikacji, obejmujących zarówno nauki humanistyczne i polityczne, w tym z historii stosunków polsko-ukraińskich, jak i albumy, katalogi wystaw i słowniki. Wśród nich znalazł się katalog niedawnej wystawy *Mityzacja rzeczywistości. Bruno Schulz 1892-1942*, szczególnie aktualny w budynku gimnazjum (obecnie uniwersyteckim), w którym Bruno Schulz pracował jako nauczyciel. Przebojem wydawniczym stał się przedstawiany po raz pierwszy *Słownik ukraińsko-polski*, który właśnie trafia na szerszy rynek polski i ukraiński. Co ważne, wystawiane książki (łącznie 340 egzemplarzy) pozostały na drohobockim uniwersytecie jako dar UMCS, przyjęty z podziękowaniem i uznaniem jego znaczenia dla rozwoju miejscowej uczelni.

Uczestnicy pobytu, nad którym czuwał organizacyjnie niezawodny prof. **Miron Czerniec**, spotkali się ponadto z władzami i profesorami wydziałów historycznego i filologicznego oraz zapoznali się z funkcjonowaniem Liceum Uniwersyteckiego, prowadzonego pod patronatem tamtejszej uczelni. W programie znalazł się również czas na zwiedzanie m.in. pięknie

odnowionego właśnie kościoła rzymskokatolickiego w Samborze oraz samego Drohobycza, zwłaszcza miejsc związanych z Brunonem Schulzem.

Marek Kuryłowicz

Księżyc

*Za czym ja krążę?
Za księżycem.
Czem on mnie wabi?
Drohobyczem.
Zachodzi chmurą,
Znów się zjawia.
Skąd taka luna?
Z Borysławia.
Którędy nosi
Mnie wieczorem?
Spójrz: ponad Stryjem
I Samborem.
Po co ta cała
Wasza zмова.
Co z niej mi przyjdzie?
List ze Lwowa.
A ten co dmie tu
Wiew skrzydlaty?
To młodość, miłość
I Karpaty.
Widzę, poznaję
Tamte strony.
Kto mnie tam woła?
Ktoś zagubiony.
Po co mnie wzywa
Tak niewczesnie?
Byś wrócił tam, gdzie
Błądzisz we śnie.
A poza snem tym
Co się chowa?
Ach, ziemia, ziemia
Księżycowa.*

Kazimierz Wierzyński

Ilustracje:

1. Gmach obecnego Państwowego Pedagogicznego Uniwersytetu im. Iwana Franki w Drohobyczu.
2. Rektor UMCS prof. Marian Harasimiuk oraz przewodniczący Rady Wydawniczej prof. Marek Kuryłowicz przed jednym ze stoisk wystawy.
3. Rektor prof. Marian Harasimiuk w rozmowie z dyrektorem Wydawnictwa Andrzejem Peciakiem oraz prof. Barbarą Myrdzik w sali wystawy.

W DRODZE DO UNII

10 kwietnia 2003 roku w Uniwersytecie odbyła się konferencja „Debata o przyszłości Unii Europejskiej – Model Cywilizacyjny”, której tematem były sprawy związane z przyszłym członkostwem Polski w Unii Europejskiej, procesem przedakcesyjnym i kształtem Unii po jej rozszerzeniu. Uczestniczyli prof. Danuta Huebner – sekretarz stanu MSZ, sekretarz Urzędu Komitetu Integracji Europejskiej, poseł RP Józef Oleksy – przewodniczący Komisji Europejskiej Sejmu RP, prof. Edmund Wittbrodt – senator RP, ojciec Aleksander Hauke-Ligowski – dominikanin, prezes Fundacji „Ponad granicami” oraz ks. prof. Andrzej Szostek – rektor KUL. Gościem specjalnym był Ramon de Miguel, sekretarz stanu ds. polityki zagranicznej i Unii Europejskiej w MSZ Hiszpanii oraz jej główny negocjator w czasie hiszpańskich procesów akcesyjnych.

Ustalenia końcowe szczytu Unii Europejskiej w Laeken zobowiązują kraje kandydujące i państwa członkowskie do przeprowadzenia ogólnonarodowej debaty na temat przyszłości Unii Europejskiej. W tym kontekście podjęto decyzję o powołaniu do życia Forum „Wspólnie o przyszłości Europy”, które jest organizowane przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych pod patronatem Prezydenta RP i Premiera Rządu RP.

Inauguracyjne spotkanie Forum odbyło się 18 lutego 2002 r. na Zamku Królewskim w Warszawie. Uczestniczyli w nim: Prezydent RP Pan Aleksander Kwaśniewski, Prezes Rady Ministrów Pan Leszek Miller, Minister Spraw Zagranicznych Pan Włodzimierz Cimoszewicz oraz Sekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych, Sekretarz Komitetu Integracji Europejskiej i Przedstawiciel Rządu RP w Konwencji nt. Przyszłości Unii Europejskiej Pani Danuta Huebner.

W otwierającym dyskusję wystąpieniu prezydent Aleksander Kwaśniewski podkreślił, że debata o przyszłości Europy jest jedną z najważniejszych w polskiej historii. Potwierdza ona fakt, że Polska jest już w Europie zadowolona, ale pozwala również odkrywać nowe perspektywy i możliwości. Debata nie zaczęła się wczoraj – jej korzeni dopatrywać się można już w momencie historycznego przełomu roku 1989. Od tej też chwili Polska aktywnie uczestniczy w dyskusji o Europie jutra. Prezydent wyraził nadzieję, że Forum posłuży przede wszystkim do szerokiego społecznego konsultowania polskich propozycji, prezentowanych na arenie międzynarodowej oraz że poprzez swoją funkcję informacyjną pomoże usuwać krzewiące się w polskim społeczeństwie mity i stereotypy na temat Unii, przez co umożliwi każdemu obywatelowi podjęcie

DEBATA

świadomej decyzji o swoim głosie w referendum akcesyjnym.

Forum „Wspólnie o Przyszłości Europy” stwarza możliwość otwartego wyrażania poglądów, opinii i propozycji w sprawach stanowiska naszego kraju odnośnie do najważniejszych kwestii dotyczących instytucji europejskich i wspólnej polityki we wszystkich obszarach funkcjonowania Unii Europejskiej. Prezentowane głosy i opinie mogą być podstawą kształtowania oficjalnego stanowiska parlamentu i rządu w sprawach europejskich, w kontekście prac Konwentu w sprawie przyszłości Unii Europejskiej.

Na wstępie spotkania głos zabrał minister Ramon de Miguel, który podzielił się ze słuchaczami refleksjami dotyczącymi hiszpańskiej drogi do Unii, dostrzegając istotne paralele do aktualnej sytuacji Polski. Wskazał przy tym, iż warunki, na jakich przystępowała do UE Hiszpania, były jednak istotnie gorsze od wynegocjowanych ostatecznie przez stronę polską w Kopenhadze.

Pani minister Danuta Huebner wskazała na to, iż tożsamość europejska nie oznacza zlikwidowania tożsamości narodowych. Będąc europejskim można bowiem być jednocześnie bardzo francuskim, bardzo niemieckim, bardzo hiszpańskim i, co najważniejsze,

bardzo polskim. Polską zatem może wnieść wiele istotnych elementów do konstrukcji tożsamości europejskiej. W naszym dorobku politycznym, kulturowym czy też gospodarczym jest wiele elementów, nie tylko innych od spotykanych w pozostałych państwach, ale i świetnie je uzupełniających, często w istotnym zakresie.

Posel Józef Oleksy zastanowił się nad problemem sąsiedztwa przyszłej Wspólnoty z krajami Europy Wschodniej, zwłaszcza Ukrainą, Rosją i Białorusią. Te kraje nie mogą pozostać poza wszelkimi związkami z Unią. Nie można stworzyć kolejnej „żelaznej kurtyny”, która tym razem odgradzałaby Wspólnotę od reszty Europy. Cywilizacja europejska stanowi pewien model, monolit, jedną całość. Można by powiedzieć, że każdy z krajów z jego kulturą i wartościami jest częścią jednej europejskiej układanki. W czasie naszego członkostwa nie możemy więc zapomnieć o innych państwach, zwłaszcza o tych, z którymi historycznie nasz kraj miał i będzie miał istotne związki.

Wspaniały wykład o historii duchowej Europy wygłosił w czasie dyskusji o. Hauke-Ligowski. Wskazał na wiele elementów kulturowych i duchowych istniejących w świadomości europejskiej

od zarania dziejów. Unia Europejska nie stanowi novum zarówno kulturowego, jak i historycznego. Już w czasach Ottona III myślano o jednym organizmie państwowym w Europie, ale może wówczas europejski rozwój cywilizacyjny nie pozwolił na trwałe jego budowanie. Obecnie Europa, wkraczając w nowe tysiąclecie, jest na tyle rozwinięta i dojrzała, aby sprostać temu wyzwaniu.

Ostatnim z mówców był ks. rektor Andrzej Szostek, który zarazem miał najmniej czasu na swoją wypowiedź, ze względu na dysput o. Hauke-Ligowskiego, w którym nie zabrakło elementów bardzo zabawnych. Ks. prof. Szostek wskazał, iż w całym myśleniu o Unii Europejskiej, w którym przeważają elementy gospodarcze i polityczne, nie możemy zapomnieć o Bogu. „Invocatio Dei” nie powinno zabraknąć w przyszłym Traktacie Konstytucyjnym Unii. Oderwanie bowiem od boskości może spowodować upadek wypracowanego modelu europejskiego.

Po dyskusji panelowej głos należał do licznie zgromadzonej publiczności; Aula Uniwersytecka przeżywała prawdziwe obłędzenie. Dyskusję zdominowały wypowiedzi eurosceptyków i ich obawy wobec członkostwa. Wskazano na problem bezrobocia, ewentualnego ujednolicenia cen i problem stopy życiowej Polaków w przyszłej Unii. Sądzę, iż zostały one trafnie i precyzyjnie wyjaśnione przez uczestników panelu.

Forum było jedną z wielu inicjatyw proeuropejskich na naszej uczelni. Ci z Państwa, którzy mieli okazję w nim uczestniczyć, zapewne z przyjemnością wystłuchali zaprezentowanych opinii i stanowisk.

Paweł Sadowski

MOST DO EUROPY – POLSKO-NIEMIECKA KONFERENCJA STUDENCKA „BRIDGE”

Ostatnie dni kwietnia (28. 04. – 03. 05. 2003) reprezentanci Studenckiego Koła Zarządzania Jakością i Wiedzą pod przewodnictwem p. prof. Elżbiety Skrzypek spędzili w obszarze niemieckiego kręgu kulturowego, uczestnicząc w Międzynarodowej Konferencji Bridge poświęconej zagadnieniom związanym ze zbliżającym się rozszerzeniem UE na wschód. Konferencja zorganizowana z inicjatywy lokalnych komitetów AISEC Heidelberg i Mannheim zgromadziła również przedstawicieli powyższej organizacji rekrutujących się z Lublina, Rzeszowa, Krakowa i Warszawy.

Swoistym punktem wyjścia wprowadzającym w problematykę i realia działań konsolidacyjnych w obszarze UE była wizyta w Parlamencie Europejskim i w siedzibie Rady Europy w Strassbourgu we Francji. Za kulminacyjny jej moment z całą pewnością uznać należy spotkanie z przedstawicielem Rady Europy, które dzięki pytaniom zadawanym przez stronę polską z czystej prelekcji przerodziło się w burzliwą dyskusję nie przynoszącą co prawda bezpośrednich odpowiedzi na nurtujące obie strony pytania, wyjaśniającą jednak liczne wątpliwości i rzucającą nowe światło na kwestie poszerzenia Wspólnoty o Polskę.

W następstwie twórczej dyskusji pełnej optymizmu wobec przyszłego miejsca Polski w strukturach europejskich udaliśmy się na spacer po przepięknym Strassbourgu, który z racji swego położenia „na granicy” głównych ośrodków decyzyjnych UE sprawiał wrażenie swoistego tygla kulturowego skupiającego w sobie najbardziej wyraziste elementy kultury Niemiec i Francji, skłaniając do refleksji nad przyszłymi losami Europy.

Kolejne dni konferencji spędzone w Mannheim i w Heidelbergu w dużej mierze wypełnione były wykładami i pracami warsztatowymi. Prolog do dalszych spotkań stanowiła dyskusja panelowa pod hasłem „Szanse i ryzyka rozszerzenia UE na wschód” przeprowadzona na uniwersytecie w Mannheim z uczestnictwem niemieckiej kadry naukowej jak również przedstawicielki konsulatu polskiego w osobie Pani Konsul RP w Niemczech.

Powyższe spotkanie swoją kontynuację znalazło dnia następnego w Heidelbergu w czasie dyskusji na

temat „Przyszłości Europy”. Ożywiony dialog inicjowany przez p. prof. Elżbietę Skrzypek oraz polskich studentów podczas obu spotkań znalazł swoje odzwierciedlenie w reakcji przedstawicieli strony niemieckiej, przyczyniając się tym samym do wykreowania konstruktywnej, emocjonującej polemiki. Należy zaznaczyć, iż poruszona przez p. Profesora tematyka zarządzania jakością i wiedzą w ramach Wspólnoty Europejskiej okazała się dziedziną niezwykle istotną i pożądaną, aczkolwiek na gruncie niemieckim mało znaną zarówno w teorii jak i w praktyce. Tym bardziej początkowa konsternacja wywoływana niektórymi pytaniami przerodziła się w żywe zainteresowanie.

Kolejnym etapem i niejako następstwem wystąpień kadry naukowej były warsztaty studenckie zorganizowane przez przedstawicieli Studenckiego Koła Naukowego Zarządzania Jakością i Wiedzą poprzedzone krótkim wstępem wygłoszonym przez p. prof. Elżbietę Skrzypek pod tytułem „Wissenmanagement in einem Unternehmen”. W związku z dwunarodowością uczestników prowadzonych warsztatów p. Profesor wygłosiła wykład w języku niemieckim, któremu towarzyszyło tłumaczenie przeznaczone dla studentów polskich dokonane przez wiceprezes

Studenckiego Koła Naukowego Zarządzania Jakością i Wiedzą. Forma taka pozwoliła na przełamanie barier komunikacyjnych oraz sprawną i efektywną pracę w mieszanych grupach warsztatowych. Efekty wyłożonych wysiłków polskich i niemieckich studentów opublikowane zostaną w materiałach konferencyjnych towarzyszących Dniu Jakości organizowanemu 13 maja 2003 na wydziale ekonomicznych UMCS.

Elementem wprowadzającym pierwiastki praktyczne do wyłożonych prac teoretycznych stała się wizyta w fabryce ciągników концерну John Deere. Podczas niezwykle interesującej wędrowki w obrębie obiektów zakładu wnikliwie prześledziliśmy proces produkcji, mając możliwość poznania i oceny niemieckiego systemu organizacji pracy.

Oficjalną część konferencji zakończyliśmy zwiedzaniem uniwersytetu w Heidelbergu, wizytą w akademickim biurze wymiany zagranicznej i spotkaniem z Prof. Dr. D.G. Liesegangiem prowadzącym prace badawcze obejmujące zarządzanie jakością, które dotyczyło niemieckich realiów w zakresie dydaktyki w tym obszarze.

W celu lepszego poznania kultury i zwyczajów naszych niemieckich przyjaciół równoległe ze spotkaniami stricte naukowymi prowadzili-

śmy wyteżone zajęcia integracyjne. Wspomnieć tu wystarczy chociażby o niezapomnianym wieczorze w klubie Los Amigos, wypełnionym rytmami gorącej Salsy i Merenge, które okazały się wręcz „narodowymi” tańcami Niemców, czy też o sielskim poranku spędzonym nad Necarem przy wspólnym śniadaniu połączonym z karmieniem gęsi, grze w szachy i niezwykle interesujących „poliglotycznych” rozmowach.

Ostatni wieczór pobytu w Niemczech wypełniony został szeregiem prezentacji przedstawionych przez reprezentantów Studenckiego Koła Naukowego Zarządzania Jakością i Wiedzą jak również AISECU, ukazujących piękno polskiej ziemi, Lubelszczyzny, oraz przybliżających działalność naszych organizacji.

Pełni wrażeń niezapomnianego tygodnia, żegnani skrywaniem łzami towarzyszącej nam z nieprzerwanym zapałem, zaangażowaniem i poświęceniem koordynatorki projektu konferencji Pauliny Marciniak (Prezydent Lokalnego Komitetu AISEC Heidelberg) wyruszyliśmy w powrotną drogę do Lublina, żywiąc nadzieję na dalszą równie owocną współpracę.

Alina Wnuk
Dominik Niedzielski

STYPENDIA

W poprzednim wydaniu „Wiadomości Uniwersyteckie” zaprezentowały cele i założenia jednego z nowszych dużych programów stypendialnych w Polsce, który realizowany jest na UMCS od 2001 roku. Zgodnie z zapowiedziami przedstawiamy projekty naukowe i sylwetki stypendystów.

LUBELSCY STYPENDYŚCI PROGRAMU KIRKLANDA

W roku akademickim 2002/2003 przy UMCS afiliowanych jest siedmiu stypendystów Programu Kirklanda. Tabela prezentuje najważniejsze informacje o uczestnikach Programu.

Centralnym elementem, wokół którego organizowany jest pobyt młodych liderów z krajów Europy Środkowo-Wschodniej w Lublinie, są **projekty edukacyjno-naukowe**. Niezwykle ważną rolę w ich realizacji odgrywa relacja stypendysta – opiekun naukowy, która, jak się wydaje, stanowi najistotniejszą część zakładanego przez fundatora (Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności) i administratora (Polsko-Amerykańska Komisja Fulbrighta) Programu, którego celem jest przekazywanie polskich doświadczeń w zakresie transformacji syste-

mowej. Kontakt z opiekunem naukowym o charakterze tutorskim daje stypendyście możliwość dostosowania planu studiów do własnych oczekiwań i potrzeb, do najważniejszego umiejscowienia tematyki projektu w kontekście dotychczasowych doświadczeń zawodowych.

Osoby, które chciałyby nawiązać współpracę ze stypendystami lub uzyskać bliższe informacje o Programie Kirklanda proszone są o kontakt z uczelnianym koordynatorem programu (tel. 0-609 734 136) bądź poszczególnymi opiekunami naukowymi.

Artur Wysocki
koordynator uczelniany
Programu Kirklanda
Instytut Socjologii UMCS

MŁODZIEŻ LITEWSKA, NIEMIECKA I POLSKA

W ramach działań trwającego na naszym uniwersytecie Programu Stypendialnego im. Lane'a Kirklanda odbyło się nadzwyczajne zebranie naukowe Zakładu Socjologii Kultury i Wychowania Instytutu Socjologii i Wychowania przez prof. dra hab. **Marianą Filipiaka** – opiekuna stypendystki Programu Sonaty Matakaitę. Pani Sonata jest socjologiem w wileńskim Uniwersytecie Pedagogicznym. Specjalizuje się w socjologii wychowania, oświaty i religii. Podczas pobytu w Lublinie porównuje poglądy i postawy młodzieży litewskiej i polskiej w okresie przemian ustrojowych.

Zorganizowane seminarium poświęcone było socjologicznym obrazom młodzieży litewskiej, niemieckiej i polskiej. Porównanie postaw, realizowanych i deklarowanych systemów wartości, dokonywanych wyborów, poglądów etc. doprowadziło do wyszczególnienia pewnych podobieństw i różnic istniejących między młodymi pokoleniami w każdym z krajów. Młodzież zachodnia jest bar-

dziej zaangażowana w życie społeczne. Częściej zrzesza się, należy do różnego typu klubów i związków rówieśniczych. Mniejszym zainteresowaniem darzy partie polityczne, sceptycznie ocenia polityków i efekty ich pracy. Czas wolny spędza zazwyczaj w grupie. Własne problemy, które zresztą nie różnią się zasadniczo od problemów dorosłego społeczeństwa, skłonna jest rozwiązywać sama i z własnej inicjatywy. Realizuje tym samym ideę społeczeństwa obywatelskiego. Elementem łączącym młode pokolenia, będącym, jak się wydaje, znakiem czasów, jest, cytując za prof. Filipiakiem, „idealizm poglądów i pragmatyzm postaw”. Oznacza to, że obecnie młodzież konstruuje swój system wartości bez dokonywania wyboru gotowych „globalnych” wzorców, czerpiąc raczej z wielu źródeł, doktryn i podporządkowując tę wielość ideową praktycznym decyzjom życiowym w myśl zasady: lepsze jest to, co jest bardziej użyteczne.

Artur Wysocki

	NAZWISKO IMIĘ	WIEK	MIASTO KRAJ	INSTYTUCJA	ZAWÓD	DZIEDZINA	TEMAT BADAŃ	OPIEKUN NAUKOWY
1.	Iolkio Yaroslav	27 lat	Kijów Ukraina	1. Firma prawnicza „Rosum” 2. Uniwersytet im. T. Szewczyka	1. Adwokat 2. doktorant	Prawo własności intelektualnej	The legal of Protection of Trademarks and Internet Domain Names in Ukraine, Poland and European Union	Prof. Ryszard Skubisz Wydział Prawa i Administracji
2.	Kurhun Henadzi	31 lat	Grodno Białoruś	Białoruski Związek Montażników Przemysłowych (BSPM)	z-ca kierownika działu ekonomii i stosunków kontraktowych	Ekonomia i zarządzanie/ inwestycje zagraniczne, biznes plan	Biznes-plan jako i przeglądanie inw. ... zagranicznych	Prof. Piotr Karpus Wydział Ekonomiczny
3.	Matakaitė Sonata	29 lat	Wilno Litwa	Uniwersytet Pedagogiczny w Wilnie	Ayistentka na Wydziale Historii (Zakład Politologii i Socjologii)	Nauki społeczne/socjologia	Zmiany społeczne w postkomunistycznym (Litwa - Polska analiza porównawcza poglądów młodzieży)	Prof. Marian Filipiak Wydział Filozofii i Socjologii
4.	Roszczenia Sergiusz	30 lat	Mińsk Białoruś	1. Spółka Akcyjna „Biełhimenergo” 2. Instytut Prywatyzacji i Managementu	1. z-ca dyrektora 2. wykładowca	Ekonomia i zarządzanie	Transformacja własności i restrukturyzacja zakładów przemysłowych w Polsce - jako przykład dla Białorusi	Dr Andrzej Żuk Wydział Ekonomiczny
5.	Studolak Jurij	35 lat	Koziatyn Ukraina	Powiatowa Administracja Państwowa w Koziatynie	Kierownik działu kadr i zarządzania	Administracja publiczna	Wprowadzenie w powiecie nowego systemu funkcjonowania władzy wykonawczej i samorządów lokalnych w kontekście reform administracyjnych na szczeblu powiatów i samorządów lokalnych.	Prof. Stanisław Michałowski Wydział Politologii
6.	Tsiarechanka Andrei	27 lat	Mińsk Białoruś	1. „BBK-C” sp. z o.o. 2. APNIF „SPETI”	Manager ds. marketingu	Ekonomia i zarządzanie (finanse)	Ekonomiczne warunki rozwoju i wzrostu prywatnego biznesu w gospodarce rynkowej	Prof. Genowefa Sobczyk Wydział Ekonomiczny
7.	Tymofiejuk Jurij	29 lat	Lwów Ukraina	Regionalne Centrum Współpracy Ekologicznej	dyrektor	Administracja publiczna	Studia poddyplomowe: kierunek - negocjator środowiska	Prof. Stefan Kozłowski Instytut Ochrony Środowiska KUL

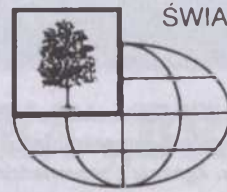

Zdjęcia:

1. Stypendyści Programu Kirklanda afiliowani przy UMCS, od lewej: Jurij Studolak (Ukraina), Sergiusz Roszczenia (Białoruś), Artur Wysocki (koordynator naczelny), Henadzi Kurhun (Białoruś), Yaroslav Yolkina (Ukraina), Sonata Matakaitė (Litwa)
2. Spotkanie z prof. Markiem Gawęckim, b. ambasadorem Polski w Kazachstanie (II edycja 2002/2003)
3. Stypendyści Programu Kirklanda i koordynatorzy uczelni w Tomaszowicach k. Krakowa (II edycja 2002/2003)

ul. Samarytanka 19, 03-592 Warszawa
tel./fax: (+48 22) 678 59 23, fax: 678 59 99
Adres do korespondencji / Mailing address:
PL 00-950 Warszawa 1, P.O. BOX 24
e-mail: world_foundation_hmh@europe.com

THE WORLD HEALTH
MIND
HEART
FOUNDATION

ŚWIATOWA FUNDACJA
ZDROWIE
ROZUM
SERCE

„Człowiek tyle jest wart, ile pomaga drugiemu”

ZDROWIE • ROZUM • SERCE

Krótko o Fundacji

Fundacja ma status organizacji „non profit”. Członkowie Zarządu, Rady Nadzorczej i Rady Honorowej Fundacji **pełnią swoje funkcje społecznie**. Całą szeroką i pożyteczną działalność Fundacja prowadzi głównie poprzez wolontariat. Pozwala to przeznaczać gromadzone środki na realizację celów statutowych i podejmowanych inicjatyw charytatywnych.

Działalność statutowa Fundacji i wolontariatu w Polsce koordynowana jest przez **Rady Merytoryczne Fundacji**, których przewodniczący tworzą Prezydium Honorowej Rady Oddziału Polskiego Fundacji. Powołana i sukcesywnie poszerzająca swoje grono Honorowa Rada Fundacji, skupia ludzi dobrej woli, wybitnych przedstawicieli parlamentu, rządu, dyplomacji, medycyny, prawa, kultury i sztuki, nauki i techniki, sportu i turystyki, biznesu i finansów oraz osoby odnoszące sukcesy w działalności humanitarnej, niezależnie od reprezentowanej opcji politycznej i przekonań religijnych.

Podstawowym kryterium, jakim kieruje się Fundacja – proponując członkostwo w Honorowej Radzie – jest wrażliwość na problemy społeczne i krzywdę ludzką, wysoki autorytet moralny oraz wybitne osiągnięcia w prowadzonej działalności zawodowej i społecznej.

Skład Prezydium Honorowej Rady: przewodniczący – **Iwo Jakubowski**, prezes Urzędu Dozoru Technicznego i jednocześnie przewodniczący Rady Sponsorów Fundacji; wiceprzewodniczący: prof. **Aleksander Sieroń**, prorektor Śląskiej Akademii Medycznej i jednocześnie przewodniczący Rady Medycznej Fundacji, prof. **Jerzy Smorawiński**, senator RP, rektor Akademii Wychowania Fizycznego w Poznaniu, jednocześnie przewodniczący Rady Sportu i Rekreacji Fundacji, prof. **Zbigniew Gertych**, członek rzeczywisty PAN i jednocześnie przewodniczący Rady Nauki i Techniki Fundacji, prof. **Marek Kwiatkowski**, dyrektor Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie i jednocześnie przewodniczący Rady Kul-

tury Fundacji; członkowie: JE biskup **Stawoj Leszek Głódź**, generał dywizji, biskup połowy Wojska Polskiego, prof. **Zbigniew Religa**, senator RP, dyrektor Instytutu Kardiologii w Warszawie, prof. **Jerzy Wojciechowski**, prezes Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Lekarskiego i jednocześnie przewodniczący Rady Współpracy Humanitarnej Fundacji, prof. **Barbara Błońska-Fajfrowska**, poseł na Sejm RP, i jednocześnie przewodnicząca Sejmowej Komisji Zdrowia, **Wacława Wojtala**, podsekretarz stanu w Ministerstwie Zdrowia, **Karol H. Czepukojć**, jednocześnie przewodniczący Rady Wolontariatu Młodzieżowego.

Od roku 1999 w ramach Oddziału Polskiego Fundacji rozwijana jest struktura wojewódzka. Powołano dotychczas Oddziały Regionalne Fundacji: Wielkopolski, Pomorski, Śląski, Dolnośląski i Lubelski (w 2002 r.). Biurem Lubelskiego Oddziału Regionalnego kieruje Anna Synajewska-Przybyś, pracownik Akademii Medycznej w Lublinie. Biuro ma siedzibę w Lublinie przy ul. Droga Męczenników Majdanka 6 (budynek Urzędu Dozoru Technicznego).

W skład Honorowej Rady Lubelskiego Oddziału Fundacji wchodzi m.in.: przewodniczący – **Andrzej Kurowski**, wojewoda lubelski; wiceprzewodniczący – **Krzysztof Szydłowski**, senator Rzeczypospolitej Polskiej, prof. dr hab. **Maciej Latański**, rektor AM w Lublinie; członkowie: prof. dr hab. **Marian Harsimiuk**, rektor UMCS w Lublinie, **Marian Cichosz**, dyrektor delegatury NIK w Lublinie, **Teresa Księska-Falger**, dyrektor Filharmonii w Lublinie, **Wiesława Franus**, dyrektor Banku Millennium w Lublinie, **Jan Szulzyk**, dyrektor naczelny POL-SKONE Sp. z o.o. w Lublinie, **Zbigniew Woźniak**, prezes zarządu Echo-Son w Puławach.

Fundacja szczególną troską otacza najuboższych z ubogich i niepełnosprawnych, którym nie ma kto pomóc w ich codziennych kłopotach. Pragniemy oprócz swojego serca ofiarować im coś więcej, w

myśl humanitarnej maksymy Matki Teresy z Kalkuty „Jeśli masz dużo – daj trochę, jeśli masz mało – daj więcej niż nic”, pamiętając także o słowach Ojca Świętego Jana Pawła II: „Człowiek jest wielki nie przez to, co ma, nie przez to, kim jest, lecz przez to, czym dzieli się z innymi”.

Wspieramy również rzeczowo i finansowo uznane polskie organizacje pozarządowe, m.in. Caritas Polska, Caritas Ordynariatu Polowego Wojska Polskiego, Polską Akcję Humanitarną, Stowarzyszenie MONAR, Polski Czerwony Krzyż. Ze środków pozyskanych od Darczyńców i wypracowanych przez Fundację są przekazywane darowizny placówkom medycznym i opiekuńczym (szpitale, kliniki, przychodnie, domy dziecka, placówki szkolno-wychowawcze, szkoły itp.). Był to sprzęt rehabilitacyjny, lekarstwa, odzież, artykuły spożywcze, szkolne, środki czystości, wyposażenie w komputery szkolnej pracowni komputerowej.

W lipcu 2001 r. w związku z powodzią w niektórych regionach Polski Fundacja podjęła akcję charytatywną „**Ludzie Sukcesu – Ludziom w Potrzebie**”. W ramach tylko tej akcji w okresie pierwszych trzech tygodni przekazano powodzianom z regionów pomorskiego, lubelskiego i świętokrzyskiego pomoc wartości 354 701 zł. Część darów Fundacja przekazała poprzez swoich wolontariuszy, znaczną część poprzez organizacje pozarządowe, jak: Stowarzyszenie Polska Misja Medyczna, Caritas Polska, Caritas Ordynariatu Polowego WP, Caritas Archidiecezji Krakowskiej, Fundację Jolanty Kwaśniewskiej „Porozumienie bez Barier”, Fundację na Rzecz Rodziny – Ludgardy i Jerzego Buzków i Polską Akcję Humanitarną Janiny Ochojskiej.

W swojej działalności nie zapominamy także o tych, którzy w jakiegokolwiek formie wspierają działania naszej Fundacji. Za ich serce i gest na rzecz najbardziej potrzebujących oferujemy promocję wyróżniających się sponsorów, nagradzając ich honorowymi tytułami i wyróżnieniami o międzynarodowym

wym prestiżu, m.in. przyznając tytuł honorowy „**Lider Wspierania Działalności Charytatywnej**” wraz z pamiątkową, grawerowaną plakietką.

Fundacja oprócz działalności merytorycznej określonej w statucie realizuje na międzynarodową skalę działalność promocyjną.

Oddział Polski Fundacji wspólnie z Oddziałem Polskim Międzynarodowej Kapituły Wyróżnień przyznaje od kilku lat szereg uznanych, prestiżowych tytułów promocyjnych i honorowych dla wybitnych osobowości, instytucji i organizacji, m.in.: **Lider Działalności Charytatywnej**, **Lider Promocji Zdrowia**, **Lider Promocji Sportu**, **Lider Promocji Kultury**, **Lider Promocji Nauki i Techniki**, **Lider Promocji Polski**, **Lider Dziennikarstwa**, **Polski Polityk Roku**, **Polski Parlamentarzysta Roku**, **Polski Dyplomata Roku**, **Polska Osobowość Roku**.

Światowa Fundacja Zdrowie-Rozum-Serce i Międzynarodowa Kapituła Wyróżnień wspólnie honorują: wybitne osobistości, których działalność miała lub ma nadal, wyjątkowo pozytywny wpływ na los społeczności światowej; wybitne jednostki, które w znaczący sposób przyczyniły się do rozwoju tej dziedziny aktywności ludzkiej, w której przyszło im działać.

Wśród naszych Laureatów uhonorowanych prestiżowymi wyróżnieniami są m.in.:

Laureaci Tytułu Honorowego „Światowa Osobowość Roku” wraz z „Honorowym Oskarem” to: Jego Świątobliwość Jan Paweł II, papież (honorowany w Watykanie), Matka Teresa z Kalkuty, przełożona Zgromadzenia Misjonarek Miłości (honorowana w Warszawie), Juan Antonio Samaranch, prezydent MKOl (honorowany w Atlancie), Kofi Annan, sekretarz generalny ONZ (honorowany w Nowym Jorku).

Laureaci innych Tytułów Honorowych, Oskarów, Honorowych Gwiazd to m.in.: Arpad Göncz, prezydent Republiki Węgierskiej, Javier Ruperez, przewodniczący Zgromadzenia Parlamentarnego OBWE, William H. Roth, jr, prze-

wodniczący Zgromadzenia Parlamentarnego NATO, Javier Solana, sekretarz generalny NATO, Rita Süßmuth, przewodnicząca Bundestagu, Umberto Eco, pisarz i naukowiec włoski, Shazia Z. Rafi, sekretarz generalny organizacji „Parliamentarians for Global Action” – afiliowanej przy ONZ w Nowym Jorku, Aleksander Kwaśniewski, prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, Wisława Szymborska, poetka, laureatka Nagrody Nobla, prof. Krzysztof Penderecki, kompozytor, prof. Mirosław Mossakowski, prezes Polskiej Akademii Nauk, prof. Longin Pastusiak, poseł na Sejm RP, wiceprzewodniczący Sejmowej Komisji Spraw Zagranicznych. Laureaci pełnili ww. funkcje/stanowiska w chwili ich honorowania.

Fundacja ma również znaczący udział w organizacji i przyznawaniu gospodarczych nagród i tytułów promocyjnych w ramach prowadzonego Międzynarodowego Konkursu Wystawowo-Targowego o „Złotą Gwiazdę” Grand Prix InterPromu, honorując wyróżnieniami promocyjnymi Złotą, Srebrną, Brązową Gwiazdą i Wyróżnieniami Specjalnymi najwybitniejsze firmy, ich produkty czy usługi oraz organizatorów imprez wystawowo-targowych, jak też mass media występujące na targach lub je obsługujące.

W ramach rozpoczętego od 1998 r. przez Oddział Polski Fundacji programu zdrowotnego, ogniskującego wszystkie działania zdrowotne, jest realizowany w skali ogólnopolskiej projekt pomocy humanitarnej poprzez wyposażanie ośrodków zdrowia i klinik w sprzęt i aparaturę medyczną pod nazwą „Ochrona Zdrowia i Życia”, w myśl humanitarnego przesłania „LUDZIE LUDZIOM – SERCE ZA SERCE”. Od 2001 roku Oddział Polski Fundacji we współpracy z Międzynarodowym Centrum Promocji „InterProm” prowadzi Ogólnopolski Konkurs pn. „Placówka Medyczna Przyjazna Pacjentowi”.

Organizowanym corocznym koncertem charytatywnym pod nazwą „Spotkania Ludzi i Firm Sukcesu” zawsze towarzyszą akcje charytatywne Fundacji, prowadzone na rzecz dzieci i młodzieży.

Ważniejsze inicjatywy w roku 2002

20 stycznia z inicjatywy członka Honorowej Rady Fundacji Profesora Akademii Muzycznej w Warszawie zorganizowano wspólnie z Dyrekcją Łazienek Królewskich w Warszawie „Koncert Kolęd Polskich”. Wystąpił Chór Chłopiacy Pueri Cantores S. Nicolai z Bochni pod dyktando ks. Stanisława Adamczyka. Podczas tej uroczystości rozdzielono się opłatkami, który otrzymało kierownictwo Fundacji – pobłogosławiony przez Ojca Świętego

– za pośrednictwem Biskupa Stanisława Dziwisza.

22 lutego w Filharmonii Narodowej w Warszawie, z inicjatywy kierownictwa Fundacji, odbył się Galowy Koncert Charytatywny „Wiesław Ochman i Jego Goście”. Honorowy Patronat nad uroczystością objął profesor Longin Pastusiak, marszałek Senatu RP. Podczas koncertu odbyła się promocja płyty multimedialnej W. Ochmana „Arie z oper słowiańskich”, za którą artysta i Fundacja otrzymali „Złotą Płytę”. Fundacja sponsorowała wydanie tej płyty.

11 maja podczas koncertu charytatywnego „Wiesław Ochman i Jego Goście” w Filharmonii Lubelskiej odbyła się inauguracja działalności Lubelskiego Oddziału Regionalnego. Wręczono dary Fundacji wybranym placówkom o wartości 43 428,90 zł. W foyer artysta W. Ochman prezentował swoje obrazy.

13 września zorganizowano wspólnie z Dyrekcją Łazienek Królewskich koncert charytatywny w Teatrze Stanisławowskim „Profesor Elżbieta Stefańska i Jej Goście”. Uroczystość odbyła się pod Honorowym Patronatem Profesora Michała Kleibera, ministra nauki i przewodniczącego Komitetu Badań Naukowych.

W roku 2002 zgodnie ze statutem Fundacji (§ 11 pkt 3; realizacja celów Fundacji), zarząd podjął 18 maja 2002 r. uchwałę o powołaniu międzynarodowej instytucji – struktury o nazwie: Międzynarodowy Honorowy Komitet Budowy Fundacyjnego Centrum Rehabilitacji i Wypoczynku w Polsce z siedzibą w Warszawie.

Pierwsze Certyfikaty Honorowego Członkostwa Międzynarodowego Komitetu Budowy Fundacyjnego Centrum Rehabilitacji i Wypoczynku w Polsce wręczono 13 września 2002 r. podczas uroczystości w Teatrze Stanisławowskim w Łazienkach Królewskich. Honorowym Patronem fundacyjnego przedsięwzięcia jest profesor Longin Pastusiak, marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, wieloletni członek kierownictwa Honorowej Rady Fundacji. Pierwszymi członkami Honorowego Komitetu zostali m.in. profesor Zbigniew Religa, minister nauki Michał Kleiber, JE bp Sławoj Leszek Głódź, senator profesor Jerzy Smorawiński, minister Iwo Jakubowski.

Aktualną inicjatywą Fundacji jest akcja „Lato 2003” – wypocznik dla dzieci i młodzieży z: Lubelszczyzny, Mazowsza i Śląska, organizowany w Kątach Rybackich koło Krynicy Morskiej.

Opracowali:

Anna Synajewska-Przybyś
Karol Czepukojć

Z PÓŁKI

POEZJA CZESŁAWA PASZKOWSKIEGO

Pod koniec 2002 roku ukazało się pierwsze krajowe wydanie drugiego już tomiku poezji Czesława Paszkowskiego. Autorką wstępu i wyboru wierszy jest prof. dr hab. Barbara Jedynek, redaktor naczelna kwartalnika „Rota”, dzięki której ta niezwykła poezja emigracyjna zaistniała w świadomości wciąż niewielkiego kręgu jej czytelników w kraju. Zbigniew Józwicki wykonał grafikę, która ozdobiła objętościowo skromny tomik. Należy tylko żałować, że w tomiku nie ma fotografii poety. Publikacja ukazała się dzięki mecenatowi pana Aleksandra Światłodycz-Kisiela, przyjaciela Czesława Paszkowskiego. Na stronie redakcyjnej możemy przeczytać nieczęsto spotykaną adnotację, że „Poeta wydał zgodę na druk w darze dla miłośników polskiej poezji”.

Czesław Paszkowski jest twórcą prawie nieznanym, nieobecnym na rynku wydawniczym, w podręcznikach dla studentów, a nawet w świadomości znawców literatury. W kraju zaistniał dzięki wspomnianemu przyjacielowi i mecenasowi panu Aleksandrowi Światłodycz-Kisielowi. Napisał on o poecie list do czasopisma „Rota”, które jako pierwsze i jedyne zajęło się twórczością paryskiego poety i zaznajomiło z nią czytelnika w kraju. I tak Lublin stał się gościnnym miastem dla Czesława Paszkowskiego. Tu, dzięki studentom filologii polskiej, ukazało się pierwsze krajowe wydanie liryki katyńskiej *Anioł widzenia* (w nakładzie 100 egz.). Tu również, właśnie na UMCS, miało miejsce jedyne spotkanie poety, które odbyło się 22 października 1993 roku.

Czesław Paszkowski urodził się 1 lipca 1915 roku w Radzieży na Wołyniu w powiecie sarneńskim jako syn Anny Haliny z domu Grabowskiej i Leona Paszkowskiego. Pochodzi z rodziny, której przedstawiciele zapisali się chlubnie i często tragicznie na kartach ojczyźnej historii. Walczyli w powstaniu styczniowym, na frontach I i II wojny światowej. Ich nazwiska widnieją na liście katyńskiej. Czesław Paszkowski jest absolwentem Szkoły Podchorążych w Równem, gdzie los po raz pierwszy zetknął go z lubelskim poetą Józefem Łobodowskim, swym późniejszym paryskim kolegą. Wojna ostatecznie zdruzgotała rodzinny dom poety, a jego samego skazała na niewolę (był więźniem obozów Talica i Grossbom, które wyzwolili Amerykanie) i los emigranta. Pozostał na stałe w Paryżu, a od niedawna mieszka w pobliżu Paryża, w Saerelles. Na emigracji Paszkowski podejmował różne zajęcia, m.in. był archiwistą i dyrektorem szkoły polskiej w Verdun. Do dziś poeta i jego mecenas pozostają w serdecznych kontaktach z redakcją „Roty”.

Wiersze zaprezentowane w tomiku pochodzą z tomów *Anioł widzenia* (Oficina Poetów i Malarzy, Londyn 1983) i *Suantavis. Historia polskich Venetów* (imprime en France, 1990). Tomik zawiera również dwa wiersze J. Łobodowskiego (*Modlitwa* i *List do Matki*) zamieszczone dla upamiętnienia kontaktów obu poetów.

Należy pamiętać, że to właśnie na Wydziale Humanistycznym powstały pierwsze i fundamentalne opracowania poświęcone twórczości J. Łobodowskiego (J. Świech, *Niepokorny wędrowiec* [w:] J. Łobodowski, *List do kraju*, Lublin 1989 i L. Siryk, *Naznaczony Ukrainą. O twórczości Józefa Łobodowskiego*, Wyd. UMCS, Lublin 2002).

W tomiku prezentowane są różne nurty poezji Czesława Paszkowskiego. Twórca nawiązuje do liryki wielkich wieszczów, podkreślając, że miejsce poety jest przy swoim narodzie, a literatura nierozdzielnie z nim związana. Londyńskie wydanie tomu *Anioł widzenia* zawiera motto: „Naród literaturę tworzy, literatura tworzy naród”. Najbardziej charakterystyczna dla tomiku *Poezje* jest liryka określana mianem kresowej. Do kraju młodości, owej zaginionej Atlantydzie, nawiązują takie wiersze, jak: *Semper fidelis*, *Kraju Wołyński!*, *Do Matki*, *Dwa księżycy*. Jest ta poezja „wspomnieniem zapomnienia” nie tylko krainy dzieciństwa, owego „domu maleńkiego”, ale także szczególnego piękna, bogactwa osobowości, wyobraźni i niepowtarzalnego klimatu Kresów.

W roku 1979 w Paryżu odbył się koncert, a następnie ukazało się nagranie (w wydaniu firmy Philips) pt. *Msza Polska w hołdzie Janowi Pawłowi II* z muzyką Marcina Marciaka i prof. Stefana Stuligrosza w wykonaniu poznańskich „Słowików”. Teksty psalmów autorstwa Cz. Paszkowskiego (*Różę Maryi*, *Plomienie błogosławione* i *Płynie płacz we mnie...*, *O, jakże błagam* – obecne w omawianym tomiku) znalazły się również na tej wyjątkowej płycie. Samo nagranie nigdy w dużych nakładach do kraju nie dotarło, a wiadomość o nim i poezja Czesława Paszkowskiego – zbyt późno.

Pod koniec ubiegłego roku, z okazji wydania tomiku, odbyła się promocja poezji Czesława Paszkowskiego. Uroczystość zorganizowana została z potrzeby serca przez przedstawicieli związków kresowych. Nadszpiewanie licznie zgromadzeni miłośnicy poezji wysłuchali recytacji w wykonaniu młodzieży z liceum muzycznego pod kierunkiem pani Aliny Jachółkowskiej oraz wykładu prof. Barbary Jedynek o życiu i twórczości Paszkowskiego. Na zakończenie spotkania zebrany zaprezentowano interesujący wykład o uzbrojeniu armii polskiej w 1939 roku autorstwa Wiesława Różanka z Warszawy, żołnierza AK, powiązanego z rodem Paszkowskich (wykład z powodu nieobecności autora odczytała inna osoba).

Główną rolę w organizacji wieczoru odegrał prof. dr hab. Maria Woźniakiewicz-Dziadosz, dyrektor Instytutu Filologii Polskiej, która przedstawiła list gratulacyjny dla Czesława Paszkowskiego, i dr Leon Popek, prezes Towarzystwa Przyjaciół Krzemienia i Ziemi Wołyńskiej, który wcześniej odbył niełatwą podróż do kraju młodości poety, skąd przywiózł garść ziemi oraz wykonał cenne fotografie.

Ta potrzebna i sympatyczna uroczystość sprawiła, że przez długie chwile mogliśmy chłonąć poezję Czesława Paszkowskiego, przywołać Jego postać i obrazy Atlantyd.

Maria Kopycińska-Lehun

SPRAWY BIBLIOTECZNE

Biblioteka uniwersytecka jest tego typu instytucją, która swoimi zarządzającymi sprawia wiele problemów, zwłaszcza koncepcyjnych, czyli pytań o to, „jak” organizować w niej pracę, żeby osiągnąć wysoką jakość usług w zupełnie nowej sytuacji kulturowej. Tę ostatnią określają dynamiczne zmiany związane przede wszystkim z komputeryzacją prac bibliotecznych oraz coraz większym udziałem mediów elektronicznych w komunikacji naukowej. Krótko: najtrudniejszym bodaj problemem, przed którym stoi dziś biblioteka, jest pytanie o model jej struktury organizacyjnej w ramach całego systemu informacyjnego uniwersytetu. Od sprawnej i zwartej struktury zależy efektywne działanie biblioteki.

GŁÓWNY PROBLEM BIBLIOTEKI GŁÓWNEJ

Krystyna Hudzik

Uwagi wstępne

Dyskusje o zmianach strukturalnych bibliotek uniwersyteckich toczą się w Polsce nieprzerwanie od początku lat 90., zarówno na płaszczyźnie teoretycznej, jak i w sferze zastosowań praktycznych. W tym czasie biblioteki zautomatyzowały się oraz podjęły funkcję udostępniania informacji elektronicznej. Pełnią więc niejako podwójną rolę: wynikającą z powinności gromadzenia, opracowania, przechowywania i udostępniania materiałów drukowanych oraz związaną z obsługą nowego typu biblioteki zwanej „cyfrową”, „wirtualną” lub „hybrydową”. Nowe zadania biblioteki, wychodzące poza tradycyjny model, jaki przypisała jej „galaktyka Gutenberga”, musiały znaleźć odzwierciedlenie w strukturze organizacyjnej oraz w nowych kompetencjach zawodowych i stosownych do nich stanowiskach pracy. Zauważmy, że opisane zmiany stanowią pewien proces, a nie jednorazowe zdarzenie. Wynika stąd, że nie jest możliwe także żadne jednorazowe dojdzie do pełnych i ostatecznych rozwiązań powstających problemów. Żeby móc przetrwać i rozwijać się, biblioteka musi w tej sytuacji żywo i twórczo reagować na nowe wyzwania.

Zasadność pytania o strukturę organizacyjną systemu bibliotecznego Uczelni

Jeśli z poziomu tych ogólnych rozważań przejdziemy do aktualnej kondycji naszej Biblioteki Głównej, to narzuca się nieodparcie uwaga, że zmiany w strukturze organizacyjnej, jakie dokonały się w niej w 1998 r., stanowiły tylko drobną korektę wobec tego, co ją dopiero czeka. Rozwiązanie problemu jej „docelowego” modelu strukturalnego domaga się pierwiej jasności w innych kwestiach, takich jak chociażby następujące: jaka rola przewidziana jest dla Biblioteki Głównej w programie informatyzacji naszej Uczelni?; czy będzie ona rozwijać pełnione zadania w zakresie dotychczasowym, czy w szerszym?; czy może powinna przejąć funkcję gromadzenia i opracowania zbiorów dla wszystkich bibliotek sieci?; ile powinno być właściwie bibliotek zakładowych: 27, 30, czy może tylko 10?; czy ewentualne zmniejszenie liczby tych ostatnich (kompresja systemu) przełoży się na ich bardziej efektywne i ekonomiczne działanie?

Pytania powyższe pojawiają się z dwóch co najmniej powodów. Po pierwsze, z uwagi na bliską perspektywę powstania biblioteki Wydziału Humanistycznego w nowym gmachu, według koncepcji opracowanej przez specjalistów z Zakładu Nauk Pomocniczych Historii i Bibliotekoznawstwa.

Rozważa się połączenie istniejących 9 mniejszych bibliotek instytutowych i zakładowych. Nowocześnie zorganizowana biblioteka, z wolnym dostępem do zbiorów, w pomieszczeniach z estetycznym designem, przyciągnie z pewnością wielu czytelników. I będą to w znacznej części aktualni użytkownicy Biblioteki Głównej (BG), studenci historii, polonistyki itd. Tak się bowiem ukształtował ruch czytelnicy już od ponad 20 lat, że niewielu studiujących chemię, biologię, geografię czy pedagogikę przychodzi czytać do BG, korzystając na ogół tylko z wypożyczalni. Biblioteki zakładowe obsługujące wymienione kierunki wypełniają tę funkcję dobrze i adekwatnie do potrzeb, a co ważne, są w zasięgu „pod ręką”, dzięki czemu stwarzają czytelnikom klimat bardziej osobistych kontaktów z „ich bibliotekami”. Siłą rzeczy Biblioteka Główna przybrała profil humanistyczno-społeczny, co odzwierciedla też struktura gromadzonych przez nią książek.

Sprawa ostatecznej wersji koncepcji biblioteki w nowym gmachu humanistyki jest niezwykle pilna i budzi żywe zainteresowanie bibliotekarzy ze zrozumiałych, ściśle technicznych powodów. Jeśli planowana przeprowadzka biblioteki nie ma być zwykłym przemieszczeniem zbiorów, lecz dodatkowo także ich reorganizacją – która polega na bardzo czasochłonnnych pracach – to trudno dziwić się, że bibliotekarze zaczynają się niepokoić w sytuacji, kiedy do planowanego terminu oddania budynku do użytku pozostało niewiele czasu (koniec 2004 r.). Oczywiście nikt nie wątpi w to, że warto podjąć ten trud i zintensyfikować szeroko zakrojone prace reorganizacyjne, ponieważ nowe *locum* stanowi dla nich niepowtarzalnie dogodną okoliczność. Przypomnijmy, iż chodzi tu o ujednolicenie klasyfikacji, według której zbiory będą ustawione w wolnym dostępie; o techniczne przygotowanie zbiorów do wystawienia (wszelkie nalepki i zabezpieczenia); o dobór i selekcję księgozbiorów, i wreszcie o rzecz niezwykle ważną i potrzebną – retrokonwersję opisów książek do bazy VTLS. Spośród bibliotek Wydziału Humanistycznego tylko Biblioteka Instytutu Anglistyki kataloguje w systemie VTLS, pozostałe prowadzą opracowanie tradycyjne.

Drugi ze wspomnianych powodów stawiania pytań o strukturę systemu bibliotecznego Uczelni wynika z potrzeby bardziej dalekosiężnej refleksji nad miejscem biblioteki w transmisji nauki i zarządzaniu wiedzą. Jak wiadomo, pojawiają się dziś obawy, czy będzie ona w ogóle potrzebna do tych zadań. U ich podłoża tkwi zasadnicze pytanie, czy wobec technologicznej rewolucji roz-

grywającej się na naszych oczach biblioteka – przynajmniej ta, jaką odziedziczyliśmy – nie traci racji bytu? Problem ten w literaturze zagranicznej artykułuje się głośnie i wyraźniej niż u nas. Istnieje tam zapewne większa niż u nas wola zmian podyktowanych wspomnianymi uwarunkowaniami, odpowiednio także większa niż u nas świadomość tego, że wszelkie zmiany organizacyjne, których dotychczas – w ostatnich latach – dokonano w bibliotekach, traktowane są nie jako unikalne osiągnięcie, cel sam w sobie, lecz tylko jako jeden z etapów na drodze do kolejnych postaci biblioteki (w Niemczech jest to koncepcja *Bibliothek als lernende Organisation*), które w rezultacie permanentnej ewolucji zakończą się najpewniej powstaniem uniwersyteckiego CIOs – *Central Information Officers*.

Aktualnie za najważniejsze zadanie organizacyjne uważa się na Zachodzie ustalenie podziału zadań i pracy między biblioteką a uniwersyteckim centrum komputerowym. Są to dwaj najbliżsi partnerzy w zapewnieniu dostępu do informacji elektronicznej oraz w tworzeniu digitalnej biblioteki własnego środowiska uczelnianego. Tę bibliotekę tworzą cyfrowe zasoby pełnotekstowe prac magisterskich, dysertacji, wykładów i innych materiałów dydaktycznych. W procesie jej powstawania bibliotekarze kierują się szczególną motywacją. Wykazują dużą czujność głównie z tego powodu, że chcą zachować nadal swój wysoki udział w procesie komunikacji naukowej i nie zostać z niego wyparci. Wiedzą, że bycie poważnym partnerem zależy od sprawnego zarządzania własną instytucją. Dlatego z przekonaniem reorganizują biblioteki i odchodzą od dotychczasowych rozwiązań, w odniesieniu zarówno do struktury całego systemu, jak i samej biblioteki głównej. Trzeba podkreślić, że w skład komisji i gremiów do spraw informatyzacji uczelni wchodzi obowiązkowo dyrektor biblioteki. U nas nie.

Postulat jednolitości systemu

W świetle obowiązujących przepisów prawnych (Ustawy z dnia 12 września 1990 o szkolnictwie wyższym i Statutu UMCS z 1991 r.) nasz system biblioteczny jest jednolity zgodnie z zapisem Ustawy: „Biblioteka główna stanowi podstawę jednolitego systemu biblioteczno-informacyjnego uczelni, tworzonego na zasadach określonych w statucie”. W rzeczywistości system ten jest jednak zróżnicowany i posiada także cechy systemu dwutorowego, podobnie jak większość bibliotek uniwersyteckich w kraju.

Jednolitość naszego systemu odnosi się do kompetencji Rady Bibliotecznej, uczelnianego organu kolegialnego i doradczego Rektora. Jednolitość dotyczy kompetencji dyrektora Biblioteki Głównej do sprawowania nadzoru merytorycznego

go nad organizacją i metodami pracy także bibliotek zakładowych. Centralnie prowadzona jest polityka zatrudnienia (sprawy kadrowe i szkoleniowe). Spójność systemu polega na współpracy Biblioteki Głównej z bibliotekami zakładowymi w wielu aspektach, m.in. gromadzenia, udostępniania zbiorów i informacji oraz komputeryzacji. W zakresie finansowania wspólny jest zakup czasopism zagranicznych, także w wersji elektronicznej i baz danych (dokonywany i rozliczany przez BG) oraz częściowo książek zagranicznych przekazywanych w depozyt do bibliotek zakładowych. Ostatnio BG przygotowuje też przetargi zgodnie z Ustawą o zamówieniach publicznych na dostawę czasopism krajowych i usługi introligatorskie dla wszystkich jednostek Uczelni oraz prowadzi ewidencję wydatków na zakup książek. Tzw. *dwutorowość* systemu bibliotecznego przejawia się w tym, że wydziały, instytuty, katedry zapewniają środki niezbędne do funkcjonowania bibliotek, czyli finansują zakup zbiorów, lokale, wyposażenie.

Przedstawiona powyżej argumentacja przemawia, jak się zdaje, za koniecznością utrzymania dotychczasowej jednolitości naszego systemu. Co więcej, domaga się ona **umocnienia** szczególnie w dwóch następujących aspektach:

1. W zakresie tworzenia katalogu komputerowego, jednego i jednolitego źródła informacji o zbiorach całej Uczelni. Aktualnie w zintegrowanym systemie VTLS (w przyszłości VIRTUA) kataloguje Biblioteka Główna i 4 biblioteki zakładowe (Instytutu Anglistyki, Wydziału Prawa i Administracji, Instytutu Nauk o Ziemi, Wydziału Politologii). Rozpoczęcie katalogowania komputerowego przez biblioteki sieci jest procesem rozciągającym się w czasie i poprzedzonym licznymi szkoleniami. Z reguły jako pierwsze do pracy w systemie przystępują biblioteki większe i z silniejszą obsadą personalną. Nie można się jednak spodziewać szybkiej obecności w katalogu komputerowym opisów książek z małych bibliotek, prowadzonych przez jednego bibliotekarza lub pracownika instytutu w wymiarze kilku godzin. Rodzi się zatem pytanie, czy nakłady poniesione na przygotowanie bibliotekarzy w niewielkich bibliotekach nie będą zbyt wysokie i czy nie bardziej efektywne byłoby opracowanie ich zbiorów przez zespół wyspecjalizowanych katalogerów o dużej wydajności w Bibliotece Głównej?

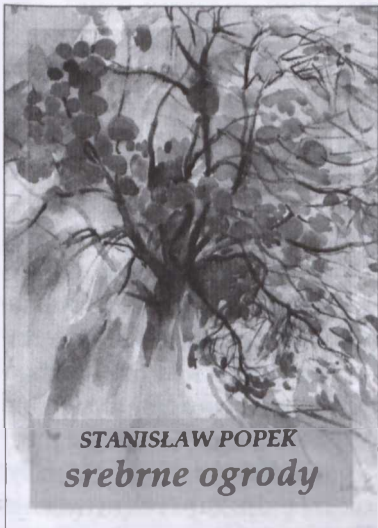
2. W zakresie ujednolicenia działalności całego systemu bibliotecznego w sprawach tylko pozornie mniej ważnych, jak np. wprowadzenia takich samych zasad udostępniania i godzin otwarcia posługiwania się jedną kartą biblioteczną ważną we wszystkich bibliotekach sieci, czy wypracowania jednolitego systemu klasyfikacji zbiorów w celu ustawienia ich w wolnym dostępie.

System biblioteczno-informacyjny UMCS stanowi Biblioteka Główna, 27 bibliotek zakładowych (6 wydziałowych, 12 instytutowych, 4 zakładowe, 1 katedry, 4 jednostek pozawydziałowych) oraz 3 biblioteki kolegiów licencjackich.

Niektóre dane liczbowe (stan na dzień 31.12.2002r.):

	Zbiory	Przyrost zbiorów w 2002 r.	Liczba udostępnionych wol. i jedn.	Liczba udzielonych informacji
Biblioteka Główna	1 607 548	23 400	435 317	20 301
Biblioteki zakładowe	844 119	17 047	1 327 405	104 222
Biblioteki kolegiów	5 024	3 221	4 871	278

Z PÓŁKI

INTELEKTUALISTA
W SZCZĘŚLIWYCH OGRODACH

STANISŁAW POPEK
srebrne ogrody

Ktokolwiek zetknął się z twórczością lub z osobą profesora Stanisława Popka, jest zdumiony, że człowiek może mieć tyle pasji, a każda z nich pozostaje – paradoksalnie – w pełni profesjonalna. Na co dzień profesor zwyczajny psychologii, a zarazem malarz, poeta, eseista o uznanym dorobku naukowym i artystycznym, jest autorem ośmiu tomików poetyckich: *Wymiary czasu* (1994), *Ku brzegom Styksu* (1996), *Wenus leżąca* (1996), *Tryptyk z Michałem Aniołem* (1997), *Piąkom błękitnym* (1999), *Odłony Rzymskie* (2000), *Maski podróże* (2001), *Srebrne ogrody* (2003).

„Srebrne ogrody” różnią się od pozostałych książek. Tym, co urzeka w poezji Popka, jest niepowtarzalny, pełen mądrości styl, dający do myślenia niemal w każdym akapicie, zarówno na poziomie formy, jak i w perspektywie opisu rzeczywistości. Z wierszy tych emanuje zaduma. Jest to poezja wyważona, oszczędna w zbędne metafory oraz udziwnienia. Poezja Popka jest rozpięta między zapisem wzruszenia a nieustającą pasją życia.

Tytułowe ogrody to: „sady dzieciństwa jak panna młoda wiosną rojne kwieciami”, atawistyczny, dziki ogród z wiersza „Noc Kupały”, biblijne Ogrody Edenu z rajska jabłonią w punkcie centralnym, przytulny, swojski i dobrze znany poecie ogród przy własnym, nałęczowskim domu („ogrody miłości są nadwrażliwe. Nie depcz, stąpaj delikatnie”), aż wreszcie ogród wewnętrzny, który pozostaje ażylem spokojny.

Są to także „srebrne ogrody” we

włosach zakochanych małżonków, którzy przetrwali próbę czasu:

[...] niby jedno mgnienie,
a tu pół wieku
i włosy nasze stały się srebrnym
ogrodem,
a letnie poranki
wkładamy do skarbonki wspomnień.

Tytułowe ogrody są semantyczną klamrą łączącą realistyczne opisy świata przedstawionego z przeszczenią symboliczną. Pozwala to poecie na wzbogacenie obrazów zawartych w wierszach o dodatkowe znaczenia. Ogród symbolizuje w poezji Popka schronienie, miejsce bezpieczne, życie szczęśliwe, bo w zgodzie ze sobą, i potęgę kosmicznego ładu świata.

Pejzaże zewnętrzne przeradzają się w krajobrazy wewnętrzne, w których doświadczenia podmiotu lirycznego sąsiadują z mitami i archetypami. W wierszu „Nić Ariadny” pamięć i doświadczenie dzieciństwa, młodości, miłości i śmierci są doświadczeniem trwania:

Trzy Mojry nieć czynią.
Jedna przędzie,
druga mierzy, a trzecia
przecina bieg życia.
Gdy zegar trwania staje
na ułamek chwili
zrywa się przędza
i gwiazda spada
z kosmicznej drogi.

Niść symbolizuje istnienie, przeznaczenie, los, kruchy ludzki żywot, a także związek między różnymi stanami egzystencji. Trzy Mojry to przecież mityczne boginie przeznaczenia. Nić Ariadny pozwoliła Tezeuszowi wydobyć się z Labiryntu kreteńskiego, czyli ze świata ziemskiego do Nieba. Tytułowa „nić” może być także osią świata, symbolem wznoszenia się lub żmudną drogą do poznania samego siebie i próbą zrozumienia losu.

A niewidzialna nić trwania
gdzieś przędzie się z wolna,
kręci się odwieczne wrzeciono
Ariadny.

Tworzywem poetyckim jest nie tylko biografia twórcy, ale także

natura, sztuka. Poeta nie pogrąża się jednak w przeszłości, dostrzegając współczesność:

Odkryto Troję
Psią Gwiazdę
i Drogę Mleczną
wirusa HIV
siedem wątpliwych oryginałów
Mony Lisy
[...]
Nie zdołano odkryć
źródeł głupoty
mędrców
ani zielonych ogrodów Edenu.

Autor ponad pewnoś wynosi zwątpienie, ponad jednoznaczność przedkłada paradoks, zamiast otuchy promuje rzetelność:

Między wiarą a poznaniem,
Wątpieniem a pewnością,
Pewność jest tylko pragnieniem.
Wątpieniem
staje się każda pewność.

Wiersze prof. Popka to poezja ważnych i zasadniczych pytań. Poeta próbuje odpowiedzieć na ponadczasowe wątpliwości towarzyszące człowiekowi od wieków: jak żyć dobrze i tak, aby pozostać w zgodzie z własnym sumieniem? Nie jest to wszakże poezja moralizatorska. Prof. Popek ceni sobie wysoko „staroświecką” elegancję słowa. Podmiotem lirycznym wierszy jest mężczyzna doświadczony, ale także spragniony kobiecej czułości chłopiec, ciekawy świata intelektualista, czasem zaś surowy sędzia samego siebie. Jego wiedza i życiowe doświadczenie nie obdzierają go jednak ze złudzenia niewinności i świeżości zachwytu światem.

Warto zwrócić uwagę na postrzeganie Boga w tej poezji, tak rzadkie i ciekawe, bo nie dewocyjne, ostentacyjne i na pokaz, ale konfesyjne. Kreację podmiotu lirycznego wierszy religijnych można by porównać do charakterystycznej dla liryki Sępa-Szarzyńskiego, obecna jest tu także przekora ks. Twardowskiego. Wątpienie i szukanie, wątpienie i szukanie, ale brak nieomyślności... Walorem języka jest synestezja, łączenie elementów różnych doznań zmysłowych i sztuk, przede wszystkim muzyki i malarstwa.

Z treścią tomiku doskonale harmonizuje szata graficzna. Także na okładce jedna z akwael Autora. Oto drzewo, a może ogród, symbolizujące odwieczne prawa czasu i kruchość ludzkiego losu.

Katarzyna Szeloch

O CONRADZIE

W serii *Conrad: Eastern and Western Perspectives* pod redakcją Wiesława Krajki ukazał się w roku 2001 tom X pt. *Conrad at the Millennium: Modernism, Postmodernism, Postcolonialism*, a w roku 2002 tom XI pt. *Conrad in Africa: New Essays on „Heart of Darkness”*, obydwa zredagowane przez Gail Fincham, Attie de Lange oraz Wiesława Krajkę. Tomy te zostały opublikowane przez Social Science Monographs, Boulder i Wydawnictwo UMCS, Lublin, w dystrybucji Columbia University Press, New York. Obydwa tomy zawierają referaty wygłoszone podczas międzynarodowej konferencji Conradowskiej zorganizowanej przez University of Potchefstroom i University of Cape Town w Południowej Afryce w 1998 roku z okazji stulecia publikacji *Jądra ciemności*. Obydwa tomy zawierają referaty autorów reprezentujących kilkanaście krajów takich jak Australia, Chile, Chiny, India, Izrael, Kanada, Norwegia, RPA, Szwecja, USA, Wielka Brytania.

W tomie X artykuły poświęcone *Jądru ciemności* zgrupowano wokół zagadnień modernizmu, postmodernizmu i postkolonializmu. Artykuły w sekcji „Modernizm i nowoczesność” badają modernistyczne i postmodernistyczne aspekty narracji w utworach Conrada, związki między niepewną sytuacją Polaka na obczyźnie piszącego po angielsku a jego oryginalnym spojrzeniem na kulturę. W artykułach zebranych w sekcji „Postmodernizm” dominuje intertekstualność jako perspektywa teoretyczna dla zestawień Conrada z innymi pisarzami, a także dla polemiki z koncepcjami intertekstualności w ujęciu Kristevy i Riffaterre’a. Artykuły w drugiej części sekcji „Postmodernizm” podejmują problem relacji między narracją i ideologią, wskazując na obecność nowej teorii podmiotu u Conrada oraz nawiązując do koncepcji Bachtina wykazując polifoniczny charakter narracji w *Jądru ciemności*. Znaleźć tu można artykuły omawiające związki *Jądra ciemności* z kinem, adaptacje filmowe oraz filmy dokumentalne inspirowane opowiadaniem Conrada. W sekcji „Postkolonializm” artykuły ukazują wpływ imperializmu na tożsamość kulturową zarówno w Europie jak i w byłych koloniach oraz zakwestionowanie kategorii kolonialnego dyskursu zarówno w *Jądru ciemności* jak i w tekstach innych pisarzy jak np. Rushdie.

Lejtmotytem artykułów zebranych w tomie XI jest pytanie postawione we wstępnym artykule J. Hillisa Millera: czy, dlaczego i jak powinno się odczytywać *Jądro ciemności* w sto lat po jego opublikowaniu. Artykuły w sekcji „Tekstualność” podejmują to pytanie w kontekście rozważań nad literaturą ustną, nieadekwatnością języka, strategią narracyjną w *Jądru ciemności*, problemem konfrontacji kultur. Artykuły w sekcji „Dyskursywność” koncentrują się na historycznym kontekście powstawania tekstu *Jądra ciemności*, analizując, jak Conrad stosuje współczesne mu koncepcje rasy i odmienności. W kolejnych artykułach rozwija się dyskusja wokół zarzutu o rasizm, który Achebe skierował wobec *Jądra ciemności*. Kilka artykułów w tomie X poświęcono sposobom wykorzystania twórczości Conrada w nauczaniu. Tom ten zawiera także opowiadanie G. Hare-snape’a, w którym dzieje Kurtza zostały przedstawione z punktu widzenia jego afrykańskiej kochanki.

Tomy X i XI serii *Conrad: Eastern and Western Perspectives* ukazują bogactwo studiów nad twórczością Conrada u progu dwudziestego pierwszego wieku i zaznajamiają czytelnika z różnorodnymi ujęciami metodologicznymi. Przede wszystkim jednak stanowią świadectwo, że *Jądro ciemności* pozostaje nadal tekstem żywym, wywołującym dyskusje, tekstem, który umożliwia głębsze spojrzenie na problem współczesnego społeczeństwa i kultury.

JUBILEUSZ

Zespół Tańca Ludowego Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie powstał w 1953 roku. Jest najstarszym reprezentacyjnym studenckim Zespołem artystycznym UMCS, założonym i kierowanym do dziś przez mgr. Stanisława Leszczyńskiego, starszego wykładowcę uniwersyteckiego Studium Wychowania Fizycznego i Sportu. Głównym celem działalności ZTL jest roztańczenie i rozśpiewanie młodzieży akademickiej oraz uwrażliwienie jej na piękno muzyki, słowa, ruchu i gestu. Liczy około 300 osób, a dotychczas tańczyło w nim już ponad 7000 studentów, którzy pozostali jego wiernymi sympatykami. Wychowankowie ZTL UMCS są kierownikami ponad 40 zespołów folklorystycznych w różnych zakątkach kraju. Zespół jest dobrze znany mieszkańcom polskich miast i wsi – dał ponad 6500 koncertów w większości województw kraju. Na swym koncie może odnotować 260 wояży za granicę do 51 krajów na 5 kontynentach, gdzie dał około 5000 koncertów.

PIĘĆDZIESIĄT LAT MINĘŁO...

Zespół Tańca Ludowego Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej pod kierownictwem Pana Magistra Stanisława Leszczyńskiego świętował Złoty Jubileusz. Jak przystało na Leszczyniaków, związanych od początku istnienia z Lublinem i Uniwersytetem, wszystkie uroczystości rocznicowe miały miejsce na scenie Akademickiego Centrum Kultury „Chatka Żaka”. Tancerze, muzycy i soliści mając na uwadze jak znaczne grono gości będzie oglądać występy, już od dwóch lat czynili pod kątem jubileuszu bardzo dokładne przygotowania repertuaru. Wszystko to oczywiście pod czujnym okiem doświadczonych instruktorów: Marty Fijałkowskiej, Beaty Leszczyńskiej, Agnieszki Kusy, Lecha Leszczyńskiego, Krzysztofa Wołodki. Fakt zbliżającego się Złotego Jubileuszu odbił się szerokim echem w Polsce i za granicą. Przewodniczący Kapituły, Marszałek Województwa Lubelskiego Henryk Makarewicz 9 marca 2003 roku nadał Zespołowi honorowy tytuł: „Ambasador Województwa Lubelskiego 2002” za szczególne osiągnięcia w promocji Lubelszczyzny w kraju i za granicą. To był początek nagród i odznaczeń, jakie ZTL i związani z nim ludzie otrzymali w ramach obchodów Jubileuszu.

Honorowy patronat nad obchodami 50-lecia działalności Zespołu objął prezydent Rzeczypospolitej Polskiej **Aleksander Kwaśniewski**, z tej okazji wystosował do kierownictwa list gratulacyjny z życzeniami. Prezydenta na obchodach reprezentował osobiście dr **Grzegorz Kurczuk** minister sprawiedliwości. Obok Prezydenta Komitet Honorowy stanowili: dr **Jerzy Chmiel** wiceprezydent CIOFF,

przewodniczący Polskiej Sekcji CIOFF, dr **Włodzimierz Cimoszewicz** minister spraw zagranicznych, **Waldemar Dąbrowski** minister kultury, płk dr **Jerzy Gryz** szef Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego Dowódca Garnizonu Lublin, prof. dr hab. **Marian Harasimiuk** rektor Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, **Andrzej Kurowski** wojewoda lubelski, prof. dr hab. **Teresa Liszcz** Senator RP, dr **Krystyna Łybacka** minister edukacji narodowej i sportu, **Henryk Makarewicz** marszałek Województwa Lubelskiego, prof. dr hab. **Longin Pastusiak** marszałek Senatu RP, **Kazimierz Pawełek** senator RP, **Zdzisław Pod-**

kański poseł na Sejm RP, **Andrzej Pruszkowski** prezydent Miasta Lublina, **Izabela Sierakowska** poseł na Sejm RP, **Aleksander Veigl** sekretarz generalny IOV, ks. abp prof. dr hab. **Józef Życiński** metropolita lubelski.

Obchody Jubileuszu rozpoczęły się uroczystą mszą świętą w intencji Zespołu celebrowaną przez Jego Ekscelencję Arcybiskupa Metropolity Lubelskiego **Józefa Życińskiego** 22 kwietnia 2003 r.

„Tradycje naszej ziemi” taki tytuł nosił pierwszy koncert, który odbył się 23 kwietnia. Program występu przedstawiał: tańce wielkopolskie, łęczyckie, są-

deckie, opoczyńskie, krakowiak, tańce rzeszowskie, biłgorajskie, kurpiowskie, podlaskie, kaszubskie, chełmskie, oraz tańce lubelskie z oberkiem. Suity taneczne przedzielane były występami kapeli prezentującej liczne przyspiewki ludowe. Koncert ten był okazją do zaprezentowania umiejętności grupy młodszej i średniej.

Kolejny dzień (24 kwietnia) – kolejny koncert: „Pieśń i taniec nie zna granic”, tym razem popisywała się grupa starsza i średnia oraz nasi goście Zespół „Old Stars Hradistan” z Czech (ZTL nawiązał z nimi kontakt podczas tournée po Brazylii w 2000 roku od tamtej pory nawiązała się między tymi grupami serdeczna przyjaźń). Program tego koncertu przedstawiał się następująco: tańce kieleckie, kujawiak z oberkiem, duet oberek, duet polka, tańce warmińskie, przeworskie, tańce śląskie, i na koniec pierwszej części taniec meksykański. Po przerwie można było oglądać: tańce mołdawskie, białoruskie, rosyjskie oraz tańce ukraińskie. Zespół nasz jako jeden z nielicznych w kraju ma w swoim repertuarze układy taneczne naszych wschodnich sąsiadów. Podczas koncertu także nasi goście z Czech („Old Stars Hradistan”) prezentowali się wokalnie i tanecznie.

Następny dzień (25 kwietnia) rozpoczęliśmy od koncertu „Pod wspólnym dachem”. Występ miał miejsce w Kazimierzówce k. Świdnika i był połączony z obchodami X-lecia Domu Pomocy Społecznej im. Roba Inja. To właśnie z inicjatywy Zespołu powstała Fundacja Polsko-Holenderska „Pod Wspólnym Dachem”, która niesie pomoc ludziom niepełnosprawnym. Efektem jej działalności jest m.in.

JUBILEUSZ

wybudowanie trzech Domów Opieki Społecznej. Nasz repertuar przedstawiał się następująco: tańce lubelskie, duet lubelski, tańce łowickie, duet rzeszowski, krakowiak, duet mazur, mazur historyczny z okresu Księstwa Warszawskiego, na finał zaprezentowany został jubileuszowy polonez oraz dwie piosenki holenderskie. Wieczorem tego samego dnia w Chatce Żaka odbył się koncert „Połączyła nas miłość do folkloru”. W ramach tej prezentacji pokazywaliśmy następujące układy taneczne: tańce mieszczańskie, tańce sądeckie, wielkopolskie, opoczyńskie, Mazur historyczny z okresu Księstwa Warszawskiego i finałowy polonez „Rozsypały nam się nutki”. Drugą część koncertu to: tańce Skalnego Podhala, tańce przeworskie, podlaskie, łęczyckie, tańce łowickie, duet kujawiak z oberkiem, Mazur z opery „Straszny dwór” Stanisława Moniuszki, krakowiak, finał polonez „Naszej chlebnej”. W tym dniu prezentowało się pięć grup seniorów oraz wszystkie aktualnie czynne grupy Zespołu: starsza, średnia i młodsza.

Sobota (26 kwietnia) była dniem bardzo uroczystym, przed południem odbyło się oficjalne spotkanie, podczas którego zostały odznaczone osoby zasłużone w pracy dla ZTL. Również Zespół z racji swoich 50 urodzin wręczył osobom, które pragnął wyróżnić, Honorowe Obertasy 2003. Pomysłodawcą Obertasy jest Witold Dytry, zaś autorem projektu statuetki – Wojciech Mendzlewski, artysta plastyk, były tancerz ZTL. Zostali uhonorowani także czynni członkowie Zespołu: otrzymali nagrody i wyróżnienia z rąk Jego Magnificencji Rektora prof. dr. hab. Mariana Harasimiuka oraz specjalne Dyplomy Uznania od Dyrektora Zespołu Pana Magistra Stanisława Leszczyńskiego.

Wieczorem odbył się główny, galowy koncert: „Byliśmy, jesteśmy, będziemy”. Rozpoczął się on obrzędem wesela lubelskiego, następnie prezentowane były: tańce podlaskie, chełmskie, biłgorajskie, rzeszowskie, polo-

nez „Pożegnanie ojczyzny” M. K. Ogińskiego, piosenki kapeli seniorów, tańce kaszubskie, kurpiowskie, sieradzkie, duet mazur, kujawiak z oberkiem, Mazur historyczny z okresu Księstwa Warszawskiego, na finał mazur „Złote Gody” i Polonez „Złote Gody” przygotowane specjalnie na 50 Urodziny. Podobnie jak dzień wcześniej występowały razem wszystkie sześć grupy seniorów, aktualny skład, kapela seniorów oraz obecna kapela Zespołu, która towarzyszy tancerzom podczas wszystkich koncertów, a także prezentuje swój repertuar wokalnie-instrumentalny w przerwach pomiędzy tańcami.

Przed koncertem galowym dyrektor Zespołu Pan Magister Stanisław Leszczyński za swe niezaprzeczalne zasługi w promowaniu Lubelszczyzny i Polski za granicami oraz pracę wychowawczą, jaką na przestrzeni 50 lat i wielu pokoleń włożył w kształtowanie osobowości tysięcy młodych ludzi, otrzymał z rąk wojewody lubelskiego Andrzeja Kurowskiego przyznany przez prezydenta RP Aleksandra Kwaśniewskiego Krzyż Wielki Orderu Odrodzenia Polski.

W niedzielę powtórzony został koncert galowy dla szerszej publiczności.

Oprócz występów scenicznych Jubileuszowi towarzyszyły inne uroczystości. W godzinach przedpołudniowych (koncerty ZTL odbywały się wieczorami) miał miejsce przegląd wybranych zespołów prowadzonych przez wychowanków ZTL UMCS pod tytułem „Zachowanie dziedzictwa kulturowego – edukacja regionalna”. Podziwialiśmy Zespół Tańca Ludowego „Zwierzyniaczy” ze Zwierzyńca – kierownik artystyczny i choreograf Anna Korniluk, Dziecięcy Zespół Tańca Ludowego „Ryki” z Ryk – kierownik artystyczny Andrzej Lewczyk, Zespół „Dzierzkowiaczy” z Dzierzkowic – kierownik Barbara Zielińska, Zespół Pieśni i Tańca Ludowego „Zamojszczyzna” z Zamościa – kierownik artystyczny Jolanta Kalinowska-Obst, Zespół Tańca Ludowego „Ta-

new” z Biłgoraja – kierownik zespołu Ewa Chuchro, Dziecięcy Zespół Tańca Ludowego SP 7 w Świdniku – kierownik artystyczny i choreograf Lech Leszczyński.

24 i 25 kwietnia odbyła się międzynarodowa konferencja „Tożsamość regionalna we wspólnej Europie”. W trakcie tych spotkań występowali m.in.: prof. dr hab. Alina Aleksandrowicz z referatem „Trwałe wartości folkloru. Polskość i europejskość”, dr hab. Dariusz Kubinowski z referatem „Tradycje taneczne jako element tożsamości narodowej Polaków oraz czynnik integracji kulturowej Europy”, prof. dr hab. Jan Adamowski z referatem „Wyróżniające elementy kultury Lubelszczyzny”, doc. dr Mieczysław Marcuk z referatem „Udział Zespołu Tańca Ludowego UMCS w tworzeniu wspólnego europejskiego domu”. Goście, którzy brali udział w konferencji, przyjechali do Lublina z: Niemiec, Bułgarii, Grecji, Francji, Austrii, Tunezji, Belgii, Węgier, Japonii, Białorusi, Ukrainy, Maroka, Rosji. Tak liczne grono delegacji zagranicznych świadczy o tym, że Zespół znany jest nie tylko w Polsce, ale także szeroko poza jej granicami.

W Chatce Żaka można było oglądać wystawę strojów i lalek w strojach regionalnych i narodowych pochodzących z pracowni artystycznej pani Marty Miśniakiewicz.

Dla miłośników fotografii członkowie zespołu przygotowali z własnych zbiorów okolicznościową wystawę zdjęć, pokazującą sceny z życia zespołowego tak na scenie jak i poza nią.

Kolejną imprezą towarzyszącą był kiermasz sztuki ludowej i wydawnictw pod patronatem zarządu głównego Stowarzyszenia Twórców Ludowych.

Po Koncercie Galowym (26 kwietnia) w stołowce akademickiej nr 3 odbyło się w formie integracyjnego bankietu „Spotkanie Pokoleń”. Była to okazja do rozmów i wspomnień. Swoimi wrażeniami z pobytu w Zespole wymieniali się byli i aktualni członkowie. Dowodem na to, że

Zespół buduje wspaniały klimat, jest to, że seniorzy, którzy stworzyli pełnych sześć grup tanecznych, przyjechali z USA, Belgii, Niemiec; wszyscy chcieli tańczyć.

Rozmyślając nad 50. urodzinami ZTL, możemy stwierdzić, że Zespół, jego członkowie i kierownictwo mają powody do dumy. 50 lat pracy na scenie, występów, koncertów, krajowych i zagranicznych wyjazdów, spotkań z największymi osobistościami współczesnego świata to nie lada wyczyn i osiągnięcie. Sukcesy te nie byłyby możliwe bez silnej osobowości, poświęcenia i żelaznej konsekwencji w działaniu Szefa – Stanisława Leszczyńskiego, jego twardej ojcowskiej ręki, którą przez pół wieku umiał pokierować Zespołem. Aby dotrzeć do Złotych Godów potrzebna była praca wielu instruktorów, którzy pracowali nad poziomem artystycznym, wyrazem scenicznym i „techniczną” stroną tańca, śpiewu i występów scenicznych. Niezbędni byli ludzie, którzy oddawali swój talent wokalny – śpiewający soliści. Na sukcesy pracowały pokolenia kapeli, ludzi, bez których Zespół nie istniałby, ponieważ muzyka jest nierozdzielnie związana z tańcem ludowym. Wreszcie tysiące młodych ludzi (przez Zespół przewinęło się ok. 7000 osób), swoje fascynacje, zapał, młodość, zaangażowanie, zdrowie, czas wolny poświęcających Zespołowi, który dzięki pracy pod czujnym okiem Szefa i instruktorów mógł trwać, odnosić sukcesy, a obecnie obchodzić swoje 50 urodziny.

Podziękowania należą się również wszystkim ludziom życzliwym i pomocnym Zespołowi, których nie sposób wymienić nawet w przybliżeniu, poczynając od Rodziców członków Zespołu po władze naszej Uczelni.

Tomasz Karol Karolczak
Piotr Stefan Rożek

Fot. Mirosław Żelechowski i Stanisław Lech. Leszczyński

WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA

POLSKO-NIEMIECKA WSPÓŁPRACA BADAWCZA

Trzy lata trwa już wspólny, polsko-niemiecki program badawczy dotyczący erozji wąwozowej na Wyżynie Lubelskiej i Rostoczu. Program realizowany jest przez Centrum Ekologii Uniwersytetu w Kilonii oraz pracowników Instytutu Nauk o Ziemi UMCS. Prowadzone do tej pory badania dotyczyły historycznego i współczesnego rozwoju form wąwozowych na Płaskowyżu Nałęczowskim.

Kolejny etap prac terenowych rozpoczął się w kwietniu. Tym razem badania koncentrowały się na Rostoczu Środkowym i Zachodnim. Bazę stanowiła Rostoczańska Stacja Naukowa INoZ w Guciowie. Szczegółowymi badaniami objęto dwa systemy wąwozowe. Jeden z nich zlokalizowany jest w samym Guciowie, drugi zaś w okolicach Turzyńca (Rostocze Szczepczyńskie). Prace terenowe polegały na opisie i szczegółowej analizie osadów występujących w dnach współcześnie istniejących wąwozów. W tym celu wykonano w dniu jednego z wąwozów trzy odkrywki o głębokości do 3 m i łącznej długości blisko 30 m. Tak rozległe prace ziemne możliwe były dzięki przywiezionej przez zespół niemiecki niewielkiej koparce. Badaniami objęto również istniejące odsłonięcia w dnach i zboczach wąwozów. Obserwacja osadów w dużych odkrywkach dostarcza nieporównywalnie więcej informacji niż analiza wiercen czy też odsłonięć niewielkich. Pobrano również szereg prób do datowań metodą węgla ^{14}C oraz datowań radioizotopowych (^{137}Cs). Uzyskane do tej pory wyniki wskazują, że rozwój wąwozów na opisywanym obszarze przebiegał wieloetapowo i był rezultatem epizodów erozji oraz wypełniania form wcześniej powstałych. Epizody erozji związane były ze zwiększoną częstotliwością ekstremalnych zjawisk opadowych i roztopowych w warunkach intensywnej gospodarki człowieka. Ewolucja wąwozów wykazuje przy tym pewne podobieństwa do ewolucji den dolin rzecznych (przykładowo istniejące współcześnie wąwozy nie zawsze są formami największymi i najgłębszymi). Wstępne wyniki prowadzonych badań wydają się stawiać w nowym świetle problem powstania i rozwoju wąwozów na obszarach lessowych Polski.

W pracach terenowych uczestniczyli: prof. **Hans-Rudolf Bork**, dwójka doktorantów: **Anne Schmitt**, **Christian Russock** (Uniwersytet w Kilonii) oraz dr **Jan Rodzik** (Rostoczańska Stacja Naukowa), dr **Wojciech Zgłobicki** (Zakład Geologii). Przez dwa dni w Guciowie, w ramach krótkiego szkolenio-

wego pobytu, przebywało dwoje doktorantów z Wydziału Nauk o Ziemi Uniwersytetu Śląskiego.

Pierwszy tydzień prac przebiegał w warunkach zimowych – spadło 20 cm śniegu, a grunt ponownie zamarzał. Tylko dzięki posiadanej koparce można było myśleć o wykonywaniu odkrywek. Pomocny okazał się również terenowy samochód ciężarowy z napędem na cztery koła, który umożliwiał poruszanie się po wąwozach.

Nie sposób nie wspomnieć przy tym o serdecznej atmosferze, jaka panowała podczas pobytu w Guciowie naszych niemieckich gości. Wielką w tym zasługą samego Profesora – osoby ogromnie pogodnej, sympatycznej i w kontaktach bezpośredniej. Przez te trzy tygodnie mogliśmy poczuć się jak wielka naukowa rodzina, w zespole nie było osób mniej lub bardziej ważnych. Prof. Bork równie dobrze sprawdzał się jako wytrawny geograf i sedymetolog jak i operator koparki czy kierowca terenowej ciężarówki. Oprócz kooperacji na polu naukowym nasza współpraca umożliwiła nawiązanie prawdziwych przyjaźni, co w stosunkach polsko-niemieckich wydaje się być szczególnie cenne.

W trakcie pobytu w Polsce prof. Bork wygłosił na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi UMCS odczyt pt.: „Landscape development on Easter Island during the last 1500 years”. Podczas wykładu zaprezentowane zostały wyniki badań prowadzonych na Wyspie Wielkanocnej przez zespół pod kierunkiem prof. Borka. Prelegent przedstawił historię wpływu działalności człowieka na krajobraz wyspy oraz rozwój procesów erozji gleb i erozji wąwozowej.

Wprowadzeniem do pobytu gości z Niemiec był wygłoszony 3 kwietnia wykład (wspólne posiedzenie Polskiego Towarzystwa Geograficznego i Polskiego Towarzystwa Geologicznego). Odczyt pt. „Krajobraz Szlezewiku-Holsztynu i jego holocenijskie przemiany” przedstawił dr **Justyna Warowna** i dr **Wojciech Zgłobicki**. Wystąpienie stanowiło sprawozdanie naukowe z pobytu pracowników Zakładu Geologii UMCS na Uniwersytecie w Kilonii w październiku ubiegłego roku.

Efekty polsko-niemieckiej współpracy badawczej prezentowane były w roku 2002 podczas dwóch wystąpień na międzynarodowych sympozjach naukowych (Chiny, Niemcy). W tym roku wyniki prowadzonych prac przedstawiane będą na kilku konferencjach, które odbędą się w Polsce, Niemczech i na Islandii. Badania prowadzone na Płaskowyżu Nałęczow-

Fotografie: 1. Rekonesans w wąwozie w Turzyńcu; 2. Samochód i koparka niemieckich gości; 3. Rostocze Szczepczyńskie (na zdjęciu Anne Schmitt);

skim dały podstawę do napisania przez **Steffena Zamböfera** pracy magisterskiej, obronionej w roku 2002 na Uniwersytecie w Kilonii. Doktorantka prof. Borka **Anne Schmitt** realizuje rozprawę doktorską na podstawie prowadzonych na obszarze Lubelszczyzny badań. Anne Schmitt już od blisko trzech lat współpracuje z polskimi naukowcami. Uczestniczyła między innymi w projekcie polskiego oddziału WWF dotyczącym Odry. Tym razem Anne spędziła w Polsce trzy tygodnie, miała w związku z tym sposobność przeżycia świąt Wielka-

nocnych w rodzinie polskiej. Na podziw zasługuje fakt, że Anne drogę powrotną do Kilonii – 1400 km – pokonała samotnie, kierując ciężarowym mercedesem z lawetą, na której znajdowała się koparka (cały zestaw ważył blisko 7 ton). Prace terenowe kontynuowane będą we wrześniu. W tym roku planowane jest również podpisanie oficjalnego porozumienia pomiędzy Uniwersytetem w Kilonii a UMCS, co umożliwi rozszerzenie dotychczasowej współpracy.

Wojciech Zgłobicki

KONFERENCJE • SYMPOZJA • ZJAZDY

W MOSKWIE O JĘZYKACH

Międzynarodowa Naukowo-Praktyczna Konferencja „Języki świata i świat języka” odbywała się w Moskwie 21-22 stycznia br. Organizatorem była Moskiewska Akademia Ekonomiki i Prawa wspólnie z Ministerstwem Edukacji Federacji Rosyjskiej, Naukowo-Metodyczną Radą ds. Języków Obcych Ministerstwa Edukacji FR oraz Narodowym Stowarzyszeniem Lingwistyki Stosowanej. W obradach wzięło udział ponad 140 uczestników ze wszystkich uniwersyteckich zakątków Rosji, a także z Francji, Polski, Czadu, Beninu, Konga. Prestiż konferencji podnieśli przemawiający na posiedzeniu plenarnym ambasadorowie wymienionych krajów w Rosji. W trakcie tego posiedzenia, obrad w sekcjach oraz w ramach okrągłego stołu wysłuchano ponad 60 referatów i żywo dyskutowano nad ich treścią. Większość wypowiedzi korespondowała ze stwierdzeniem JM Rektora Moskiewskiej Akademii Ekonomiki i Prawa **Władimira Bujanowa**, który już otwierając konferencję stwierdził, iż w ostatnich dziesięcioleciach problemy wzajemnych stosunków ludzi na całym świecie coraz mocniej wiążą się z problematyką nauczania języków obcych, dlatego też oczywiste jest, że kwestia ta nie może być zbyt odległa od tego społeczno-kulturowego kontekstu, w którym dany język jest używany.

Jedynym przedstawicielem Polski na tym spotkaniu był starszy wykładowca Instytutu Filologii Słowiańskiej naszego Uniwersytetu dr **Leszek Mikrut**. Zarówno międzynarodowa rosyjskojęzyczna gazeta „Rossijskaja Fiediaczja” (2003, nr 2, s.10), jak i miesięcznik „Elitnoje Obrazowanije w Rossii i za Rubieżom” (2003, nr 2, s. 34-35) zauważyły, iż w referacie plenarnym naszego pra-

cownika wszechstronnie i wyczerpująco zaprezentowana została problematyka przygotowania do zawodu tłumacza przysięgłego (w przyszłości – publicznego) w ramach specjalizacji tłumaczeniowej, która od lat z powodzeniem prowadzona jest w IFS UMCS. Autor referatu poruszył również zagadnienia związane z prawnym zabezpieczeniem, licencjonowaniem oraz z państwową certyfikacją działalności tych tłumaczy. Uczestnicy konferencji w trakcie ożywionej dyskusji odnotowali aktualny charakter tego kierunku w przygotowaniu zawodowym tłumaczy, gdyż profesjonalne tłumaczenie jest niezbędne w działalności konsularnej, arbitrażowej, przy rozstrzyganiu kwestii regulowanych w kodeksie cywilnym i celnym, w trakcie posiedzeń sądowych, jak również w innych dziedzinach życia codziennego.

Tematyka związana z codzienną praktyką tłumaczy przysięgłych (publicznych) nie jest w Rosji zbyt szeroko znana. Dr **Leszek Mikrut** (tłumacz przysięgły języka rosyjskiego i ukraińskiego) został też dlatego od razu zaproszony do wzięcia udziału w organizowanej w połowie kwietnia br. przez Wydział Filologiczny Tomskiego Uniwersytetu Państwowego Międzynarodowej Konferencji Naukowej i wygłoszenia w jej ramach referatu.

Pewnym pokłosiem moskiewskiej konferencji jest też planowana jeszcze w tym roku akademickim wakacyjna wymiana grup studenckich pomiędzy Moskiewską Akademią Ekonomiki i Prawa a Wydziałem Humanistycznym UMCS. Studenci będą uczestniczyli w zajęciach językowych, reálnoznaczych, a w trakcie wycieczek poznają piękno wybranych miast obydwu krajów.

Leszek Mikrut

„MŁODZI NAUKOWCY 2002”

Pracownicy Zakładu Psychologii Społecznej pod kierownictwem prof. **Grażyny Kwiatkowskiej** szczególnie dbają o rozwój aspiracji naukowych swoich studentów. Jednym z efektów owych starań jest sukces studentów IV roku psychologii, odniesiony na początku bieżącego roku akademickiego, który jest jednocześnie dydaktycznym sukcesem naszego zakładu.

Koło Nauk Psychologicznych „Anima” przy Instytucie Psychologii Uniwersytetu Gdańskiego oraz Polskie Stowarzyszenie Studentów i Absolwentów Psychologii, oddział Gdański, zorganizowały w listopadzie ubiegłego roku ogólnopolską konferencję naukową pod tytułem: „Z psychologią przez codzienność – teoria i praktyka psychologii społecznej”. W ramach konferencji zaplanowano przegląd i ocenę studenckich badań naukowych, z możliwością ubiegania się o tytuł „Młodych Naukowców 2002”.

Podczas prowadzonych przeze mnie zajęć laboratoryjnych z zakresu psychologii społecznej studenci realizowali, często bardzo interesujące, projekty badawcze. Dwa zespoły studentów zdecydowały się na przystąpienie do konkursu i prezentację wyników badań prowadzonych pod moim kierunkiem.

Pracownicy Zakładu Psychologii Społecznej konsultowali projekty merytorycznie i formalnie, a mgr **Renata Maksymiuk** i **Katarzyna Gusztyla** jako opieką naukową towarzyszyły studentom podczas konferencji. Szczególne wsparcie ze strony metodologicznej i statystycznej zapewnili: dr **Renata Tomkowicz** i dr **Piotr Brzozowski**.

Studenci: **Marta Harzyńska**, **Anna Mazur**, **Andrzej Siwek** i **Anna Zielnik** przygotowali prezentację pt. „Piękny, czyli mądry – badania dotyczące stereotypów w spostrzeganiu ludzi”. Celem ich pracy była weryfikacja hipotezy o istnieniu związku pomiędzy oceną inteligencji a spostrzeganą urodą. W procesie badawczym studenci zastosowali oryginalną metodę eksperymentalną, wykorzystującą rangowanie fotografii, przedstawiających twarze dzieci, pod względem kryterium urody i inteligencji.

Drugi zespół badawczy: **Agnieszka Baranowska**, **Barnaba Daniełuk**, **Katarzyna Malinowska** i **Jacek Prokop** zaprezentowali „Porównanie skuteczności wybranych metod wpływu społecznego w eksperymencie naturalnym”. Eksperyment,

z zastosowaniem kamery video, przeprowadzili w jednym z lubelskich supermarketów. Studenci w precyzyjny sposób realizowali stosowanie technik: „stopa w drzwiach”, „drzwi zatrzaśnięte przed nosem” oraz techniki opartej na tzw. regule wzajemności, analizując ich efekty.

Emocje przygotowań do konkursu były tym większe, iż swój udział w konferencji potwierdziła nie tylko elita polskiej psychologii społecznej lecz również światowej sławy naukowiec – profesor University of Arizona **Robert Cialdini** – autor bestselleru: *Wywieranie wpływu na ludzi*.

Konferencja odbyła się na Uniwersytecie Gdańskim 18-20 listopada 2002 roku. W skład Komitetu Naukowego konferencji weszli prof. dr hab. **Bogdan Wojciszke**, prof. dr hab. **Dariusz Doliński**, prof. dr hab. **Janusz Czapiński** oraz prof. dr hab. **Mieczysław Plopa**.¹

W skład jury Ogólnopolskiego Przeglądu Studenckich Badań Naukowych weszli: prof. dr hab. **Mieczysław Plopa**, dr **Małgorzata Lipowska**, dr **Wiesław Baryła** oraz dr **Sylwiusz Retowski**.

Wyniki swoich badań przedstawiło osiem grup studenckich, a zespoły studentów IV roku psychologii UMCS zajęły pierwsze i drugie miejsce.

Tytuł „Młodych Naukowców 2002” zdobyli: **Marta Harzyńska**, **Anna Mazur**, **Andrzej Siwek** i **Anna Zielnik** za realizację tematu pt. „Piękny czyli mądry – badania dotyczące stereotypów w spostrzeganiu ludzi”. Zaraz za nimi uplasował się drugi zespół badawczy z prezentacją „Porównanie skuteczności wybranych metod wpływu społecznego w eksperymencie naturalnym”.

Niezaprzeczalny sukces i nawiązanie kontaktów z ośrodkami naukowymi z całej Polski umocniło i podwyższyło motywację studentów do dalszych badań naukowych, a także motywację pracowników Zakładu Psychologii Społecznej do wytrwałej aktywizacji podopiecznych.

Agata Sierota

¹ Dokładny opis konferencji można znaleźć na stronie internetowej: www.knpanima.org

OCHRONA ŚRODOWISKA

Temat, który podjąłem, jest bardzo rozległy. Dlatego z konieczności ograniczę się do skrótowego jego ujęcia, a często tylko zasygnalizowania niektórych zagadnień. Dla lepszej platformy do rozważań należałoby najpierw określić, co to jest gleba. Aby nie powtarzać się, informuję, że wyjaśnienie na ten temat można znaleźć w moim artykule Gleba a zdrowie w Wiad. Uniw. UMCS, 2001, nr 10 (87), s.18.

CYWILIZACJA A PROBLEMY DEGRADACJI I OCHRONY GLEB

Stanisław Uziak

ZWIĄZEK

GLEB Z CYWILIZACJĄ

Zainteresowanie glebą datuje się niemal od zarania dziejów. Z chwili gdy człowiek przeszedł z trybu życia myśliwskiego, poprzez pasterski na całkowicie osiadły, tj. rolniczy, związał się z glebą, gdyż ona stała się podstawą jego bytowania. W miarę upływu czasu wzrastała stopniowo liczba ludności, następował rozwój gospodarczy i cywilizacyjny. Przypomnę, że pod tym pojęciem rozumie się, na ogół, stan kultury materialnej i technicznej społeczeństwa w danym okresie historycznym.

Tu nasuwa się refleksja natury historycznej. Kolebki najstarszych cywilizacji, o wysokim stopniu rozwoju, jak Babilon czy Egipt, związane były z żyznymi glebami dolin Tygrysu i Eufratu oraz Nilu. W późniejszych cywilizacjach gospodarka rolna i troska o glebę stały również wysoko, zwłaszcza w Rzymie.

Dziś wiele krajów Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej należy do stosunkowo słabo rozwiniętych rolniczo, mimo iż mają duże zasoby ropy naftowej. W Iranie gleby silnie zniszczone, głównie przez erozję, stanowią około 50% powierzchni kraju, w Algierii – 80%, w Libii – powyżej 90%, w Libanie wiele zboczy, porośniętych niegdyś słynnymi lasami cedrowymi, dziś świeci pustką, podobnie w wielu miejscach wybrzeża Dalmacji czy wreszcie dawna Kartagina, słynąca z pól i ogrodów. Można sądzić, że nie są to sprawy przypadku.

W minionym stuleciu nastąpiła eksplozja demograficzna (ryc. 1). Niewątpliwie ogromną rolę odegrał tu postęp w medycynie, rozwój przemysłu chemicznego i farmaceutycznego. Przypomnę, że średni wiek życia wynosił w połowie XIX wieku zaledwie 35 lat, w 1900 r. – 49 lat, obecnie w Polsce prawie 70 dla mężczyzn i 78 lat dla kobiet, w innych krajach różnie, zależnie od stopnia rozwoju. Najwyższy średni wiek mężczyzn notowany jest w Japonii – 77 lat, podobnie kobiet – 84

lata, bardzo niski jest w RPA – 51 lat dla mężczyzn i 58 lat dla kobiet (są z pewnością kraje o jeszcze niższym średnim wieku życia, brak jednak dla nich danych). Według prognoz, średni wiek kobiet w świecie wydłuży się na początku XXII wieku z 79 do 88 lat, a mężczyzn do 83 lat. Ale, jak słusznie pisał kilkadziesiąt lat temu Alexis Carrel, przedłużanie życia w gruncie rzeczy sprzeczne jest na razie do przedłużania starości, a nie młodości.

Nastąpił ponadto rozwój gospodarczy i cywilizacyjny. Ale równolegle wzrosło też niepomierne oddziaływanie na środowisko przyrodnicze, a zatem i na glebę.

DEGRADACJA GLEB

Działalność człowieka związana z rozwojem cywilizacji i ich ujemny wpływ na gleby ilustruje w zarysie ryc. 2. Nie trzeba specjalnie podkreślać, że ingerencja człowieka odbija się również na innych elementach środowiska przyrodniczego – na świecie roślinnym i zwierzęcym, a także na samym człowieku. Wystarczy przypomnieć określenie „choroby cywilizacyjne” (układu krążenia, nerwowe, nowotwory, zwłaszcza przewodu pokarmowego i wiele innych).

Oddziaływanie człowieka na gleby wiąże się jakże często z ich degradacją. Pod tym terminem rozumiem pogorszenie właściwości chemicznych, fizycznych i biologicznych oraz spadek ich aktywności biologicznej, a w konsekwencji spadek plonów, tj. biomasy roślin, oraz pogorszenie ich wartości odżywczej. Całkowitą utratę wartości użytkowych gleb określa się mianem ich dewastacji.

Degradacja może przybierać różne formy. Wymienię następujące: pogorszenie stosunków wodnych, procesy erozyjne, ubytek próchnicy, niszczenie struktury glebowej, zanieczyszczenia mechaniczne, chemiczne i biologiczne, zakwaszenie oraz wyjałowienie gleby ze składników pokarmowych i naruszenie równowagi jonowej.

Trzeba przy tym pamiętać, że gleba jest tworem przyrodniczym w zasadzie nieodnawialnym. Raz zniszczonej lub zanieczyszczonej z trudem, często po wielu latach, można przywrócić częściowo jej aktywność biologiczną.

ZMIANY W ZALESIENIU

Najodleglejsze są działania ludzkie na środowisko glebowe poprzez wycinanie lasów i zaorywanie terenów pól, a także gleb pod roślinnością stepową. Nie bez znaczenia była tu, rzecz jasna, chęć pozyskania drewna do budowy domów, okrętów (np. w północnej Szkocji około XVII wieku), potażu czy smoły. Tak zwane rosowanie, czyli nawożenie popiołem po wypaleniu lasu, stosowane do niedawna jeszcze w niektórych krajach Ameryki Południowej, można też tu zaliczyć.

W Polsce przed 10 wiekami lasy pokrywały około 70% powierzchni. Warto dodać, że niektóre tereny były osadniczymi jeszcze w czasach przedhistorycznych (lessowe wyżyny, Kujawy, część Wielkopolski). Na przełomie XV/XVI wieku zalesienie obejmowało już 45-50% powierzchni. Silne wylesienie miało miejsce w wiekach od XVI do XX. W Polsce przedrozbiorowej leśność wynosiła średnio około 37% (według jednych 31%, innych 43%). W okresie rozbiorów straciliśmy prawie 40% powierzchni lasów (14% w stosunku do całej powierzchni kraju), przy czym największą – w Królestwie Polskim.

Trzeba mieć świadomość, że dokładne określenie powierzchni poszczególnych użytków nastręczało ogromne trudności, gdyż brak było wówczas map. Dla niektórych obszarów istnieją one dopiero od pierwszej połowy XIX wieku.

Należy przy tym podkreślić, że zmieniła się nie tylko powierzchnia lasów, ale też ich charakter. Z dawnych lasów liściastych i mieszanych mamy monokultury – głównie lasy sosnowe na niżu i świerkowe w górach (iglaste – łącznie 2/3 powierzchni, 1/3 zajmują lasy liściaste

i mieszane). Skutkiem silnego wylesienia nastąpiły zmiany w stosunkach hydrologicznych, które wraz z licznymi melioracjami w drugiej połowie XIX wieku i po I wojnie światowej doprowadziły do przesuszenia Wielkopolski i Kujaw (stąd średnio około 400 mm opadów rocznie).

Aktualnie stan zalesienia w Polsce dochodzi do 29% (przed II wojną około 22%). Zalesienie jest jednak bardzo nierównomierne, np. w niektórych częściach Wyżyny Lubelskiej (bez Roztocza) spada poniżej 10%, podobnie jest na Kujawach.

W Europie lasy zajmują 34%, w świecie – 32%. Dla przykładu warto dodać, że w okresie międzywojennym zalesienie wynosiło: w Palestynie, Syrii i Arabii – poniżej 2%, w Egipcie i Południowej Afryce – poniżej 1%, a Mezopotamia była lasów pozbawiona.

Trzeba w tym miejscu przypomnieć, jak ważną rolę spełnia las. Jego funkcja jest biologiczna i produkcyjna, przy czym ta pierwsza często ważniejsza niż druga. Lasy wywierają ogromny wpływ na retencję wody w glebie, a więc zatrzymywanie opadów atmosferycznych, parowanie i obieg wody, chronią glebę przed erozją w terenie urzeźbionym, mają pośredni wpływ na warunki klimatyczne, kształtują krajobraz. Dosyć ważna jest ich funkcja rekreacyjna, w tym parków w miastach. Powierzchnie zadrzewione i zakrzewione osłaniają pola uprawne w obszarach występowania suchych wiatrów. W Europie pierwsze zadrzewienia śródpolne przeciw wiatrom wprowadził w swoim majątku w Turwi w poznańskim w 1820 r. Dezydery Chłapowski, generał armii polskiej, walczącej u boku Napoleona.

Aby las spełniał prawidłowo swoją rolę, jego powierzchnia w strefie umiarkowanej winna wynosić co najmniej 30% w stosunku do ogólnej powierzchni, w strefie tropikalnej – do około 60%.

Dosyć ważna jest rola produkcyj-

OCHRONA ŚRODOWISKA

na lasów, zarówno podstawowa, czyli produkcja drewna, jak też uboczna (jagody, grzyby, zioła itp.). W skali światowej zaznacza się niedobór drewna, choć jest ono ostatnio dość powszechnie zastępowane wyrobami z tworzywa sztucznego. Wartość produkcyjną ma przede wszystkim drewno lasów iglastych. Ich powierzchnia jest dwa razy mniejsza w porównaniu z lasami liściastymi. Natomiast ich udział w produkcji drewna na świecie jest kilkunastokrotnie wyższy niż lasów liściastych.

EROZJA GLEB

Zdecydowanie ujemną konsekwencją wylesienia (obok wspomnianych już) jest erozja wodna gleb w terenie falistym. Znane są różne jej formy. Erozja powierzchniowa powoduje spływanie gleby, a zwłaszcza jej warstwy ornej – próchnicznej, oraz zubożanie w składniki pokarmowe. Erozja liniowa jest przyczyną powstawania żłobin w glebie, które z czasem mogą przeobrazić się w głębokie wąwozy. Jej konsekwencją jest zmniejszenie powierzchni gleb uprawnych. Przykładem tak pociętego terenu wąwozami przez erozję wodną może być obszar w trójkącie Nałęczów–Kazimierz–Puławy.

W naszym kraju blisko 20% powierzchni jest zagrożone erozją wodną. Według Ziemińskiego rocznie z naszych pól odpływa do morza wskutek erozji 18 mln ton gleby, co stanowi warstwę 20 cm gleby z obszaru 1500 ha. Wraz z tym są wynoszone w ogromnych ilościach składniki pokarmowe roślin, jak: fosfor, potas, azot, wapń.

Nasilenie erozji wodnej gleb w Polsce zaznaczyło się w 3 okresach (związane zwykle z wylesieniem):

1) połowa XV do połowy XVII wieku – po wprowadzeniu systemu gospodarki folwarczno-pańszczyźnianej; objęła ona głównie tereny lessowe (Wyżyna Lubelska i Małopolska oraz część Pogórza Karpackiego);

2) w latach 1863-1880 po uwłaszczeniu chłopów w zaborze rosyjskim; objęła ona znów Wyżynę Lubelską i Małopolskę (tereny lessowe), gdzie wycięto około 25% powierzchni leśnej;

3) okres trzeci w latach 1944-1955, związany z reformą rolną, spowodowany był częściowo przez wylesienie w czasie wojny, a przede wszystkim wyniszczeniem remiz (ostoi) zwierzyzny łownej, zlikwidowaniem odłogów naturalnych na terenach zagrożonych erozją i zaoraniem suchszych gruntów pod użyt-

kami zielonymi na zboczach i wierzchołkach; objęły one wiele regionów: Wyżyny Środkowo-Polskie, Karpaty, Sudety, Pojezierza. Obecnie nasilenie erozji osłabło.

Trzeba zaznaczyć, że w Polsce inne rodzaje erozji, jak np. erozja wietrzna, tak groźna w wielu regionach świata, nie odgrywa dużej roli.

Warto dla przykładu przytoczyć, że Huang He (stąd żółta rzeka) zabiera do Morza Żółtego rocznie około 650 mln ton gleby, co odpowiada 65 000 ha gleby o miąższości 1 m.

MELIORACJE WODNE

Dość dawna jest historia melioracji wodnych, a równocześnie i oddziaływania na środowisko glebowe. Chronologiczne najstarsze były prace nawadniające. Ich ślady spotkano w dolinie Murgab i Tedzeni (Azja Środkowa), pochodzą one sprzed około 10 000 lat. Egipt (5-7 tys. lat temu) miał bardzo wysoko zorganizowaną służbę związaną z gospodarką wodną, podobnie Mezopotamia, Chiny, Indie, Rzym, a także w krajach rządzonych przez Maurów.

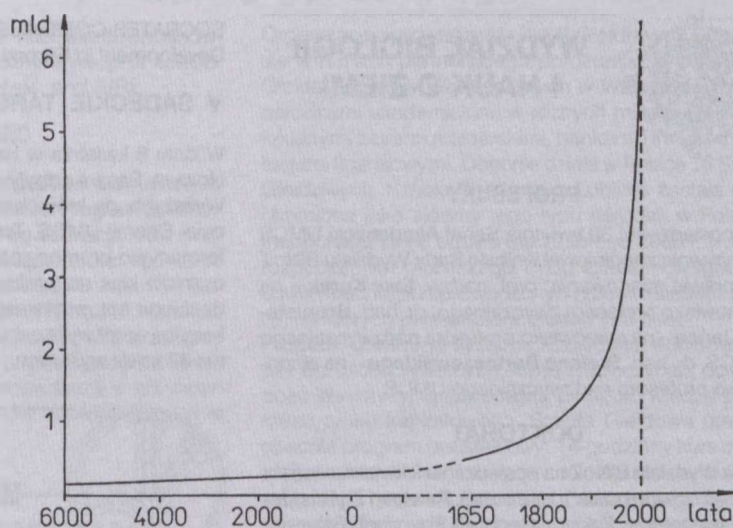
Osuszanie znane jest od 4000 lat w Mezopotamii i Chinach (stosowano drenowanie za pomocą tzw. sączków, czyli różnej średnicy rurek glinianych), czy też w Rzymie (Błota Pontyjskie – prace te podjęto we Włoszech w okresie międzywojennym), w późniejszych wiekach w Holandii (już w XIV wieku jako napęd do odwadniania wykorzystywano wiatraki, które obecnie niemal zupełnie znikły z krajobrazu tego kraju).

W Holandii efektem prac odwadniających, prowadzonych na dużą skalę w XX wieku, są polдеры, czyli tereny wydarte morzu. Holendrzy (sprowadzeni przez Krzyżaków) prowadzili też prace osuszające już w XIII wieku w delcie Wisły.

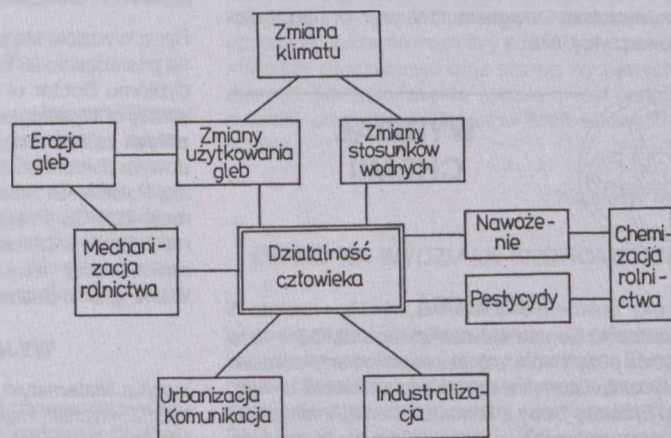
Duże nasilenie odwodnień miało miejsce w drugiej połowie XIX wieku w Polsce. W okresie międzywojennym główne prace odwadniające prowadzono na Polesiu. Intensywne melioracje przeprowadzano w naszym kraju również do lat 80. minionego stulecia, były to jednak głównie odwodnienia.

Współcześnie na świecie nawadnia się około 100 mln ha, odwodnionych zostało w przybliżeniu 2 razy tyle. Nawodnienie w zasadzie prowadzi się na tych samych terenach co przed wiekami, z nowych obszarów przybyła Kalifornia.

W strefach południowych, gorących, prowadzi się nawodnienia

Ryc. 1. Schemat zmian liczebności populacji ludzkiej

Ryc. 2. Formy oddziaływania człowieka na środowisko glebowe

Ryc. 3. Wpływ melioracji na gleby

gleb, w północnych – głównie odwodnienie, w umiarkowanych stosowane są oba systemy równolegle.

Z gospodarką wodną związane są regulacje rzek, budowa kanałów i zbiorników retencyjnych. Tego typu działania były i są prowadzone w różnych krajach, w niektórych na dość szeroką skalę.

Odwodnienie mineralnych gleb uprawnych (zwykle za pomocą drenowania) prowadzi w nich na ogół do poprawy stosunków wodno-powietrznych. Bardzo duże zmiany

zachodzą w odwodnionych glebach organicznych, tj. torfowych. Ulegają one procesowi murszenia – w uproszczeniu mineralizacji. Słabe murszenie może być, z rolniczego punktu widzenia, korzystne. Silnie przesuszone torfy ulegają w górnej warstwie rozpyleniu i gleba staje się praktycznie nieużytkiem.

Dokończenie w numerze następnym

WYDZIAŁY UMCS — WIADOMOŚCI BIEŻĄCE

Rubryka przygotowana na podstawie informacji nadesłanych przez dziekanów

WYDZIAŁ BIOLOGII I NAUK O ZIEMI

PROFESURY

Na posiedzeniu 30 kwietnia Senat Akademicki UMCS pozytywnie zaopiniował wnioski Rady Wydziału BiNoZ w sprawie mianowania: prof. nadzw. **Ewy Kurek** – na stanowisko profesora zwyczajnego, dr. hab. **Bronisława Jańca** – na stanowisko profesora nadzwyczajnego UMCS, dr. hab. **Stefana Bartoszewskiego** – na stanowisko profesora nadzwyczajnego UMCS.

DOKTORAT

Rada Wydziału BiNoZ na posiedzeniu 9 kwietnia nadała stopień doktora nauk o ziemi: mgr. **Pawłowi Zielińskiemu**, asystentowi Zakładu Geografii Fizycznej i Paleogeografii Instytutu Nauk o Ziemi UMCS, *Rozwój procesów i form eolicznych w późnym wistulianie i holocenie w zachodniej części Wyżyny Lubelskiej*. Promotor prof. dr hab. Józef Wojtanowicz, recenzenci: prof. dr hab. Elżbieta Mycielska-Dowgiałło, UW, prof. dr hab. Bolesław Nowaczyk, UAM.

WYDZIAŁ CHEMII

PROFESURA

Na posiedzeniu Senatu Akademickiego UMCS w dniu 30 kwietnia pozytywnie został zaopiniowany wniosek Rady Wydziału Chemii w sprawie mianowania dr. hab. **Jadwigi Elżbiety Saby** z Zakładu Chemii Analitycznej i Analizy Instrumentalnej na stanowisko profesora nadzwyczajnego na okres 5 lat.

HABILITACJA

W dniu 7 kwietnia odbyło się kolokwium habilitacyjne dr. **Anny Kultys** z Zakładu Chemii i Technologii Organicznej, Wydziału Chemii UMCS w Lublinie, na podstawie rozprawy habilitacyjnej *Synteza, struktura i właściwości nowych alifatyczno-aromatycznych poliesterów i poliuretanów zawierających wiązania sulfidowe*. Recenzentami rozprawy byli: prof. dr hab. inż. Zbigniew Florjańczyk z Politechniki Warszawskiej, prof. dr hab. inż. Jan Pielichowski z Politechniki Krakowskiej, prof. dr hab. inż. K. Michał Pietrusiewicz z UMCS.

WYJAZDY ZAGRANICZNE PRACOWNIKÓW

2-6.04 – prof. dr hab. **Andrzej Dąbrowski**, prof. dr hab. **Jacek Goworek** i dr **Janusz Ryczkowski** przebywali w Ecole Nationale Supérieure de Chimie de Lille (Francja). Celem pobytu był udział w „International Student Fair” oraz uzgodnienie dalszych warunków współpracy w ramach programu ERASMUS / SOCRATES oraz wymiany naukowej.

2-6.04 – dr hab. **Stanisław Pikus** prof. nadzw. UMCS z Zakładu Krystalografii i dr **Tomasz Białopiotrowicz** z Zakładu Zjawisk Międzyfazowych przebywali w University of Strathclyde, Glasgow (Wielka Brytania). Celem pobytu było pierwsze spotkanie Managing Committee i Working Groups Akcji COST 921.

8-13.04 – dr hab. **Jan Rayss** prof. nadzw. UMCS, kierownik Pracowni Technologii Światłowodów, przebywał w Uniwersytecie w Brukseli (Vrije Universiteit) w Belgii, gdzie brał udział w trzecim spotkaniu partnerów Network of Excellence for Micro-Optics (NEMO). Celem spotkania było przygotowanie wniosku do VI Programu Ramowego.

10-14.04 – dr **R. Maciej Janiuk**, kierownik Pracowni Dydaktyki Chemii, przebywał w University of Crete (Grecja), gdzie brał udział w zebraniu roboczym projektu

SOCRATES-COMENIUS „Science Teacher Education Development in Europe – STEDE”.

V SADECKIE TARGI UCZELNI WYŻSZYCH

W dniu 8 kwietnia w Hali Widowiskowo-Sportowej w Nowym Sączu odbyły się tegoroczne Targi Uczelni Wyższych, na których m.in. reprezentowany był Wydział Chemii UMCS. Targi mają charakter imprezy informacyjno-promocyjnej, podczas której blisko 4 tys. uczniów klas maturalnych miasta i powiatu nowosądeckiego ma możliwość zapoznania się z ofertą edukacyjną szkół wyższych. W Targach udział wzięło łącznie 37 szkół wyższych.

WYDZIAŁ MATEMATYKI, FIZYKI I INFORMATYKI

NOSTRYFIKACJA DYPLomu DOKTORSKIEGO

Rada Wydziału Matematyki, Fizyki i Informatyki UMCS na posiedzeniu 28 kwietnia podjęła uchwałę o uznaniu dyplomu Doctor of Philosophy nadanego przez University of Washington w Seattle, USA dr. **Rafałowi Goebelowi** za równorzędny z dyplomem i tytułem zawodowym doktora nauk matematycznych w Rzeczypospolitej Polskiej. Dr Rafał Goebel jest absolwentem matematyki UMCS. Pracę doktorską *Wypukłość, zbieżność i sprzężenie w sterowaniu optymalnym* napisał pod kierunkiem prof. Terry'ego Rockafellara w University of Washington w Seattle (USA) i obronił 14 lipca 2000 roku.

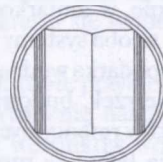
WYJAZDY NAUKOWE

Instytut Matematyki: prof. dr hab. D. Szynal, prof. dr hab. Z. Rychlik, mgr K. Szuster – Public University of Navarre, Pamplona (Hiszpania) – udział w XXIII International Seminar on Stability Problems of Stochastic Models; prof. dr hab. J. Kozicki – Instytut Fizyki Fazy Skondensowanej AN Ukrainy, Lwów w celu prezentacji wyników badań w postaci odczytu na seminarium naukowym Instytutu; prof. dr hab. J. Kozicki – USA, udział w konferencjach: „89 Statistical Mechanics Conference” (Rutgers) oraz „Dynamic Systems and Applications” (Atlanta); dr hab. J. Kurek – udział w 5 th Conference Geometry and Topology of Manifolds, Krynica; dr hab. T. Komorowski – Uniwersytet Paris IX Dauphine we Francji.

Instytut Fizyki: prof. dr hab. M. Jałochowski – Arizona State University (USA); dr T. Domański – Centrum Badań Bardzo Niskich Temperatur w Grenoble (Francja)

GOŚCIE

Instytut Matematyki: Prof. S. Müller – USA. Instytut Fizyki: dr Aleksander Kobzev ze Zjednoczonego Instytutu Badań Jądrowych w Dubnej (Rosja) w celu kontynuacji wspólnych prac z zakresu modyfikacji własności fizykochemicznych półprzewodników; dr Olga Coñ – z Ukraińskiej Akademii Nauk w Kijowie – w celu konsultacji naukowych dotyczących datowania minerałów i skał.

WYDZIAŁ HUMANISTYCZNY

HABILITACJA

21 maja odbyło się kolokwium habilitacyjne dra **Romana Mnicha** z Uniwersytetu im. Iwana Franki w Drohobyczu. Recenzentami w przewodzie byli: prof. dr hab. Maria Cymborska-Leboda, UMCS, prof. dr hab. Telesfor Pożniak, UW, prof. dr hab. Bogusław Bakula UAM.

DOKTORATY

7 maja odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej mgr **Anny Różyto** *Dzień, noc i inne pory doby – studium porównawcze polszczyzny ogólnej i poezji Haliny Poświatowskiej*. Promotor: prof. dr hab. Anna Pajdzińska, UMCS, recenzenci: prof. dr hab. Jadwiga Puzynina, UW, prof. dr hab. Ryszard Tokarski, UMCS.

7 maja odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej mgr **Mariusza Bartnickiego** *Polityka zagraniczna księcia Daniela Halickiego w latach 1217-1264*. Promotor prof. dr hab. Ryszard Szczygieł, UMCS, recenzenci: prof. dr hab. Jan Tęgowski, Uniwersytet w Białymstoku, dr hab. Grzegorz Jawor, UMCS.

28 maja odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej mgr **Elżbiety Stoch** *Dzieje klasyki polskiej i obcej na scenach lubelskich w latach 1864-1997*. Promotor prof. dr hab. Stefan Kruk, UMCS, recenzenci: prof. dr hab. Anna Kuligowska-Korzeniewska, Akademia Teatralna w Warszawie, prof. dr hab. Maria Barbara Stykowska, KUL.

ZAKŁAD KULTURY I HISTORII ŻYDÓW

W ciągu ostatnich kilku miesięcy Zakład zorganizował 3 wykłady otwarte: dr **Maril Dylewskiej** z KUL „Sztuka sakralna w nauczaniu i tradycji Żydów i chrześcijan”, 26 lutego; prof. **Doroty Głowackiej** z University of King's College w Halifax „Przebac mi, że Ci przebaczam”, 13 marca; dr **Natalii Aleksun**, pracownika Uniwersytetu Jagiellońskiego i doktorantki w Skirball Department of Hebrew and Judaic Studies na Uniwersytecie Nowojorskim „Zagłada i nostalgia: pierwsze żydowskie księgi pamięci”, 19 marca. Współz z lubelskim Centrum Kultury i Towarzystwem Przyjaźni Polsko-Izraelskiej 8 maja odbył się wykład **Roberta Kuwałka** „O chasydach w Lublinie”, połączony z prezentacją książki *Ortodoksja – Emancypacja – Asymilacja. Studia z dziejów ludności żydowskiej na ziemiach polskich w okresie rozbiorów* pod red. K. Zielińskiego i M. Adamczyk-Garbowskiej, pierwszego tomu z serii „Studia Judaica Lublinska: Series Variorum”. W styczniu br. dr **Konrad Zieliński** wystąpił w Pracowni Dziejów Inteligencji IH PAN w Warszawie z odczytem „Od bojkotu do pogromu. O stosunkach polsko-żydowskich w Królestwie Polskim w czasie Wielkiej Wojny”. K. Zieliński jest też laureatem I edycji konkursu stypendialnego zorganizowanego przez Fundację na Rzecz Nauki Polskiej, co umożliwi mu przeprowadzenie kwerendy archiwalnej w Moskwie.

Miasto Rishon-le-Zion przekazało w darze podręczniki do nauki języka hebrajskiego, a Zakład w tym roku akademickim gości stypendystę Fulbrighta Gordona B. Habera z Columbia University, który zbiera materiały do książki o współczesnej Polsce.

SPOTKANIA JĘZYKOZNAWCZE

Od lewej: prof. Hryhorij Arkuszyn (Lublin, Łuck), prof. Dmytro Buczo (Lublin, Tarnopol), dr Natalia Chobzej (Lwów)

8-9 maja br. odbyła się czwarta z serii „Polsko-ukraińskich spotkań językoznawczych” międzynarodowa konferencja zorganizowana przez Zakład Filologii Ukraińskiej UMCS przy współudziale Komisji Polsko-Ukraińskich Związków Kulturowych Oddziału PAN w Lublinie, Narodowej Akademii Nauk Ukrainy w Kijowie, Państwowego Uniwersytetu Wołyńskiego im. Łesi Ukrainki w Łucku i Katedry Dialektologii Uniwersytetu Łódzkiego.

WYDZIAŁY UMCS — WIADOMOŚCI BIEŻĄCE

Rubryka przygotowana na podstawie informacji nadesłanych przez dziekanów

W konferencji pt. „Kategorie gramatyczne w języku polskim i ukraińskim” udział wzięli językoznawcy z wielu ośrodków z Polski i Ukrainy, m.in. z Łodzi, Lublina, Warszawy, Katowic, Kielc, Lwowa, Łucka, Kijowa, Żytomierza, Tarnopola, Doniecka. W sumie wygłoszono ok. 30 referatów, które dotyczyły zjawisk gramatycznych w języku polskim i ukraińskim zarówno w aspekcie synchronicznym, jak i diachronicznym. Z większości wymienionych ośrodków naukowych z Ukrainy ZFU współpracuje od początku swojego istnienia na płaszczyźnie dydaktycznej lub naukowej na podstawie umów o wspólnej realizacji tematów badawczych. Pierwszy dzień konferencji tradycyjnie miał miejsce w Urzędzie Miasta Włodawy, drugi – w Urzędzie Gminy w Woli Uhruskiej. Współpraca tych miast z nadburzańskimi samorządami lokalnymi po stronie ukraińskiej, a także ZFU rozwija się w ramach projektu Euroregion Bug.

WYDZIAŁ PRAWA I ADMINISTRACJI

WYJAZDY

24-17 kwietnia br. prodziekan ds. zaocznych studiów prawniczych prof. dr hab. **Andrzej Kidyba** przebywał na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Kopenhadze, gdzie wziął udział w konferencji.

5-8 maja br. dziekan prof. dr hab. **Leszek Leszczyński** i prodziekan ds. stacjonarnych studiów prawniczych dr hab. prof. UMCS **Andrzej Korybski** gościli na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Pilźnie. Przedmiotem wizyty było podpisanie umowy o współpracy pomiędzy Wydziałami Prawa Uniwersytetu w Pilźnie a UMCS.

19-20 maja br. dr **Andrzej Wrzyszczyński** wziął udział w konferencji naukowej „Das Europa des Dritten Reichs”, zorganizowanej przez Max-Planck-Institut für europäische Rechtsgeschichte we Frankfurcie nad Menem.

JEDNOSTKA W PAŃSTWIE PRAWA

9-11 maja br. odbyła się w Szczyrku i Bielsku-Białej Międzynarodowa Konferencja, której tematem była „Jednostka w demokratycznym państwie prawa”. Konferencja zorganizowana została przez Wyższą Szkołę Administracji w Bielsku-Białej. Organizatorami i gospodarzami byli JM Rektor WSA prof. dr hab. Józef Filippek oraz Magdalena Małacka-Łyszczyk i mgr Rafał Łyszczyk. Wydział Prawa i Administracji UMCS reprezentowali i wygłosili referaty pracownicy Katedry Prawa Administracyjnego i Nauki o Administracji: dr **Janusz Niczyporuk** – „Formy dekoncentracji administracji publicznej”, mgr **Piotr Szreniawski** – „Obowiązki podmiotów administracji publicznej dotyczące zwalczania nikotynizmu” oraz mgr **Kamil Sikora** – „Podział terytorialny pomocniczy z jego jednostki”.

WYDZIAŁ PEDAGOGIKI I PSYCHOLOGII

HABILITACJA

10 kwietnia odbyło się kolokwium habilitacyjne dr. **Adama Winlarza** z Zakładu Historii Wychowania i Pedagogiki Porównawczej. Temat rozprawy habilitacyjnej: *Związek Harcerstwa Polskiego na Lubelszczyźnie 1918 – 1939*.

DOKTORAT

29 kwietnia odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr **Renaty Zubrzyckiej** *Rodzinnie uwarunkowania przystosowania społecznego dzieci z astmą*

oskrzelową. Promotor prof. dr hab. Maria Chodkowska, recenzenci: dr hab. Janusz Kirenko, prof. UMCS, dr hab. Mieczysław Radochoński, prof. URz.

WYJAZD

Od 21 do 25 kwietnia dr **Beata Głodzik** przebywała w Holandii w ramach programu McEe. Program ten obejmuje uniwersytety, zajmujące się edukacją. Jest realizowany od siedmiu lat. W bieżącym roku spotkanie odbyło się w Nijmegen i uczestniczyło w nim 54 studentów z krajów Unii Europejskiej i z Polski. W trakcie pobytu dr B. Głodzik prowadziła zajęcia z zakresu wspierania ucznia w rozwoju oraz hospitowała lekcje na temat Unii Europejskiej, prowadzone w holenderskich szkołach przez studentów uczestniczących w programie McEe.

WYDZIAŁ EKONOMICZNY

AKREDYTACJA

Jak informowaliśmy w poprzednim numerze „Wiadomości” na Wydziale gościł Zespół Oceniający Uniwersyteckiej Komisji Akredytacyjnej. Obecnie dysponujemy już raportem z przeprowadzonej wizytacji. Jego końcowy wniosek zawiera stwierdzenie, że poddane ocenie kierunki: *ekonomia* oraz *zarządzanie i marketing*, spełniają warunki akredytacji. W związku z tym Zespół wnosi o udzielenie akredytacji dla obydwu kierunków na okres trzech lat.

„BRIDGE”

Grupa 17 studentów z Wydziału Ekonomicznego wzięła udział w Konferencji Międzynarodowej „Bridge”, która odbyła się w Heidelbergu 28 kwietnia – 3 maja 2003 roku. W konferencji wzięli udział członkowie Studenckiego Koła Zarządzania Jakością i Wiedzą oraz członkowie AIESEC. Wyjazd zorganizowało Koło Naukowe Zarządzania Jakością i Wiedzą kierowane przez prof. dr hab. **Elżbietę Skrzypek**. W konferencji wzięła udział prof. dr hab. E. Skrzypek. Wygłosiła referat nt. „Wissensmanagement in einem Unternehmen”. Zorganizowano także wspólne polsko-niemieckie warsztaty studenckie na temat „Uniwersytet idealny”. Studenci mieli możliwość zwiedzenia Parlamentu Europejskiego w Strassburgu, wysłuchania cyklu wykładów na temat Unii Europejskiej, wzięcia udziału w licznych dyskusjach, zwiedzenia zakładów produkcyjnych, spotkania się z profesorami niemieckimi. Studenci z Wydziału Ekonomicznego UMCS w Lublinie zaprezentowali w Heidelbergu nasze miasto, Koło Naukowe i AIESEC w sposób profesjonalny, co spotkało się z dużym uznaniem. W konferencji wzięli udział przedstawiciele następujących ośrodków: Lublina, Warszawy, Krakowa i Rzeszowa. Studenci UMCS godnie reprezentowali swoją Uczelnię.

SEMINARIUM

25-27 kwietnia grupa 13 studentów z Wydziału Ekonomicznego wzięła udział w seminarium naukowym poświęconym następującym zagadnieniom: zarządzanie projektami, bankowość elektroniczna, e-handel oraz telekomunikacja i bezpieczeństwo. Seminarium zorganizowane zostało z inicjatywy Wydziału Ekonomii i Zarządzania Politechniki Gdańskiej. Uczestnikami seminarium byli członkowie Studenckiego Koła Zarządzania Jakością i Wiedzą oraz Koła Ekonomistów.

SZKOŁA GIEŁDOWA W LUBLINIE

Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. i Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie zapraszają do Szkół Giełdowych wszystkich, którzy chcą lepiej zadbać o swoje oszczędności oraz dowiedzieć się więcej o inwestowaniu w papiery wartościowe.

Organizacja i prowadzenie Szkół Giełdowych odbywa się w ramach partnerskiego porozumienia pomiędzy Giełdą Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. a ośrodkami akademickimi w różnych miastach Polski, lokalnymi biurami maklerskimi, bankami i innymi instytucjami finansowymi. Obecnie działa w Polsce 16 Szkół Giełdowych. Szkoła Giełdowa w Lublinie została uruchomiona jako siódmy tego typu ośrodek w Polsce. Inauguracja zajęć odbyła się 12 lutego 2000 r. wraz z rozpoczęciem pierwszego cyklu szkoleniowego. Do chwili obecnej przeprowadzonych zostało siedem edycji, na których przeszkolono ponad 180 osób. Program otwartego systemu kształcenia adresowany jest do osób prywatnych, które rozpoczynają działalność inwestycyjną lub pragną pogłębić wiedzę z zakresu rynku kapitałowego. Szkoła Giełdowa oferuje obecnie program podstawowy: 14-godzinny kurs obejmuje podstawowe informacje z zakresu działania Giełdy i całego rynku kapitałowego. Podczas zajęć można dowiedzieć się m.in., jak konstruować i zarządzać własnym portfelem papierów wartościowych, jaki wpływ ma otoczenie gospodarcze na sytuację spółek i ich giełdowe notowania, jak rozpoznać i ocenić ryzyko związane z posiadaniem papierów wartościowych, jak korzystać z informacji finansowych. Uczestnicy kursów otrzymują obszerny materiał edukacyjny: podręcznik, materiały ćwiczeniowe oraz szereg wydawnictw giełdowych. Na zakończenie wręczany jest certyfikat firmowany przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie.

Wojciech Misterek

IMPAQ NA WYDZIALE EKONOMICZNYM

W ramach wykładu „Zarządzanie globalne” prowadzonego przez prof. dr Juliana Mahari (Szwajcaria), od kilkunastu lat współpracującego z Wydziałem Ekonomicznym w charakterze profesora wizytującego, odbyło się spotkanie z przedstawicielami szwajcarskiej firmy IMPAQ Group. Ta działająca od 1992 r. firma zajmuje się międzynarodowym konsultingiem i rozwojem systemów zarządzania. W szczególności opracowuje informatyczne systemy wspomagania decyzji dla funduszy inwestycyjnych, zarządzania aktywami, private banking, systemy przeciwdziałania praniu pieniędzy. Dyrektor Richard Engstrom przedstawił strategię IMPAQ, która wzbudziła duże zainteresowanie i zainicjowała dyskusję nad szansami dla gospodarki polskiej w aspekcie globalizacji i integracji z Unią Europejską. Firma mająca swoją siedzibę i akcjonariat w Szwajcarii, prowadzi działalność i utrzymuje biura w Niemczech, Wielkiej Brytanii, Stanach Zjednoczonych i Polsce. Co jest ciekawe, centrum przygotowania swoich technologii informatycznych ulokowała jednak w Polsce, kierując się przede wszystkim wysokimi kwalifikacjami naszych informatyków, a z drugiej strony relatywnie niskimi kosztami działalności. Jest to przy tym strategia firmy niszej, która na wysoce konkurencyjnym rynku, tworzy swoją pozycję dzięki wysokiej specjalizacji oferowanych usług oraz szczególnej dbałości o utrzymywanie partnerskich relacji z nabywcami jej systemów.

Jerzy Węclawski

SPOTKANIE

8 maja na Wydziale Ekonomicznym odbyło się spotkanie władz Wydziału Ekonomicznego oraz przedstawicieli Ministerstwa Skarbu Państwa z przedstawicielami świata biznesu województwa lubelskiego. Tematyka spotkania obejmowała: 1) prezentację koncepcji zarządzania przedsiębiorstwem przy wykorzystaniu strategii – prof. dr hab. **Piotr Karpuś**, 2) omówienie możliwości wspierania i restrukturyzacji małych i średnich przedsiębiorstw przez Ministerstwo Skarbu Państwa – dr **Krzysztof Żuk**, 3) omówienie zasad i obszarów dalszej współpracy Wydziału Ekonomicznego UMCS i Delegatury MSP w Lublinie ze spółkami. W spotkaniu uczestniczyli prezesi z 25 spółek – sprywatyzowanych przedsiębiorstw państwowych z terenu województwa lubelskiego.

WYDZIAŁY UMCS — WIADOMOŚCI BIEŻĄCE

Rubryka przygotowana na podstawie informacji nadesłanych przez dziekanów

WYDZIAŁ FILOZOFII I SOCJOLOGII

W KIJOWIE

1-2 kwietnia w Kijowie odbyła się konferencja międzynarodowa „Społeczeństwo informacyjne – strategie rozwoju w XXI wieku”, zorganizowana przez Akademię Kijowsko-Mohylańską. Uczestniczyła mgr **Hanna Havshykova**, doktorantka Instytutu Socjologii. Wygłosiła referat „Rozwój społeczeństwa informacyjnego a jakość życia”.

BUDDYZM I BUDDOLOGIA

25-26 kwietnia w Centrum Sztuki i Techniki Japońskiej „Manggha” w Krakowie odbyła się konferencja „Buddyzm i buddologia w Polsce”. Organizatorem był Instytut Religioznawstwa UJ oraz Fundacja Badań Mniejszości Religijnych ATENA w Krakowie. W konferencji uczestniczyli pracownicy Zakładu Religioznawstwa i Filozofii Wschodu Instytutu Filozofii: dr hab. **Krzysztof Kosior**, dr **Lesław Borowski** oraz dr **Marek Szymański**. Dr hab. K. Kosior wygłosił referat „Kim jest bodhisatwa?”, dr L. Borowski mówił na temat „Trudności pierwszego kazania Siddharthy Gotamy”, a dr M. Szymański przedstawił „Buddyjskie koncepcje nietrwałości”.

O POLSCE W UNII

11-13 kwietnia w UMCS odbyła się konferencja „Miejsce Polski i krajów Europy Środkowej w strukturach unijnych” pod honorowym patronatem prezesa Rady Ministrów Leszka Millera oraz Jego Magnificencji rektora UMCS prof. dr. hab. Mariana Harasimiuka. Organizatorem był Zarząd Uczelniany Samorządu Studentów UMCS przy współudziale m.in. Studenckiego Koła Naukowego Filozofów Kultury WFiS. Celem konferencji była popularyzacja i przedstawienie w różnych aspektach naukowych problematyki związanej z przystąpieniem Polski oraz krajów Europy Środkowej do struktur Unii Europejskiej. Zagadnienia te były rozpatrywane na dwu płaszczyznach. W aspekcie historyczno-kulturowym przedstawiono tematy związane z przeszłością i specyfiką cywilizacji zachodniej oraz wizję jej przyszłości. W aspekcie ekonomicznym rozpatrywano gospodarcze relacje wspólnotowe. W konferencji wzięli udział wygłaszając referaty m.in. pracownicy Instytutu Filozofii prof. **Zdzisław Cackowski** „Argumenty na rzecz Unii”, prof. **Zdzisław J. Czarnecki** „Dwa modele integracji”, dr hab. **Leszek Gawor** „Z historii idei zjednoczenia Europy” oraz dr **Halina Rarot** „Strategie akulturacyjne Polski wobec Unii Europejskiej”.

PRELEKCJA

2 kwietnia prof. dr hab. **Zdzisław J. Czarnecki** wygłosił prelekcję „Z Herodotem po Egipcie”. Prelekcji, zorganizowanej przez Sekcję Badań nad Kulturami Antycznymi KNHS UMCS, towarzyszył film nakręcony przez autora.

SPOTKANIA FEMINISTYCZNE

12-13 kwietnia w Centrum Kultury „Zamek” w Poznaniu odbyła się konferencja „Przemoc wobec kobiet – kobiety wobec przemocy”. W konferencji uczestniczyła doktorantka prof. T. Szkołuta (Zakład Etyki i Estetyki) mgr **Monika Ksieniewicz**, która przedstawiła referat „Filozoficzne źródła przemocy wobec kobiet w kulturze”.

WYDZIAŁ POLITOLOGII

HABILITACJA

25 kwietnia odbyło się trzecie w historii Wydziału kolegium habilitacyjne dr **Agnieszki Pawłowskiej** z Zakładu Samorządów i Polityki Lokalnej na podstawie rozprawy *Zasoby informacyjne w administracji publicznej w Polsce. Problemy zarządzania*. Rozprawę recenzowali: minister prof. dr hab. Tomasz Góban-Klas, prof. dr hab. Jerzy Regulski oraz dr hab. Stanisław Michałowski, prof. nadzw. UMCS. Dr A. Pawłowska jest pierwszą absolwentką Wydziału, która uzyskała na nim stopnie doktora i doktora habilitowanego.

WIZYTA DEPUTOWANEJ DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

Na otwartym 346 posiedzeniu Zakładu Stosunków Międzynarodowych zorganizowanym wraz z Grupą Referendalną „Zieloni”, referat na temat stosunku Europejskiej Partii Zielonych do integracji europejskiej wygłosiła Pani **Ellsabeth Schroedter**, niemiecka deputowana do Parlamentu Europejskiego.

KONFERENCJA MIĘDZYNARODOWA

28 kwietnia prof. **Ziemowit Jacek Pietraś** wygłosił referat na temat polskiej polityki wschodniej na międzynarodowej konferencji „Polska – Niemcy: partnerzy w nowej Europie”, zorganizowanej w Lublinie przez Katolicki Uniwersytet Lubelski oraz Fundację Konrada Adenauera.

WYJAZDY ZAGRANICZNE

Mgr **Witold Misiuda-Rewera** (Zakład Badań Etnicznych) w dniach 29 marca – 16 kwietnia br. przebywał we Włoszech. Celem pobytu była kontynuacja badań naukowych dotyczących ustroju autonomii regionalnych w Republice Włoskiej. Mgr W. Misiuda uczestniczył w konferencji: „Regioni ed Enti locali dopo la riforma del Titolo V della Costituzione fra attuazione e ipotesi di ulteriore revisione”, zorganizowanej przez Uniwersytet w Neapolu, nawiązał także kontakty naukowe z prof. C. Rossano z Uniwersytetu w Rzymie oraz włączył się do programu „Amministrazione in cammino”. Dr **Maria Marczeńska Rytko** (Zakład Ruchów Politycznych) od 9 do 13 kwietnia br. przebywała w Wilnie (Litwa), gdzie wzięła udział w konferencji „Religion and Democracy: An Exchange of Experiences Between East and West”. Dr Marczeńska wygłosiła referat: „Religious Community as Interest Group in Democratic and Nondemocratic Societies”.

Dr hab. **Marek Pietraś**, prof. nadzw. UMCS (Zakład Stosunków Międzynarodowych) w dniach 28-30 kwietnia br. był uczestnikiem czwartej międzynarodowej konferencji odbywającej się w Miskolcu (Węgry), podczas której poruszono ekologiczne problemy euroregionu „Karpaty”. Prof. M. Pietraś wygłosił referat: „International regime of air protection in Europe” podczas sesji plenarnej otwierającej konferencję. Organizatorem konferencji była Węgierska Akademia Nauk przy współpracy z Radą Euroregionu Karpaty.

STUDENCI W MÜNSTER

Od 6 do 13 kwietnia grupa studentów Wydziału Politologii (specjalność Stosunki Międzynarodowe) gościła w Niemczech. Wyjazd zorganizowano w ramach trwającej od 10 lat współpracy UMCS, Uniwersytetu im. I. Franki we Lwowie i Uniwersytetu Wilhelma w Münster. Spotkanie poświęcone było problemom rozszerzenia Unii Europejskiej na wschód i jego politycznym i ekonomicznym konsekwencjom. Polscy studenci wygłosili pięć referatów. Wysłuchali też wykładu Anne Blum, dotyczącego współpracy przygranicznej Niemiec i

Holandii, w siedzibie Euroregionu *Euregio* w Gronau oraz wykładu Georga Dühcha poświęconego pracom nad Konstytucją Europejską.

DZIEKAN EUROPEJCZYKIEM

Biografię dziekana prof. dr. hab. **Ziemowita Jacka Pietrasia** zamieszczono w *Outstanding Europeans of the 21st century*, opublikowanej przez International Biographical Centre, Cambridge 2002, s. 720-721.

WYDZIAŁ ARTYSTYCZNY

LAUREACI

29 i 30 marca obradowało jury znanego w Polsce konkursu graficznego upamiętniającego działalność żyjącego i tworzącego na ziemi jeleniogórskiej wybitnego grafika Józefa Gielniaka (1932-1972), który zdobył światowy rozgłos pracując prawie wyłącznie w technice linorytu. Celem konkursu było wyłonienie dzieł graficznych o wysokich walorach artystycznych, przy najszerzym uwzględnieniu wszelkich postaw i konwencji twórczych, wykonanych w technikach druku wypukłego. Jury konkursu pod przewodnictwem prof. **Maksymiliana Snocha** rozpatrzyło 485 prac 264 autorów. Po parustopniowej selekcji wytypowało na wystawę pokonkursową 165 prac 135 autorów. W drugim dniu obrad jury nominowało do nagród 31 artystów, z których wyłoniło 10 wyróżnień, 3 nagrody regulaminowe równorzędne i nagrodę główną. Laureatem *Grand Prix* tegorocznego XI Konkursu Graficznego im. Józefa Gielniaka został **Krzysztof Szymanowicz**, adiunkt w Zakładzie Grafiki Warsztatowej 1, asystentka zaś tegoż zakładu **Agnieszka Gozdór** otrzymała wyróżnienie regulaminowe. Serdecznie Gratulujemy. Wręczenie nagród i otwarcie wystawy odbędzie się pod koniec września bieżącego roku. Istnieje prawdopodobieństwo wystawienia prac wszystkich laureatów w Lublinie, Wrocławiu i Poznaniu.

6 X SNOCH

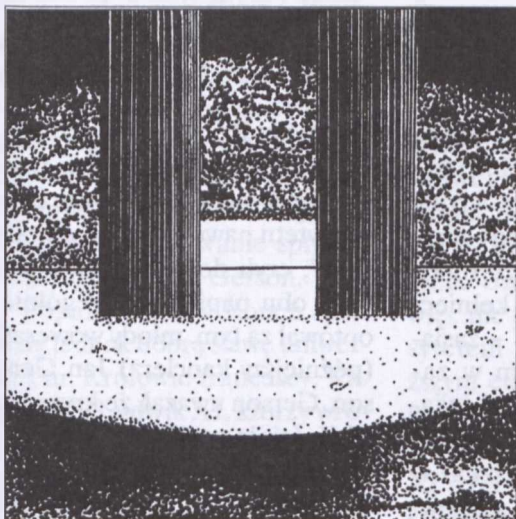
Profesor **Maksymilian Snoch** w szczególny sposób obchodzi swój jubileusz 60-lecia, mianowicie organizuje 6 wystaw indywidualnych w roku 2003. Pierwszą otwarto 9 kwietnia w świetnej Galerii Uniwersyteckiej Instytutu Sztuki w Cieszynie, gdzie pokazanych zostało 27 prac graficznych. Drugą 13 maja w Galerii ZPAP „Na piętrze” w Toruniu zainaugurował pokaz 25 grafik. Trzecia będzie ekspozycją 38 prac w Galerii Sztuki Współczesnej w Przemyśle w czerwcu. Następna, od 18 lipca w Muzeum Regionalnym w Stalowej Woli zaprezentuje 34 prace w linorycie i technice własnej. Piątą wystawą, w Muzeum Karłonoskim w Jeleniej Górze, będzie ekspozycja miniatury graficznej prof. Snocha (24 prace) jako wystawa towarzysząca XI Międzynarodowemu Konkursowi Graficznemu im. J. Gielniaka. Wystawa szósta odbędzie się w Lublinie w końcu roku.

„17 Z UMCS. GRAFIKA”

Taki tytuł nosi najnowsza wystawa zbiorowa, ukazująca pracę grafików z Instytutu Sztuk Pięknych UMCS, zorganizowana z inicjatywy prof. **Maksymiliana Snocha** w Galerii Sztuki „JAG” w Puławach. Wernisaż miał miejsce 26 kwietnia. Wystawa jest przypomnieniem, że graficy lubelscy są w dalszym ciągu aktywni. Przedstawiają prace z ostatnich trzech lat (od roku 2000). Siedemnastu z UMCS to 17 postaw i koncepcji artystycznych zespołu pracowników Wydziału Artystycznego, z których 12 to absolwenci dawnego Instytutu Wychowania Artystycznego: Magdalena Bąk, Dariusz Dessauer, Agnieszka Gozdór, Cezary Klimaszewski, Piotr Lech, Zbigniew Liwak, Barbara Niścior, Adam Panek, Anna Perłowska-Weiser, Artur Popek, Krzysztof

WYDZIAŁY UMCS — WIADOMOŚCI BIEŻĄCE

Rubryka przygotowana na podstawie informacji nadesłanych przez dziekanów

17 z UMCS
G R A F I K A

Szymanowicz i Waldemar Szysz, a pozostałych pięciu ukończyło studia w Toruniu i Warszawie: Małgorzata Baldyga-Nowakowska, Zdzisław Niedźwiedz, Alicja Snoch-Pawłowska, Maksymilian Snoch i Jan Ferenc. Prof. Maksymilian Snoch już teraz zapowiada promowanie sztuki graficznej tych artystów w Galerii Europejskiej Akademii Sztuk w Warszawie, Galerii Sztuki Katedry Plastyki w Radomiu i w Galerii Sztuki w Gorlicach.

WYSTAWY

Maria Polakowska-Prokoplak pokazała swoje obrazy na indywidualnej wystawie pt. „I ja tam byłam...” w łódzkiej Galerii 526. Rzeźby pracowników i absolwentów Instytutu Sztuk Pięknych WA UMCS – **prof. Sławomira Mielewski, Jerzego Kierskiego, Leszka Rymczuka, Wojciecha Mendzelewskiego, Zbigniewa Stanucha, Agnieszki Zieleniak i Piotra Zieleniaka**, a także fotografie **Szczepana Kasiury** można było oglądać w Galerii „Oranżeria” w Radzyńskim Ośrodku Kultury i Rekreacji. Studenckie rysunki stworzone w ISP pod kierunkiem ad. **Donata Kowalskiego** zaprezentowano na zbiorowej wystawie w ACK „Chatka Żaka”.

SPOTKANIA Z CAMERATĄ LUBELSKĄ

Lublin jest miastem o szczególnych predyspozycjach chóralskich. Sprzyja temu duża liczba młodzieży studiującej na licznych uczelniach tego miasta. Jednocześnie brak Akademii Muzycznej a co za tym idzie wykwalifikowanych wokalistów narzuca dyrygentom lubelskich chórów specyficzny repertuar a także obsadę wykonawczą. Zwykle są to zespoły ok. 50-cioosobowe ze znaczną przewagą głosów żeńskich. W takich warunkach niezwykle rzadko mamy okazję słuchać muzyki kameralnej tak renesansowej, romantycznej jak i współczesnej. Zespołem, który stara się podjąć to wyzwanie jest Camerata Lubelska prowadzona przez **Kazimierza Górskiego**. Śpiewaków i instrumentalistów tworzących Cameratę, mogliśmy usłyszeć 6 grudnia w Chatce Żaka w koncercie uświetniającym 50-lecie Wydziału Humanistycznego UMCS.

Kameraliści zaprezentowali mozaikę utworów kompozytorów polskich (Chopin, Grabowski) i zagranicznych (Scarlatti, Brahms, Calmel), opracowanych przez prof. **Górskiego**. Trafny dobór repertuaru poparty stylową interpretacją poszczególnych kompozycji mógł wywieść na słuchacza wrażenie muzyki lekkiej i przyjem-

nej. Jeżeli jeszcze łatwiej w odbiorze to tym bardziej jest to zgodne z ideą Cameraty Lubelskiej.

Kolejnym interesującym wydarzeniem muzycznym tegoż zespołu stał się koncert kolęd, który odbył się 2 lutego 2003 roku w Kościele Akademickim KUL. W programie zamieszczone zostały kolędy opracowane przez kompozytorów lubelskich: **Andrzeja Nikodemowicza, Mieczysława Mazurka i Kazimierza Górskiego**. Wszyscy oni są pracownikami naukowo-dydaktycznymi Instytutu Muzyki UMCS. Opracowania kolęd, wykonywanych tego wieczoru zasługują na szczególnej uwadze z wielu względów. Gatunek pieśni kolędowej potocznie kojarzyć się może z pieśnią o przeznaczeniu liturgicznym bądź też artystycznym ale nacechowanym prostotą i lekkością przekazu. Kolędy z repertuaru Cameraty w wyszukanej formie i artystycznych środkach wykonawczych nawiązują bardziej do tych jakie pisywano w okresie od XVI do XVIII wieku. Śmiało zabiegi kompozytorskie uwypuklają ekspresję ukrytą w tych niepozornych wielkością formach. Na uwagę zasługuje doskonały tekst kolędy *Nie było miejsca dla Ciebie* z przejmującą partią solową mezzosopranu czy ujmujące wdziękiem pastorałki: *Dudka i Pastorałka Górska*. W całości muzyka emanowała dostojnością, nostalgią ale i radością z Wielkiej Nowiny. W takim klimacie Camerata Lubelska „zamknęła” okres Bożonarodzeniowy, zapowiadając jednocześnie rychłe spotkania z muzyką pasyjną.

Agata Kusto

LUBELSKI AKORD VII

W Sali koncertowej Filharmonii Lubelskiej 15 grudnia 2002 odbył się kolejny z cyklu koncertów prezentujących współczesną muzykę kameralną kompozytorów lubelskich. Poprzednie edycje (I, II, III) poświęcone były muzyce kameralnej i twórczości symfonicznej (IV, V). W pierwszej części koncertu zabrzmiała muzyka autorstwa **Mariusza Dubaja**, najmłodszego spośród kompozytorów Akordu VII, obchodzącego właśnie XX-lecie debiutu kompozytorskiego. 3 *Capriccia* na wiolonczelę solo (2000) powierzono wykonaniu **Ryszarda Bednarczuka**, koncertmistrza Teatru Wielkiego w Łodzi. Ciekawe, pełne brzmienie instrumentu połączone z sukcesywnym zagęszczaniem faktury było zasługą zarówno wyważonej ręki wykonawcy jak i przemyślanej formy kompozytora. Kolejną pozycję programu 4 *Poematy* na fortepian (1989-94) przedstawił w ujmującej interpretacji młody pianista, student bydgoskiej AM **Marek Kamola**. W szeroko zakrojonej formie 4 *Poematów* usłyszeć więc mogliśmy budowanie nastroju poprzez: rozchodzenie się dźwięku i kadencyjne zamieranie, stosowanie tryli w skrajnych rejestrach jak też burzące frazę dysonansowe przerywniki. Wszystko to mogło u słuchacza wywołać skojarzenie jeśli nie z muzyką filmową to subiektywnie przekazującą przeżycia autora. Na zakończenie I części koncertu zabrzmiała *Concertino* na trio stroikowe i fortepian (1997-2002) w obsadzie: **Jan Arnał** – obój, **Andrzej Mazur** – klarnet, **Wiesław Kaproń** – fagot, przy fortepianie zasiadł kompozytor. Utwór powstał na zamówienie Lubelskiego Triu Stroikowego. W całości jest to kompozycja o rytmie orientalnym, przemawiająca zwięzłą formą, upodobaniem do operowania jednym motywem, niepozbawiona nastrojowości w części środkowej i efektywnej motoryki przebiegu.

Na drugą część koncertu złożyły się kompozycje **Mieczysława Mazurka**, **Andrzeja Nikodemowicza** i **Kazimierza Górskiego**. Wszyscy oni wraz z autorem I części koncertu są pracownikami naukowo-dydaktycznymi Zakładu Teorii Muzyki Wydziału Artystycznego UMCS. Ponownie usłyszeliśmy **Ryszarda Bednarczuka**, któremu **Mazurek** zadedykował *Semplice per cello* (2002). Utwór zaintrygował swym „poszarpanym” przebiegiem, ostrymi kontrastami i nostalgią. I znów wielka zasługa wiolonczelisty, który przekazał to falowanie nastrojów ukazując jednocześnie piękną kantylenę i soczyste brzmienie instrumentu. Kolejne dwa utwory to kompozycje **Andrzeja Nikodemowicza**, kompozytora dobrze znanego lubelskiemu gronu słuchaczy m.in. Z Lubelskiego Forum Sztuki Współczesnej im. Witolda Lutosławskiego, które miało miejsce 23 kwietnia 1999

roku. Tym razem mogliśmy poznać utwory skomponowane w latach: 1955 i 1965, a więc gdy profesor był wykładowcą konserwatorium lwowskiego. Drugi z napisanych trzech *Poematów* na skrzypce i fortepian wykonała studentka AM w Gdańsku – **Aleksandra Mazurek** a partię fortepianu powierzono **Agnieszce Szulc-Brzyskiej**. Prawykonanie, tego niemal już 50-letniego utworu, ujęło słuchaczy zarówno piękną frazą, wyważonym akompaniamentem jak i quasi-impresjonistycznym brzmieniem. Zdecydowanie różnym utworem okazała się *Improwizacja* na dwoje skrzypiec i fortepian, napisana przez tego samego kompozytora 10 lat później. Nowe, dysonansowe brzmienie korespondujące z zamierzoną afazowością wyraziście przekazane zostało przez dwoje lubelskich skrzypków: **Irinę Sztukaszynę-Gąsior** i **Lecha Gąsiora** oraz pianistkę **Agnieszke Szulc-Brzyską**.

Jako kompozycję wieńczącą grudniowy koncert usłyszeliśmy *Suitę* na wiolonczelę i fortepian (1999-2000) **Kazimierza Górskiego**, wieloletniego dyrygenta i dydaktyka, zajmującego się także opracowywaniem i propagowaniem muzyki polskiej. 5-cioczęściowa *Suita* zabrzmiała efektywnie dzięki zwartej, przemyślanej konstrukcji w nowatorski sposób ujmującej cykliczną formę barokową. Wykonanie **Iwonny Pyry**, artystki na co dzień mieszkającej i koncertującej w Niemczech, i lubelskiej pianistki **Małgorzaty Krzemlińskiej-Sribniak** w pełni uwypukliło popisowy charakter kompozycji. Mając nadzieję na rychłe kontynuowanie cyklu koncertów propagujących lubelską muzykę współczesną nie sposób nie wspomnieć o instytucjach, dzięki którym takie imprezy mają szansę zaistnieć. Stąd słowa podziękowania Ministerstwu Kultury RP, Wydziałowi Spraw Społecznych UM w Lublinie i Zarządowi Oddziału Lubelskiego Związku Kompozytorów Polskich.

Agata Kusto

A. Zieleniak – rzeźba

UNIwersYTET PARYSKI – PIERWORODNA CÓRA KRÓLEWSKA

Uniwersalną pozycję w świecie chrześcijańskim zawdzięczał Uniwersytet Paryski papieżom. Rzym, kontynuując gregoriańską reformę Kościoła, uznał uniwersytet za ważny jej element. Zachęcał do masowego wstępowania w bramy uczelni także przedstawiciele nowo powstających zakonów franciszkanów i dominikanów. Na Uniwersytecie Paryskim szczególnie licznie zjawili się dominikanie, którzy objęli wiele stanowisk profesorskich. Opanowali Wydział Teologii i spośród nich wywodzili się najwspanialszy myśliciele tego fakultetu ze świętym Tomaszem z Akwinu na czele. Dominikanie, jako zakon żebraczy, żyjący z jałmużny, nie wymagali od studentów opłat za swe wykłady, co inni wykładowcy uznali za nieuczciwą konkurencję i żądali ograniczenia ich liczby na uniwersytecie. W sporze tym papież stanął po stronie zakonów żebraczych, których przedstawiciele utrzymali pozycję na Uniwersytecie Paryskim, szczególnie na wspomnianym Wydziale.

Popieranie przez papieża wykładowców wywodzących się z zakonów żebraczych spowodowało niezadowolenie pozostałych profesorów, którzy uważali, iż zakonnicy ci nie żyją z nauczania, a więc nie są prawdziwymi ludźmi uniwersytetu (Le Goff s. 139). Pojawiły się nawet głosy, że uniwersytet jako strażnica chrześcijaństwa powinien stać wyżej od papieża i sam decydować o swoim statucie. Odpowiedział na to legat papieski Benedykt Caetani (późniejszy papież Bonifacy VIII): „Powierzono nam (w Rzymie) świat, przeto winniśmy myśleć nie o tym, co miłe jest wam, klerkom, ale co przyniesie pożytek światu...” (cyt. J. H. Mundy s. 313). Uniwersytet musiał się podporządkować, ale głosy niezadowolenia nie ucichły, szczególnie na Wydziale Prawa.

Pierwszej ciężkiej próbie politycznej Uniwersytet Paryski został poddany, kiedy król Francji

Filip IV wszedł w konflikt z papieżem Bonifacym VIII. Uniwersytet będzie musiał wybierać między lojalnością wobec króla a wiernością papieżowi. Tym bardziej iż w tym etapie sporu tryumfował król Francji. Osłabienie papieża i wzmocnienie władzy królewskiej nie mogło nie wpłynąć na losy uniwersytetu i postawy profesorów (Le Goff s. 195). Pojawiły się głosy nieprzychylnie papieżowi.

Rektor Uniwersytetu Paryskiego Marsyliusz z Padwy, autor słynnego traktatu *Defensor Pacis* (1324), głosił, że wszyscy kapłani są równi i biskup Rzymu nie może mieć większej władzy niż inni księża. W tym samym czasie inny luminarz uniwersytetu Wilhelm Ockham twierdził, że jedynym ucieleśnieniem kościoła jest Chrystus. Konflikt króla francuskiego z papieżem stawia Uniwersytet Paryski w trudnej sytuacji i zmusza go do zajmowania określonych postaw politycznych wobec swoich dwóch największych protektorów. Uniwersytet, będąc dotąd głównie teologicznym arbitrem Europy, staje się jakby stroną w konflikcie papiesko-francuskim.

Uniwersytet Paryski utrzymuje jeszcze w XIV wieku swoją pozycję w Europie (liczba studentów sięga 4 tysięcy), ale brakuje już na nim takich osobowości jak w XIII wieku. W XIV wieku zaczynają dominować szkoły, postaci wyjątkowe pojawiają się rzadziej. W okresie między 1330 a 1450 rokiem większość filozofów wyznawała czyjeś poglądy. Dominowali tomści, szkotyści, ockhamiści czy buridianiści (Hay s. 309). Moda na dysputy zaczęła przerastać ich odkrywczość. W roku 1346 papież Urban VI w liście zaadresowanym do mistrzów i scholarzy z Paryża wyraził zaniepokojenie ich nadmiernym uwielbieniem dla logiki formalnej i czczych dysput (G. Minois s. 239).

Środowisko uniwersyteckie

zaczęło także przejawiać skłonność do tworzenia odrębnej kasty. Profesor, mistrz otoczony zaszczytami, przystrojony insygniami: złoty pierścień, biret, toga, kaptur z popielic, kołnierz z gronostaja, rękawice – zasiadał pod baldachimem w zamkniętej katedrze ponad światem pospolitym. Cieszył się przywilejami, bogaty, mieszkał w domu z wieżą, bliski stanowi szlacheckiemu. Podkreślano równocześnie, że posiadanie wiedzy jest więcej warte niż inne skarby, pozwala bowiem nawet biednemu wydobyć się z prochu i być wprowadzonym do elity społecznej (Le Goff s. 175-177). Konflikty w świecie chrześcijańskim spowodowały, iż przedmiotem zainteresowań profesorów Uniwersytetu Paryskiego stała się analiza stosunków politycznych i społecznych. Uniwersyteccy uczeni w czasach Karola IV (1337-1380) tworzyli teorie „dobrej polityki, dobrego rządu”, który, praktykując wszystkie cnoty chrześcijańskie, winien rządzić dla wspólnego dobra. Równocześnie ograniczano pole działania Uniwersytetu Paryskiego jako arbitra teologicznego. Wynikało to zarówno z pewnego rozluźnienia związków z Rzymem, powstawania nowych uniwersytetów, jak i coraz bliższego powiązania z królem francuskim. Na życzenie króla uniwersytet próbował wyjaśniać bieżące wydarzenia we Francji. Nie zawsze jednak ulegał królowi. W czasie wielkiej schizmy zachodniej Uniwersytet Paryski od początku nawoływał do zwołania soboru, który by przyniósł kres podziałowi w Kościele. Popadł nawet w konflikt z królem, popierającym francuskiego papieża. Z tego powodu najwybitniejsi profesorowie teologii musieli opuścić Paryż i schronić się w Rzymie. „Słońce wiedzy” we Francji ucierpiało wskutek zaćmienia, oświadczył jeden z odjeżdżających profesorów. Uniwersytet przeciwstawił się próbie króla francuskiego, aby siłą

osadzić w Rzymie popieranego przez niego papieża, czyli tzw. drodze czynu. Profesorowie uniwersytetu nawoływali do „drogi cesji”, czyli dobrowolnej abdykacji obu papieży. Szczególnie optował za tym, młody wówczas (późniejszy kanclerz) Jan Gerson. Gerson uważał, że kryzysowi Kościoła w okresie „wielkiej schizmy zachodniej” może zaradzić jedynie pogłębienie wiary, odradzającej ówczesne społeczeństwo.

Uniwersytet Paryski bardzo się zaangażował w likwidację schizmy zachodniej. Przez 14 lat doktorzy teologii rozsyłali listy do władców Europy. Objeżdżali miasta i inne uniwersytety, nakłaniając do likwidacji podziału Kościoła i zwołania soboru powszechnego. Ta aktywna i zdecydowana postawa Uniwersytetu w okresie tak trudnym dla świata chrześcijańskiego powodowała ponowny wzrost powagi Uniwersytetu Paryskiego w świecie chrześcijańskim. Równocześnie Uniwersytet popierał niezależność kościoła francuskiego od papieża (gallikanizm), co wskazywało na coraz większe powiązanie z królem Francji.

Wielka schizma zachodnia skończyła się zgodnie z propozycją teologów Uniwersytetu Paryskiego. Zwołano sobór do Konstancji w 1414 roku, który złożył z urzędu rywalizujących papieży i dokonał wspólnie wyboru nowego, Marcina V. Uniwersytet Paryski walczył przyczynił się do zaprowadzenia pokoju w Kościele, co napawało jego profesorów wielką dumą. Wyrażają to słowa jednego z nich, Jana Petit: „Poza Uniwersyteciem nie wiem gdzie szukać pomocy, w nim pociecha moja cała, gdy zabrakło jego mocy w oczy śmierć by mi zajrzała” (cyt. M. Mollat s. 77). Uniwersytet odgrywał nadal rolę przewodnika w sprawach wiary i obyczaju.

Na sytuacji Uniwersytetu Paryskiego odcisnęły piętno wojna stuletnia i opanowanie Paryża przez króla angielskiego. Wielu

profesorów opuściło stolicę, stanęli przy delfinie i tworzyli nowe uniwersytety w Poitiers i Bourges. Część została jednak w Paryżu i musiała się podporządkować Anglikom. Epizodem angielskiego okresu Uniwersytetu Paryskiego była akcja przeciwko Joannie d'Arc, skazanie jej na śmierć. Zdecydowanie sprzeciwiał się temu Jan Gerson.

Popioły stosu w Rouen splamiły jednak dobrą sławę uniwersytetu. Królowie francuscy, Karol VII i Ludwik XI, którzy wrócili do Paryża, okazywali wobec niego nieufność. Spowodowało to odebranie im niektórych przywilejów fiskalnych i sądowych. Uniwersytet będzie odtąd podlegał parlamentowi paryskiemu. W 1470 roku król Ludwik XI zażądał od mistrzów i studentów, będących poddany mi Burgundii, złożenia wiernopoddanej przysięgi. W 1499 roku uniwersytet stracił prawo do strajku i nie mógł się już nie zgadzać na królewskie zarządzenia.

Paryż pod koniec XV wieku był ciągle najludniejszym miastem Europy, przestał jednak być jedynym biegunem cywilizacji francuskiej. Król z dworem znalazł siedzibę w dolinie Loary. Dla Paryża była to przemijająca utrata znaczenia, natomiast znacznie trwalsza dla jednej z najważniejszych dzwigni średniowiecznej kultury – Uniwersytetu Paryskiego.

Ale jeszcze bardziej ucierpiał Uniwersytet Paryski ekonomicznie, w wyniku zubożenia społeczeństwa. Renty, z których utrzymywały się kolegia, przez wojny i dewaluację pieniądza straciły znaczną część wartości. Pojawiło się więcej biednych studentów, którzy uczyli się byle jak i żyli z czego się da. Uniwersytet ucierpiał od sporów politycznych, zamieszek wewnętrznych od angielskiej okupacji, która spowodowała rozluźnienie dyscypliny. Jak piszą G. Duby i R. Mandrou, „rdzewiała powoli wielka maszyna do myślenia” (s. 199).

W XIV i XV wieku powstało wiele nowych uniwersytetów, głównie dla zaspokojenia pragnienia władców (jednoczących się po dzielnicowym rozbiciu

państw) dysponowania własnym ośrodkiem intelektualnym. Tak powstające uniwersytety będą coraz bardziej instytucjami państwowymi, królewskimi, a nie europejskimi. Gdy papież tworzył kolejne uniwersytety w XIII wieku, zaznaczali, że nadawanie stopni uniwersyteckich nadal będzie się odbywało tylko w Paryżu. Uniwersytet Paryski był więc nie tylko wzorem, uniwersytetem matką, ale jakby wyższym etapem kształcenia. Zakładanie nowych uniwersytetów w Europie, coraz liczniejszych w XIV i XV wieku, spowodowało spadek napływu cudzoziemskich studentów do Paryża. Dotyczyło to szczególnie Niemców. Już w okresie sporu króla Filipa IV z papieżem wielu niemieckich profesorów i studentów, zwolenników Rzymu, opuściło Paryż. Równocześnie, obok dwóch powstających w połowie XIV wieku uniwersytetów na terenie Cesarstwa, w Pradze i Wiedniu, powstało na przełomie XIV i XV wieku wiele dalszych, m.in. w Heidelbergu, Erfurcie, Kolonii, Würzburgu, Lipsku, Rostoku. Razem na terenie Cesarstwa powstało w XIV i XV wieku 16 uniwersytetów. Powstały także nowe uniwersytety we Włoszech (10), Hiszpanii (10), Szkocji (3). Gdy dodamy jeszcze Węgry, Polskę, Szwajcarię i Skandynawię, to łącznie poza Francją powstało w XIV i XV wieku około 50 uniwersytetów.

Władcy państw europejskich, zakładając własne uniwersytety, ubiegali się, zgodnie z dawną tradycją, o papieskie bulle erekcyjne. W ten sposób nowe uniwersytety uzyskiwały na równi z dawnymi przywileje autonomicznej korporacji niezależnej od władzy politycznej. Jednak znaczna rola władcy w zakładaniu uniwersytetu od początku czyniła go bardziej zależnym, przesądzając o jego charakterze lokalnym. W tym samym czasie istniejące już uniwersytety tworzyły nowe wydziały, szczególnie teologii. Powstawały one za zgodą papieża na nowych uniwersytetach w Montpellier, Valladolid, Salamance, Krakowie czy Wiedniu.

Chociaż Paryż zachowywał pierwszeństwo w nauczaniu teo-

logii, liczba studentów tego kierunku poza Uniwersytetem Paryskim bardzo szybko rosła. Oznaczało to stopniową utratę prymatu w tej dziedzinie wiedzy, która była podstawą pozycji Uniwersytetu Paryskiego w średniowieczu.

Uniwersytet Paryski, powołując się na swój prymat i rolę w całym świecie chrześcijańskim, próbował protestować przeciwko powoływaniu zbyt licznych konkurencyjnych uczelni. Apelowal nawet do papieża, aby nie powoływał nowych uniwersytetów i nowych wydziałów teologii.

Powstawanie coraz większej liczby uniwersytetów, które za protekcję miejscowych władców musiały płacić uległością, ograniczało stopniowo dawną autonomię universitas. Równocześnie coraz bardziej lokalny ich charakter powodował, że uniwersytet zaczął się przekształcać z uniwersalnej instytucji papieskiej, służącej całej chrześcijańskiej Europie, w instytucję państwową, służącą środowiskom miejscowym (Le Goff s. 203).

Ze wzrostem liczby uniwersytetów rosła jednak ich dostępność i liczba studentów, co nie oznaczało utrzymania poziomu kształcenia. Żaden nowy uniwersytet nie dorównał już poziomem i znaczeniem Uniwersytetowi Paryskiemu z XIII wieku. Zaczęło się dokonywać przekształcanie uniwersalnych uniwersytetów europejskich, których przykładem był Uniwersytet Paryski, w uniwersytety narodowe. Proces ten uległ znacznemu przyspieszeniu w epokach następnych.

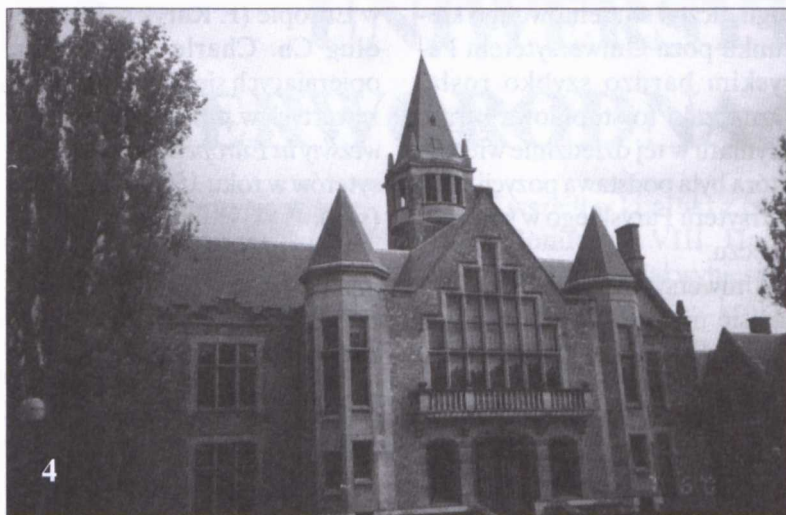
Rozdarcie kraju i decentralizacja polityczna Francji w XV wieku sprzyjała mnożeniu się i tu ośrodków uniwersyteckich. Okupanci angielscy założyli uniwersytety w Caen (1437), Bordeaux (1441), Burgundczycy w Dole (1422), Leuven (1425). Poitiers (1431) miało obsługiwać Bourges, gdzie uniwersytet powstał w 1464 roku. Uniwersytet w Aix (1409) miał zaspokajać potrzeby Prowansji. Tylko w XV wieku powstało we Francji 9 nowych uniwersytetów, obok tylu już istniejących, co w roku 1500 dawało łącznie 83 uniwersytety

w Europie (F. Kuryk s. 32). Według Ch. Charle i J. Werger, opierających się na wyliczeniach zawartych w *A History of the University in Europe*, liczba uniwersytetów w roku 1500 wyniosła 63 (s. 6).

W tej sytuacji Uniwersytet Paryski tracił zarówno znaczenie międzynarodowe, jak i w samej Francji. Jednocześnie stawał się coraz bardziej zależny od władzy królewskiej. Proces ten rozpoczął się już od początków XIV wieku. W okresie konfliktu króla Filipa IV z papieżem, wspierając gallikanizm, uniwersytet oddalał się od Rzymu. Jakby chcąc podkreślić zasługi uniwersytetu dla dworu królewskiego, a równocześnie jego rolę we Francji, król Karol VII nazwał go „pierworodną córą królewską” (Le Goff s. 203). Oznaczało to, iż uniwersytet stawał się coraz bardziej francuski, a równocześnie coraz bardziej królewski.

Mimo tych burz dziejowych mistrzowie paryscy nadal wierzyli w swój autorytet, potwierdzony na soborze w Konstancji (1414-1418). Prestiż Uniwersytetu Paryskiego jednak słabł. Wraz ze zmierzchem średniowiecznego uniwersalizmu już nie była potrzebna instytucja myśląca za całe chrześcijaństwo (Mollat s. 78). Pozycja Uniwersytetu Paryskiego słabła wraz z innymi uniwersalnymi symbolami średniowiecza. Środowisko intelektualistów także ulegało zmieszczaniu. Tym bardziej że pod koniec XV wieku Paryż ponownie zaczął przeżywać rozkwit ekonomiczny, bogacili się jego mieszczaństwo. Rozwijał się szybko Paryż prawobrzeżny. Rozrastająca się warstwa bogacącego się mieszczaństwa i dworaków nie chciała już słuchać niezrozumiałych dla nich dysput scholastycznych. Krytykowali je także przybywający już w XIV wieku z Włoch humaniści F. Petrarka czy C. Salutati, mówiąc o mistrzach z Uniwersytetu Paryskiego: „zdaje mi się, że oświecają świat niby słońce”. Przedstawiciel środowiska uniwersyteckiego z kolei pisał w tym czasie, że z woli Boga dwa są filary podpierające porządek praw boskich

UNIwersytet Paryski (5)

Fot. 4-9. Miasteczko uniwersyteckie założone w latach dwudziestych z inicjatywy rektora Paula Appela oraz mecenasa Emile'a Deutscha, którzy powodowani tą samą ideą, co twórcy kolegiów w średniowieczu, chcieli zapewnić przyzwoite warunki życia studentom. W wyniku ich działań w wielkim parku o powierzchni ponad 40 hektarów wzniesiono 35 pawilonów (1925-1960) każdy z nich jest wyposażony w urządzenia sportowe i sprzęt sportowy). Pawilony te zbudowano wokół Międzynarodowego Domu (Maison internationale), przeznaczonego dla wszystkich, w którym znajdują się obiekty użyteczności publicznej: restauracja, teatr, biblioteka. Budynki te, powstałe w różnych epokach, przedstawiają odmienne style architektoniczne. Miasteczko uniwersyteckie miało stanowić świat w miniaturze, dlatego wykorzystywano tradycyjne elementy architektury krajów, których studenci mieszkają w danym domu. Najslawniejszym obiektem jest pawilon szwajcarski, zaprojektowany w latach 1930-1932 przez samego Le Corbusiera (9), który zrealizował w pełni swój modernistyczny program architektoniczny. Bardziej klasyczne są pawilony niemieckie (4), kubański (5), studentów z prowincji francuskiej (8). Inne pawilony także mają wyraźny narodowy charakter.

i ludzkich: Rycerstwo i Wiedza (Mollat s. 78).

W roku 1452 miała miejsce reforma uniwersytetu kardynała d'Estouteville, próbująca dostosować uczelnię do nowych potrzeb edukacyjnych. Przyciągnęło to studentów i Uniwersytet Paryski ciągle pozostawał największą uczelnią europejską. Szczególne znane było wówczas Kolegium Montaigu, w którym kształciło się wielu słynnych cudzoziemców. Dobrze rozwijały się inne kolegia, niekiedy przysławiające uniwersytet jako całość. Kolegium Roberta Sorbona stało się synonimem teologii i filozofii uniwersytetu. W 1531 roku król Franciszek I powołał College de France, które stanęło wnet konkurencją dla uniwersytetu.

Uniwersytet Paryski był jednym z głównych ośrodków książki drukowanej. Pierwsza drukarnia powstała na Sorbonie w 1469 roku z inicjatywy jej rektora Jana Heyuma. Wśród 21 tytułów, jakie wyszły wtedy spod pras Sorbony, znalazły się zarówno dzieła starożytnych Rzymian, jak i współczesnych humanistów włoskich. Nie wydano natomiast w tym pierwszym rzucie ani Arystotelesa, ani dzieł wielkich scholastyków.

W drugiej połowie XV wieku pojawiło się na Uniwersytecie Paryskim pierwsze pokolenie humanistów francuskich. Humanista w głębi duszy był wielki mistyk tych czasów kanclerz uniwersytetu Jan Gerson, który marzył o reformie studiów poświęcającej więcej uwagi życiu wewnętrznemu. Ten ożywczy mistycyzm rozpowszechniony był w kolegium Nawarry przez jednego z ostatnich wielkich profesorów tamtej epoki Mikołaja z Clamanges. Humanizm krzewił na uczelni Jakub Lefevre d'Etaples, mistrz sztuk wyzwolonych, profesor filozofii, teolog, językoznawca, tłumacz Biblii i Arystotelesa, znany także z komentarzy do teologii św. Pawła. Nauczyciel dzieci króla Franciszka I. Był postacią, która łączyła postawę średniowiecznych mistrzów z postawami humanistów (Delumeau s. 487).

Część mistrzów Uniwersytetu

Paryskiego skłaniała się ku nowym nurtom, nazywanym humanistycznymi, jednak między profesorami scholastyki a humanistami pojawiły się głębokie przeciwieństwa. Mistrz scholastyki to zawodowy intelektualista, racjonalista, który spędził swe życie na dociekaniach i dysputach. Humanista był raczej literatem niż uczonym, fideistą niż racjonalistą, a więc antyintelektualistą. Dialektyce i scholastyce przeciwstawiał filologię i retorykę.

Najbardziej rygorystyczny humanista quattrocenta Lorenzo Valla, wygłaszając kazania na cześć św. Tomasza z Akwinu, głosił równocześnie niechęć do jego metody, do metafizyki, aureoli boskości wobec nauki scholastyków. Prawdziwą teologię, zdaniem humanistów, reprezentował św. Paweł. Najdoskonalszą dla nich formą prezentacji filozofii jest dialog platoński (Le Goff s. 216). Według Delumeau (s. 436) następuje wtedy wręcz blokowanie nauki przez platonizm i bardzo modny wśród humanistów okultyzm.

Humanista staje się przeciwieństwem średniowiecznego intelektualisty, członka wielkiej korporacji uniwersyteckiej. Środowiskiem humanisty jest niewielka, zamknięta i niedostępna grupa, dwór książęcy czy elitarna akademika bądź małe kolegium, a nie powszechnie dostępny wielki uniwersytet. Humanisci otaczają się opieką możliwych w przeciwieństwie do franciszkańskiej czy dominikańskiej społeczności uniwersyteckiej, wiodąc życie lekkie, łatwe i przyjemne. Odmienne od scholastycznych tytanów pracy wychwalając znakomitą i chwalebna beczyność, którą się lubią rozkoszować (Le Goff s. 222).

Humanisci zaniedbują jedno z naczelných zadań średniowiecznego mistrza, zrywają więź pomiędzy wiedzą a nauczaniem. Tworzą dla wąskiej elity, pogardzając tłumem studentów. Dobrokiem humanistów karmi się niewielka liczba wybranych. Humanizm hamuje, a nawet cofa rozpowszechnianie wiedzy, a więc także jej ogólny rozwój. Obraz średniowiecznego inte-

UNIwersytet Paryski (5)

lektualisty to obraz mistrza pochłoniętego nauczaniem, otoczonego studentami, którzy tłoczą się w ławkach, zbyt ciasnego często audytorium. Humanista to samotny esteta, daleki od zgietku szkolnego, pracujący w bogatej i pięknej komnacie, gdzie „wszystko ładem i pięknoscią, zbytciem, rozkoszą i spokojnością” (Le Goff s. 226).

Paryż po zakończeniu wojny stulecia wracał do świetności. Ponownie ożywał gospodarczo. Nadal był najludniejszym miastem Europy (około 300 tysięcy mieszkańców w roku 1500) i głównym centrum kultury francuskiej, chociaż już nie jedynym. Pozostawał syntezą dorobku średniowiecza, arcyzmu gotyku i naukowego dorobku uniwersytetu. Jego zamożność i dorobek przyciągały najwybitniejszych Europejczyków, czyniąc go podatnym na przyjmowanie nowych prądów (Duby s. 260).

W Paryżu nie było widać załamania, końca epokowej jesieni średniowiecza – tylko przyswajanie i wzbogacanie dorobku. Poprzednia epoka ciągle trwała, a nowa się już zaczynała. Francuskie średniowiecze nie umierało, tylko wkraczało w nowy etap (Mollat s. 25). Podobnie Uniwersytet Paryski, nadal największa uczelnia w Europie, wciąż przyciągał studentów. W stosunku do nowych prądów można zaobserwować na uniwersytecie równocześnie dystans i współpracę. Humanisci znajdowali pozytywną reakcję na uniwersytecie – Pico della Mirandola. W listach humanistów włoskich pojawiały się pochwały Uniwersytetu Paryskiego. Większość profesorów i studentów nawiązywała kontakty z humanistami włoskimi. Znany był na Uniwersytecie Paryskim od połowy XV wieku dorobek Akademii Florenckiej.

W XIV wieku Petrarka, niemający zbyt wielkiego wyobrażenia o francuskich intelektualistach, kiedy przybył do Paryża, był zdziwiony poziomem wiedzy uniwersytetu (Mollat s. 158). Nowe prądy, które ogarnęły Włochy, także były, zdaniem Petrarki, znane już w Paryżu, który ciągle uważał się za spad-

kobiercę Aten. Można stwierdzić, że humanizm francuski rozwijał się niemal równolegle z włoskim, a ostatnie lata XV wieku przyniosły w Paryżu jego intelektualny rozkwit.

Równocześnie Uniwersytet Paryski, przywiązany do swego dorobku, nie akceptował wielu renesansowych nowości. Mistrzowie paryscy pragnęli zachować styl poprzedników średniowiecznych, mających długą tradycję wykładów, i dawną łączność ze studentami. Styl życia i indywidualizm humanistów, często przesadna pewność siebie, krytyka dawnych autorytetów wytwarzała przekonanie, iż pozbawieni przewodników młodzi ludzie mogą łatwo zbłądzić.

W kręgach akademickich obawiano się, iż nadmierny bezkrytyczny zachwyt starożytnością, pozbawiony racjonalnej oceny, zahamuje rozwój nauki, a coraz powszechniejszy idealizm odwodzi od empirycznej drogi w nauce. Powszechnie widać było obniżenie fascynacji nauką, jaka ukształtowała się w XIII wieku na Uniwersytecie Paryskim (młody człowiek renesansu miał się realizować w sztuce).

Spadek zainteresowania nauką, jej wypracowanymi przez stulecia metodami, a także odchodzenie od powszechnego kształcenia, głównego zadania uniwersytetu, stawiały przed Uniwersytetem Paryskim u progu epoki renesansu trudne zadania. Stopniowo przestawał być on intelektualną stolicą chrześcijaństwa i jako pierwotna córka króla Francji stawał się coraz bardziej jednym z wielu uniwersytetów lokalnych.

Józef Duda

Podpisy do zdjęć na okładce

1. Centrum Cite Universitaire – międzynarodowego miasteczka uniwersyteckiego usytuowanego na południowych przedmieściach Paryża.
2-3. Dzielnica Łacińska i jej studenci.

Bibliografia:

- Ch. Charle, J. Werger, *Histoire des universites*, Paris 1994.
G. Duby, *Czas katedr. Sztuka i społeczeństwo 980-1420*, Warszawa 1986.
G. Duby, R. Mandrou, *Historia kultury francuskiej*, Warszawa 1968.
J. Delumeau, *Cywilizacja Odrodzenia*, Warszawa 1987.
J. Le Goff, *Inteligencja w wiekach średnich*, Warszawa 1965.
D. Hay, *Europa w XIV i XV wieku*, Warszawa 2000.
F. Kiryk, *Nauk przemożnych perła*, Kraków 1986.
G. Minois, *Kościół i nauka*, Warszawa 1995.
M. Mollat, *Średniowieczny rodowód Francji nowożytnej. XIV-XV wiek*, Warszawa 1982.
J. H. Mundy, *Europa średniowieczna 1150-1909*, Warszawa 2001.
J. Verger, *Les universites an Moyen Age*, Paris 1999.

UNIwersytety Świata

1

2

3

WYDAWNICTWO
UMCS

Redaguje kolegium: Marek Jędrych, Elżbieta Mulawa-Pachol (redaktor naczelny). Stale współpracują: Beata Ajzak, Alicja Ciężczyk-Chmiel, Jolanta Jarzyńska, Elżbieta Kwiatkowska, Maria Młynarska, Ewa Nowak, Małgorzata Samujło, Iwona Adach, Nina Zielińska, Jerzy Żywicki. Adres redakcji: Wydawnictwo UMCS, 20-031 Lublin, Plac Marii Curie-Skłodowskiej 5, p. 1009, tel. 537-53-76, faks 537-53-02. E-mail: promocja@ramzes.umcs.lublin.pl <http://www.umcs.lublin.pl> Media, Wiadomości Uniwersyteckie. Skład i łamanie: Bifolium, Lublin. Druk: Zakład Usług Poligraficznych „Tekst”, 20-344 Lublin, ul. Wspólna 19.

ISSN 1233-216X

9 771233 216001 >